

รายงานการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๘๖

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

ประธาน (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) : ครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดประชุมนะครับ ผมนั่งเซ็นหนังสือส่งความคิดเห็นไปให้คณะกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะของอาจารย์นิติพันธุ์มือเป็นระวิงเลย แล้วผมก็ยังนึกไม่ออกวันนี้แล้วเราจะทำกันอย่างไร เพราะว่ามันเยอะมาก เยอะจริง ๆ แต่ละคนก็คิดจะเขียนรัฐธรรมนูญของตัวเองทั้งนั้น ถ้าเรามีเวลาจะเอาทุกข้อเสนอเขียนเป็นรัฐธรรมนูญใส่หมดของทุกคนเลย แล้วเอาไปให้ชาวบ้านดูว่าทั้งหมดที่คนเสนอมาเป็นอย่างไร ทั้งหมดจะเป็นที่ร้อยมาตราที่ว่าไป ที่นี้ของอาจารย์ก็คงยังไม่ได้ไปถึงไหนเหมือนกันใช่ไหมครับ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : ในส่วนของเวทีแรกนี้เสร็จแล้ว แล้วก็ในส่วนของนักวิชาการบางท่านนั้นท่านอาจารย์วรัญญาได้ช่วยสรุปออกมาให้แล้วนะครับ ก็หนาอยู่เหมือนกัน ในส่วนนั้น คือถ้าจะดูนี้ผมว่าก็น่าจะพอไหว ซึ่งในส่วนของอาจารย์วรัญญานั้นจริง ๆ เดี่ยวอาจจะถ่ายสำเนาให้ดูก็ได้ว่าในความเห็นของนักวิชาการ คือที่ตอนช่วงต้น ๆ แล้วมี LINE กลุ่ม กรธ. นั้น มาผมก็ส่ง forward ไปให้เขาแล้วก็ขอให้เขาช่วยอ่านและช่วยสรุป แล้วก็มองดูประเด็นแก้ไขต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งท่านอาจารย์ก็ได้ทำเสร็จแล้ว แล้วก็จะมีบางท่านที่เสนอมาเป็นลายลักษณ์อักษร อีกต่างหากนะครับ

ประธาน : จะทำอย่างไรกับมันดีทั้งหมด

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : คือในส่วน of ความเห็น of ประชาชน ก็ดี หรือว่าความเห็นที่เข้ามาเป็นทางการต่าง ๆ เหล่านั้น ก็ดี ผมว่าก็น่าจะเป็นอย่างที่ท่านอาจารย์แนะนำครับ คือผมก็ได้บอกผ่านไปทางเลขานุการ of คณะกรรมการชุดนั้นว่าอย่างไร อาจจะขอให้เจ้าหน้าที่นั้นเขาอ่านสรุปแล้วก็สรุปสั้น ๆ แบบบรรทัด ครึ่งบรรทัดก็พอให้รู้ว่า

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เรื่องอะไร แล้วก็ขอให้แนบตัวจดหมายต้นฉบับต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ให้ผม เพื่อว่าถ้าดูในเรื่องแต่ละเรื่องมีอะไรที่อาจจะสงสัยผมก็จะได้ไปเปิดตรงส่วนนั้นแล้วก็ดูเพิ่มเติมในส่วนนั้นครับ

ประธาน : สงสัยอาจจะต้องทำกลับตาลปัตรกันเสียก็ไม่รู้ คือทำไปตามความทรงจำว่าเคยได้ยินใครเขาพูดเรื่องอะไรมาบ้าง แล้วก็แก้ไปตามนั้น แล้วก็ค่อยไปเช็กดูทีหลังว่าแล้วใครเสนออะไรมา หมดครบถ้วนหรือยัง คือถ้าดูตามนี้คนทำไม่เข้าใจ ยังกังวลอยู่กับเรื่องบางเรื่องซึ่งเราไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรเลย เช่นดอกเตอร์ธีระ เจียบุญหยก ผู้แทนกลุ่มพรรคการเมืองขนาดเล็กกลุ่มผู้ยอมรับร่างรัฐธรรมนูญ คือคุณกังวลว่ามันจะไม่ครบถ้วน ต่อมาอันที่ ๒ ตัวแทนคณะกรรมการองค์กรอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน คอบช. ร่วมกับเครือข่ายประชาชนเพื่อรัฐสวัสดิการ กลุ่มคนรักหลักประกันสุขภาพ สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ยาวเหยียดเลย ข้อความที่ขอแก้ไข ให้เพิ่มเนื้อหาการปฏิรูปประเทศของร่างคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมาบัญญัติไว้ นั่นคือตัวที่เราอยากจริงจัง ๆ คือตัวนี้แหละ พวกนี้เขียนไว้ว่าตัวแทนองค์กรอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคแค่นั้นพอแล้ว คือ identity ว่าเราไม่ได้ยกมาจากไหน ดอกเตอร์ธีระ เจียบุญหยก ก็โอเค เก็บไว้เท่านั้นนะครับในนี้ คือดูที่เขียนมันจะทำให้คุณเสียเวลาเยอะ ที่เห็นนี้ยาวจะเอาหมดหรือครับ คือความมุ่งหมายของเราอยากจะรู้ว่าใครเขาเสนอให้แก้เรื่องอะไร สั้น ๆ และที่นี้พอคุณทำ ลักษณะคุณทำก็คือไล่ไปที่ละอันใช่ไหม ความจริงถ้าคุณทำ ๒๗๐ แผ่นกางไว้เลย พอมาตรา ๑ ก็ไปใส่ไว้ที่ฉบับหนึ่ง มาตรา ๑ ใส่ที่แผ่นที่ ๑ มาตรา ๒๗๐ ไปใส่ที่แผ่นที่ ๒ คือไล่ไปเรื่อยอย่างนี้ ที่นี้ที่ทำอย่างนี้แล้วพอฉบับที่ ๒ คุณจะทำอย่างไรต่อ คือแบบนี้คุณต้องทำคนเดียวใช่ไหม หลายคนไม่ได้ใช่ไหม

เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ : ขออนุญาตท่านประธานค่ะ คือว่าเจ้าหน้าที่แบ่งกันทำหลายคน เพียงแต่ว่าแบ่งกันไปคนละหมวด คนละส่วนค่ะ แต่ดิฉันพอจะเข้าใจอย่างที่ท่านประธานอธิบายแล้วค่ะ เดี่ยวจะพื่อนำเสนอให้น้อง ๆ ที่ทำอยู่ค่ะ

ประธาน : คือถ้าคนละหมวด คนละส่วนนี้คนเสนอมาปึกหนึ่งคุณจะต้องไปผ่านคน ๕ คนถูกไหมครับ ถ้ามีสมมุติว่า ๒๕๐ ข้อเสนอ ทุกคนจะต้องไปดู ๒๕๐ ข้อเสนอ แทนที่จะดูคนเดียวแล้วก็ใส่ลงไปหมดเลย แล้วก็แทรกไป แทรกไป แทรกไป แล้วก็เอามารวมกันทีหลัง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ก็จะง่ายกว่า พวกเราจัดไว้บ้างใหม่กว่าเวลาที่ไปมีใครเขาเสนออะไร เราลองไล่จากความทรงจำที่เราจดกันดูดีไหม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับ คือผมเห็นด้วยกับที่ท่านว่าลองดูตามความทรงจำอะไรก่อน คือผมเข้าใจว่าส่วนมากคงเน็ต ๆ กันไปบ้างแล้วนะครับ แต่ที่นี้ส่วนที่สำคัญผมคิดว่าคนที่มาจาก สนช. ครม. อะไรหลัก ๆ พวกนี้ถ้าเอามาดูเป็นเบื้องต้นก่อนจะเร็วขึ้นไหมครับ คืออันนี้เป็นหน่วยงานหลัก หรือ คสช. อะไรถ้ามี

ประธาน : เพราะว่าของ คสช. ยังไม่มา มี ครม.

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ครม. อะไรอย่างนี้ลองมาถ่ายแจกให้ดูอะไรอย่างนี้เอาพวกหลัก ๆ ก่อนอย่างนี้จะดีไหมครับ สปท. อาจารย์อมรกำลังสรุปให้ครับ อย่างที่มีเรื่องด่วน ๆ ที่ผมดูของ สนช. ก็มักจะเกี่ยวเนื่องกับเรื่องกำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่มา ที่ว่าจะมาประท้วงอะไรนี้ที่เขาพูดถึงเรื่องการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น เขาบอกว่าเราเขียนเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เหมือนกับให้ความสำคัญมาก

ประธาน : มีรัฐธรรมนูญฉบับไหนบ้างที่เขียนอยู่ส่วนภูมิภาค

นายประพันธ์ นัยโกวิท : มีรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขียนอยู่นูมาตราหนึ่ง ที่นี้พอไม่มีปุ๊บตอนที่เราไปรับฟังนี้ไปทุกแห่งเลยนะครับ ไปที่จังหวัดอุบลราชธานี ทางภาคใต้ก็มี รัฐสภามีพูดกำหนด ผู้ใหญ่บ้านเขาจะถามว่าไม่เห็นพูดถึงผู้ใหญ่บ้านเลย อาจารย์อุดมต้องช่วยตอบบอกว่าเราไม่ได้เขียนในรายละเอียดพวกนี้ อันนั้นพวกนั้นมันอยู่ในฝ่ายบริหารอะไรนี้ อาจารย์อุดมก็ช่วยชี้แจงไป แต่แสดงว่าพวกนี้เขามีความกังวลว่า เอ๊ะ ทำไมไม่มีถึงเขาบ้างเลยอะไรอย่างนี้ คือเขากลัวว่าเดี่ยวไม่มีจังหวัด ไม่มีจังหวัดก็ไม่มีอำเภอ ไม่มีอำเภอก็ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขาก็เลยเป็นห่วงครับ รัฐสภาก็ไปเกือบทุกเวที เราก็บอก เอ๊ะ ทำอย่างไรจะให้มันสอดคล้องกัน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านกับ อบต. ทำอย่างไรมันจะสอดคล้องประสานส่งเสริมอะไรกันได้อะไรอย่างนี้ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ ยังคุยกันในที่ประชุมของเขาอยู่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ : กราบเรียนท่านประธานครับ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่มีนะครับ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จะมีมาตรา ๗๘ เป็นแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๒) จัดระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น แล้วก็จะมีในมาตรา ๒๘๓ วรรคสาม ให้มีกฎหมายให้กำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจเพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ธมนธรณ์ ๑/๔

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

และการจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแค่นี้เองครับ

ประธาน : อย่างนั้นเราอาศัยความทรงจำไล่ตั้งแต่มาตรา ๑ ไปก่อนแล้วกัน
มาตรา ๑ มาตรา ๒ ไม่มีอะไรนะครับ มาตรา ๓ แก่ไขคำว่าอะไรบ้างไหม

เลขานุการ (นายปรกรณ์ นิลประพันธ์) : มาตรา ๓ พรรคสอง จะมีนักวิชาการพูดถึงผมจำชื่อไม่ได้ น่าจะเป็นดอกเตอร์พรสันต์ เขาบอกควรจะใช้คำว่าหลักนิติธรรมขึ้นก่อนแค่นั้นเองครับ เพราะว่ามันเป็นกรอบใหญ่ทั้งหมด

ประธาน : ทำไมหลักนิติธรรมมาก่อน

เลขานุการ : เขาพูดในหนังสือพิมพ์มติชน ถ้าผมจำไม่ผิด ก็คือหลักนิติธรรมเป็นหลักทั่วไป

ประธาน : ใหญ่กว่ารัฐธรรมนูญ

เลขานุการ : เขาว่าอย่างนั้น มีคนเดียวครับที่พูดมาตรานี้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : เดิมผมก็คิดว่าโอเคแล้ว คือเรายึดถือหลักความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญ เรามักจะพูดรัฐธรรมนูญก่อนทุกที

ประธาน : เชิญครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ ก็เข้าใจว่าท่านประธานกำลังอยู่ที่ข้อเสนอเมื่อที่ที่คุณปรกรณ์ยกมาใช้ใหม่ครับในหลักนิติธรรมที่ว่าเขาให้เขียนก่อน คือในความเข้าใจของผมข้อเสนอของเขาที่บอกว่าให้เขียนหลักนิติธรรมมาก่อนน่าจะมาจากฐานความเชื่อชุดหนึ่งที่มองว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกลไกการปกครองใด ๆ ก็ตามเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นมารองรับหลักที่เราอยู่ร่วมกัน หลักนั้นอาจจะเป็นหลักตามธรรมชาติหรือหลักความดีงามพื้นฐานเหมือนอย่างคนที่เขาโต้แย้งว่าบ้านเมืองจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตยเสียก่อน รัฐธรรมนูญถูกสร้างขึ้นเพื่อมาสานต่อมารองรับความคิด ความเชื่อให้เป็นประชาธิปไตยของสังคมนั้น อันนี้คือมุมมองเขา อันนั้นคงจะเป็นที่มาที่เขาบอกว่าอยากให้เขียนหลักนิติธรรมนำหน้าก่อน เพราะว่าหลักนิติธรรมเป็นเหมือนกับพื้นฐานให้ รัฐธรรมนูญเป็นตัวมาสร้างอยู่บนนั้น อันนี้ผมตีความจากข้อเสนอเขา นะครับ เพราะเท่าที่อ่านมาก็มีแนวคิดของกลุ่มหนึ่งในสังคมอย่างนี้เหมือนกันครับ ส่วนว่าเราจะตัดสินใจอย่างไรนั้นก็ไปอีกประเด็นหนึ่ง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : นั้นคือตอนก่อนจะร่างรัฐธรรมนูญทุกคนต้องยึดหลักนิติธรรม เพื่อไปร่างรัฐธรรมนูญ แต่ once you ร่างรัฐธรรมนูญมาแล้ว you เป็นประเทศกฎหมาย ลายลักษณ์อักษร you ไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ you ไปปฏิบัติตามหลักนิติธรรมแล้วมันจะไป ด้วยกันได้อย่างไร มัน suppose แต่เพียงว่ารัฐธรรมนูญเรานี้อยู่ในกรอบของหลักนิติธรรมอยู่แล้ว แต่ว่าถ้าบังเอิญเรื่องใดที่ไม่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายก็ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม ก็เหมือนกับที่บอกว่าถ้าไม่มีอะไรก็ให้เป็นไปตามประเพณีการปกครอง คือผู้ร่างรัฐธรรมนูญ จะต้องยึดหลักนิติธรรมเอาไว้ในการร่างแล้วก็ใส่มันลงไป therein เพราะเป็นไปไม่ได้ที่ถ้าสมมุติว่า คุณไม่สนใจหลักรัฐธรรมนูญที่เขียนไว้ แล้วคุณบอกหลักนิติธรรมระหว่างประเทศมันเป็นอย่างไร แล้ววินิจฉัยไปตามหลักนิติธรรมโดยไม่สนใจรัฐธรรมนูญได้อย่างไร เพราะเราก็บอกต่อไปแล้วนี่ว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นสูงสุด กฎหมายหรือการกระทำใดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่ว่าหลักอะไรร้อยแปด มันใช้ไม่ได้ทั้งนั้นเลย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : หลักนิติธรรมมันเป็น abstract นะครับ เป็นนามธรรม รัฐธรรมนูญ กฎหมายเป็นรูปธรรมจริง ๆ นามธรรมนี้มันต้องมาหลัง เรามีรูปธรรมใช้แล้ว แล้วถ้ารูปธรรมไม่สมบูรณ์เราก็ใช้หลักนิติธรรมมาเสริมตามที่ท่านประธานว่านี่ครับ

ประธาน : อันนี้คงไม่ต้องแก้ เชิญครับ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : ขออนุญาตครับ คือเรื่องของเหล่าเครือข่ายพสกนิกร รวมใจรักสามัคคีต่าง ๆ เหล่านี้จะมีอะไรที่โยงถึงพระมหากษัตริย์ แต่ว่าไม่ใช่เป็นพระองค์ท่าน โดยตรง แต่เหมือนกับจะเติมโน้นเติมนี้ ผมขออนุญาตอ่านเท่าที่บางส่วนแล้วกันนะครับ อย่างน้อย ผมก็ได้เสนอในที่ประชุมบ้าง ยกตัวอย่างเช่น มาตรา ๒ บอกว่า ประเทศไทยมีการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และขอเติมคำว่า สูงสุดของประเทศ คือจริง ๆ ในส่วนตัวผมก็ไม่ว่าถ้าเป็นประมุขแล้วไม่สูงสุดนี้มีอะไรที่เป็นประมุขได้อีก

ประธาน : เปิดพจนานุกรมคำว่า ประมุข

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : แล้วมาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย และพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขสูงสุดทรงใช้อำนาจทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีต่าง ๆ เหล่านี้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ : ประมุข คำนาม ผู้เป็นใหญ่ เป็นหัวหน้าของประเทศ หรือศาสนา เป็นต้น

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : ความจริงน่าจะหาใครว่าง ๆ ใครเขาให้เติมอะไรก็เติม เติม เติม เติมไปเรื่อย ๆ สักเล่มหนึ่ง เก็บเอาไว้ดูสนุก ๆ ตอนเราทำกฎหมายนี้เสร็จแล้วว่าจากความหลากหลายของคนรัฐธรรมนูญอ่านแล้วได้ความว่าอย่างไร

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : อ่านแล้วก็อาจจะสับสนคำว่า ประมุขฝ่ายบริหาร ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ แล้วก็ประมุขฝ่ายตุลาการนะครับ แล้วก็คนเลยเอามาบอกอีกที มาย้ำอีกทีใช่ไหมครับ แต่ก็คงเข้าใจผิด ประมุขคือหมายถึงหัวหน้าของประเทศแล้ว มันก็จบแล้วครับ

ประธาน : พวกเจ้าหน้าที่สภาถ้าคิดจะทำอะไรสนุก ๆ เล่นนี่ลองไปเอารัฐธรรมนูญมาแล้วเขาเติมอะไรก็เติม เติม เติม เติมลงไปหมด แล้วคุณจะพบว่าวันหนึ่งคุณจะมีความรู้พวกนี้แตกฉานมากเลย สมัยผมเด็ก ๆ ผมก็ทำอะไรเล่น ๆ อย่างนี้ ใครเขาพูดอะไรผมก็ใส่ ใส่ ใส่ แล้วผมก็ไปนั่งดูว่าทำไมเราถึงใส่

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ขออนุญาตท่านอาจารย์ครับ ก็ไม่ได้มีเจตนามุ่งร้ายกับอาจารย์พรสันต์ แต่ว่าเรียนท่านอาจารย์ว่าท่านอาจารย์พรสันต์เป็นอาจารย์ที่มาสอนกฎหมายที่รัฐศาสตร์ เป็นอาจารย์ใหม่ แล้วก็ถ้าเปรียบเทียบกับคุณวุฒิ วิษณุภูมิกับท่านอาจารย์อุดม อาจารย์ชาติชายนี่คนละเรื่องกันครับ แล้วก็วันที่เราไปอภิปรายกันวันนั้นที่รัฐศาสตร์ ท่านอาจารย์พรสันต์พูดในเรื่องที่ผมก็ตกใจคือท่านบอกท่านไม่ได้อ่านรัฐธรรมนูญแต่ท่านก็กล้าวิจารณ์ เหมือนที่ท่านอาจารย์บอก ผมไม่ใช่ศาสตราจารย์ เพราะเป็นศาสตราจารย์ไม่ต้องอ่านก็วิจารณ์ได้ ก็คือท่านวิจารณ์ขณะนั้นว่าพระราชกำหนดในรัฐธรรมนูญเราในอนาคตศาลรัฐธรรมนูญสามารถที่จะพิจารณาพระราชกำหนดได้ก่อนที่รัฐบาลในอนาคตจะมีการประกาศใช้พระราชกำหนด ผมก็กราบเรียนเพื่อให้สบายใจ เพราะว่าเดี๋ยวท่านจะมีหลายเรื่อง เพราะว่าผมก็ได้อ่านบทความท่านอาจารย์พรสันต์อยู่ หลาย ๆ ครั้งผมเรียนท่านอาจารย์ด้วยความเคารพ ไม่ได้มาโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ว่าเวลาบางครั้งเขาจะออกบทความอะไรมา เขาก็มีคนคอยตีว ผมไม่ได้บอกว่าอาจารย์พรสันต์มีคนตีวอาจารย์พรสันต์ แต่ว่าทุกครั้งผมพอทราบมาว่าถ้าเขาอยากจะออกบทความอะไรที่จะมาโจมตีเราเนี่ย ด้วยศักยภาพความรู้ของคนบางคนผมเชื่อว่าไม่เพียงพอที่จะมาวิจารณ์รัฐธรรมนูญเราได้ ผมไม่รู้ว่ามีใครเป็นอย่างไร แต่เรียนว่าเขาจะมีคนคอยที่จะแนะนำและชี้แนะว่าประเด็นใดบ้างที่เขาควรจะมาโจมตี ขอเรียนด้วยความเคารพครับท่านอาจารย์

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : เชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ ผมว่าเราทำอย่างนี้ดีไหมครับ คือจะไม่ติดอยู่ตรงถ้อยคำของแต่ละคน คือเราลองคุยกันดูว่าหมวด ๑ จนไปถึงหมวดจบเรื่องหน้าที่ของรัฐอย่างนี้ครับ ใครไปฟังอะไรมาแล้วก็เราเอาเสียงสะท้อนโน้ตลงไปก่อนดีไหมครับว่าแต่ละคนฟังทางโน้นมาคนนั้นก็มาว่าอย่างนี้ คนนี้มาว่าอย่างนี้ แล้วเราก็ก็น่าไม่ต้องไปไล่ทีละข้อครับ ท่านประธาน คือเอาโจทย์มา ทางเจ้าหน้าที่เขาก็ได้เอาการบ้านไปเขียนด้วย ซึ่งคงไม่นาน ผมว่าสักชั่วโมงหนึ่งก็น่าจะ review หหมด และที่นี้เราก็ก็น่าจะรู้แล้วว่าแต่ละคนที่ฟังมานี้มีมาตราอะไรบ้างอะไรอย่างนี้ เพราะว่าถ้าเกิดว่าไปมาตรา ๑ ไปมาตรา ๒ แล้วถ้าย้อนกลับมากลัวว่าข้ามไปแล้วบางคนหาไม่เจออะไรอย่างนี้ จะดีไหมครับ

ประธาน : คือถ้าไปอย่างนั้นเราจะวิ่งกลับไปกลับมาเลย ผมว่าไล่ไปที่ละมาตรา เพราะแต่ละคนที่โน้ตไว้จะโน้ตที่มาตรา เพราะฉะนั้นพอไปถึงมาตรานั้นของใครโน้ตอะไรไว้ อย่างอันนี้เราจะได้อินอยู่เสมอตัวนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ : ได้ครับ อย่างนั้นเอาอย่างนี้ครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในร่างมาตรา ๔ วรรคสอง ที่ท่านเพิ่มอันนี้ทาง สนช. ก็เสนอมาครับ ผมเห็นว่าความจริงแล้วสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคมันต้องขึ้นหน้า เพราะว่าอันนี้เป็นเรื่องที่มีมาก่อนตั้งแต่สมัยปฏิวัติอเมริกา สมัยปฏิวัติฝรั่งเศส ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาทีหลัง ความจริงควรจะเป็นสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มันน่าจะต่อหลัง ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองนะครับ

ประธาน : จริง ๆ ไม่ใช่หรอกครับ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี่คือสิทธิ เสรีภาพ ขึ้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี จะเห็นว่าคนอเมริกันไม่เคยมีคำนี้ในรัฐธรรมนูญ แต่เขาบอกว่าของเขา ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการคุ้มครอง เพราะเขามีสิทธิและเสรีภาพพื้นฐาน fundamental rights ของเขาครบถ้วน ถามว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์คืออะไร ว่าง ๆ ลองไปถามพวกที่เขาเรียกร้องสิ ถามว่าไหนช่วยอธิบายคำว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์น้อยสิคืออะไร ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็คือความเสมอภาค ความมีสิทธิ เสรีภาพพื้นฐานนั่นเอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคำรวมของพวกนี้ แต่ว่ามันเป็นคำอะไรที่นักสมัยใหม่เขาคิดขึ้นมาใหม่

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายอชีพ จารุจินดา : เรียนท่านประธานครับ ในรัฐธรรมนูญทั่วโลก ไม่มีเขียนหรือกล่าวศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ความจริงเขาก็เขียนว่า all people คือ ปวงชนชาวไทยเท่านั้นเอง ก็หมายถึงทุกเรื่องของความเป็นคนไทยย่อมได้รับความคุ้มครองเสร็จแล้วพอเราเปิดมาตรา ๒๕ ว่าทุกคนย่อมมีสิทธิ เสรีภาพโดยไม่มีข้อจำกัด เว้นแต่ว่าจะมีการตรากฎหมายกำกับอันนั้นไว้ มันก็คือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งหมดได้รับความคุ้มครองหมดแล้ว แต่ที่นี้เมื่อเขาให้เติมก็คงเติมไปตามที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เคยเขียนไว้จะได้ไม่เป็นประเด็นเถียงกันอีกว่า เอ๊ะ ทำไมไม่เอาค่านันขึ้นต้น

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ผมโน้ตไว้จะรับเรื่องนี้ว่ามีทั้งอดีต สปช. แล้วก็ นักวิชาการกลุ่มหัวก้าวหน้าในเวทีที่จังหวัดขอนแก่น ที่จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งพวกคนที่เขาให้ comment ในหนังสือพิมพ์ เขาบอกว่าเรื่องนี้ถ้าจะให้ดี กรธ. น่าจะยกมาตรา ๔ ที่อยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ที่ใช้บังคับในปัจจุบันมาเขียนลงไปเสียก็สิ้นเรื่อง เขาว่าอย่างนั้น มันดีแล้ว ก็คือดูจากมาตรา ๔ ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) มีอยู่นี่นะครับ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ แล้วก็ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไปเรื่อย จนกระทั่งวลีสุดท้ายย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ เขาบอกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ฉบับปัจจุบันเขียนดีอยู่แล้ว ยกเอามาเลยทั้งกระบิแล้วจะจบปัญหานี้ไปเลยครับ ไม่ต้องเถียงกันอีกแล้ว เสนอมาอย่างนั้นครับ

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ : ผมขออนุญาตนะครับ ผมดูเห็นที่ท่านอาจารย์ พิมพ์ตัวแดงนี้มันตรงกับที่ผมจดมาจากหนังสือพิมพ์ข่าวสด วันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ เขามีรายงาน พิเศษ เขาบอกนายเอกพันธ์ ปิณฑวนิช รักษาการผู้อำนวยการสถาบันสิทธิมนุษยชนสันติศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหิดล เขามีการประชุมถกแถลงรัฐธรรมนูญภาคประชาสังคมร่วมกับ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ศึกษาร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้นของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนี้ แล้วเขาไปจัดขึ้นใน ๕ เวทีย่อย ที่จังหวัดนราธิวาส ที่จังหวัดพิษณุโลก ที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่จังหวัดขอนแก่น ที่กรุงเทพฯ บางเวทีมันก็ตรงกับที่เราจัดนะครับ แต่อย่างจังหวัดนราธิวาส ผมก็สงสัย เอ๊ะ เขาจัดกันถึงขนาดจัดเวทีแข่งกับเราเลยหรือ เขามีถกแถลงอะไรกันนะครับ แสดงว่า เขาก็ให้ความสนใจเรา ในที่สุดเขาบอกเขามีตัวแทนจังหวัดร่วมแถลงใน ๑๔ ประเด็นที่ศูนย์ประชุม วายุภักษ์ แจ้งวัฒนะ แล้วก็มีการพูด ๑ บททั่วไป เขาก็บอกว่าควรบัญญัติมาตรา ๔ อันนี้ถ้อยคำ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ก็ตรงกับที่ออกมา ผมก็คิดว่าน่าจะเป็นที่พวกเรา ไม่ทราบที่ท่านอาจารย์ได้รับอย่างไรที่เรา
จดมาหรือเปล่าครับ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ขออนุญาตเรียนท่านอาจารย์ครับ ผมเป็นคนไปรับ
หนังสือจากอาจารย์เอกพันธ์ เพราะเป็นกลุ่มเดียวกับอาจารย์โคทม อารียา ของมหาวิทยาลัยมหิดล
เป็นกลุ่มที่เขาร่างรัฐธรรมนูญมาให้เราเลยครับ คือเขาเรียกร้องมา ๑ ฉบับให้เรา เพราะว่า
เขาบอกว่าเขาร่างมาเสร็จเรียบร้อยแล้วให้เราใช้ตามนั้นครับ

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : เขาว่าควรบัญญัติมาตรา ๔ แทนเข้าไป ถ้อยคำอย่างนี้
ผมก็เห็นว่าตรงกัน แต่ผมไม่ทราบว่าอันนี้จะเปลี่ยนถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ หรือเปล่า น่าจะเป็น
ถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ นะครับ แต่เขาก็ยังมีข้ออื่นอีกครับ แล้วก็ยังไปถึงหมวด ๓ อะไร
ผมก็จดของเขาไว้ใน ๒ หน้า รวมทั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย อายุควรไม่เกิน ๗๐ ปีอะไรก็มีนะ
ครับ มีหมด ขอบพระคุณครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายอุดม รัฐอมฤต : ท่านประธานครับ เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้มีมิติของ
เรื่องการเป็นคนชาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยนะครับ เพราะว่าการเขียนไว้ในบททั่วไปมีความหมายว่า
คนต่างชาติก็ได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรี คือคำว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แสดงถึงความไม่สังกัดว่า
เป็นคนชาติไหน อันนี้เป็นมิติที่เขาพยายามจะใช้กันนะครับ อันนี้ผมคิดว่าถ้าเราประกาศอย่างนี้
ก็หมายความว่าเรายอมรับว่าไม่ว่าคนชาติไหนประเทศไทยนี้ยอมรับเรื่องของการที่จะปฏิบัติต่อเขา
อย่างมีความเป็นคน อันนี้เหมือนกับเป็นคำประกาศในลักษณะอย่างนั้น อันนี้ก็มีความพยายาม
ในการจะอธิบายในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน

นายธิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย : ผมเห็นเช่นเดียวกับท่านอาจารย์อุดม นะครับ
คือในหลายความเห็นที่เสนอนั้นก็มักจะบอกในทำนองที่ว่ามาตรา ๔ วรรคสอง คำว่าบุคคลนั้น
มีความหมายกว้างกว่าคำว่าปวงชนชาวไทย ซึ่งจริง ๆ นั้นผมเข้าใจว่าเวลาที่เรารู้ถึงรัฐธรรมนูญ
ไม่ว่าของประเทศใดหลักก็คือคุ้มครองคนของชาตินั้น ไม่ใช่คุ้มครองคนต่างชาติให้มีสิทธิ เสรีภาพ
หรืออะไรก็แล้วแต่เทียบเท่าคนชาตินั้น คนชาตินั้นจะมีสิทธิมากน้อยแค่ไหน อย่างไร ก็เป็นไปตามที่
รัฐธรรมนูญฉบับนั้นกำหนดเป็นเรื่อง ๆ ไป ผมคิดว่าลักษณะอย่างนั้นครับ เพราะฉะนั้น

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ธนชนธ์ ๑/๑๐

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ถ้าสมมุติเวลาที่จะดูเรื่องเสมอภาคของบุคคลนั้นผมเข้าใจว่าเราน่าจะทำความเข้าใจในระหว่างเรา
ว่าความหมายของคำว่าบุคคลตรงนี้หมายถึงอะไร

- ๒/๑

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ก็เห็นด้วยกับอาจารย์นิติพันธุ์ครับ เพราะคำว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มันเป็นคำ เป็น trend ใหม่ เป็นแฟชั่นที่พูดแล้วถ้าไม่พูดมันตก trend มันตกแฟชั่นไป คือการยอมรับคุณค่าของความเป็นมนุษย์อีกคนหนึ่ง การยอมรับคุณค่าของเขาว่าถ้าในบริบทนี้ผมเห็นด้วยถ้าใส่ นะครับ แต่ว่าถ้าในบริบทอื่นผมก็เห็นด้วยกับอาจารย์นิติพันธุ์ เราต้องดูเป็นเรื่อง ๆ ไป เขาจะไปมีสิทธิเสรีภาพเท่ากับคนไทย ซึ่งเสียภาษี ซึ่งเกิดบนแผ่นดินไทยไม่ได้ เราก็ต้องดูเป็นเรื่อง ๆ ไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ที่ได้เพิ่ม ผมว่าอันนี้มันเป็นความเป็นสากล คือมันทำให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญเรามีความเป็นสากล ที่ใช้คำว่าบุคคลผมเห็นด้วยและมันมีที่มาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่ได้มีปัญหาอะไร แล้วมาเปลี่ยน มันก็ต้องอธิบาย อันนี้มันเป็นหลักเหมือนกับประกาศให้ทุกคนในโลกนี้ทราบว่าของเราให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้ แล้วบุคคลอันนี้ถึงแม้ถ้าไม่ใช่คนไทย อย่างเช่นเป็นนักท่องเที่ยว มาอยู่เมืองไทย มาเที่ยว เกิดอุบัติเหตุ ไม่มีเงินรักษา เราก็ต้องช่วยเขา ในเรื่องของการเจ็บป่วย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มันก็ต้องทำ แล้วก็คนที่มาอยู่ในเมืองไทยจะทำได้แค่ไหน ก็อยู่ภายใต้กฎหมายที่เขียน อย่างเช่นจะอยู่ในประเทศได้กี่วัน มันก็ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ผมคิดว่ามันเป็นสากลดีแล้ว

ประธาน : ผมทำความเข้าใจกันนิดหนึ่งก่อนนะครับ ผมคิดว่าร่างรัฐธรรมนูญที่เราร่างไปนั้นถูกต้องตามหลักสากล และดีที่สุดเท่าที่เราจะคิดออก แต่ตอนนี้เรากำลังจะแก้ เราจะยอมตัดใจแก้เพื่อให้เกิดผลจากการที่เราไปปรับฟังเขา มาให้เกิดความสุขกับคน เราเขียนของที่ดีที่สุดแล้ว ต่อไปนี้เราจะลดความตึงเครียดลงไปตามความต้องการของคนเรื่อยไป เราก็ไม่ต้องไปเดือดเนื้อร้อนใจอะไร นี่คือการอธิบายที่อยากให้โฆษกทุกคนจำไว้ว่า แล้วทำไมเราไม่ใส่ตั้งแต่แรก บอกว่าเป็นเพราะเราคิดว่าทุกอย่างมัน cover หมดแล้ว แต่ว่าเอาเถอะเมื่อใส่ heater แล้วยังอยากได้ผ้าห่ม ก็จะค่อย ๆ ใส่ผ้าห่มลงไปให้ เชิญครับ

นายนครชิต สิงหเสนี : กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ครับ เราได้รับใส่ จะดำเนินการตามนั้นและผมคิดว่าเราชัดเจนครับ clear ครับ ตั้งแต่เราเริ่มมา คืออะไรที่เราจะให้ก็เป็นเรื่องที่เราจะให้กับทุกคน เป็นเราตั้งใจ เราดูไปแต่ละอันเลย อันไหนคือสิทธิของคนไทย อันไหนไม่ใช่ นะครับ แต่เรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ human dignity ซึ่งเราก็รับอยู่แล้ว แล้วก็ถ้ามันไม่เสียหายแล้วทำให้เรามีความรู้สึกว่าเรากำลังถึงเรื่องนี้อยู่แล้ว แต่อยากให้ใส่สัก ถ้าไม่เหลือปากว่าแรง ผมคิดว่าไม่มีใครในห้องนี้ object หรือครับท่าน เพราะฉะนั้น

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ถ้าใช้อย่างนั้นผมคิดว่าสบายใจกว่า ไม่อย่างนั้นเขาก็จะ attack ว่าเรามีอะไร ทำไมคำนี้ใส่ไม่ได้ ผมคิดว่าเรามีตัวนี้อยู่แล้วในรัฐธรรมนูญ ถ้าทำให้เขาสบายใจอีกเปราะหนึ่ง ผมเป็นคนหนึ่งที่สนับสนุนว่าอยากให้ใส่ในลักษณะนี้ครับ ขอบพระคุณครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย : คือจริง ๆ พรรคสองผมคิดว่าประเด็นมันก็ยังมียู่ เพียงแต่ที่ตั้งแต่วินิจฉัย ๒๕๕๐ หรือรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ มาแล้วมันมีตรงนี้ แล้วมันไม่มีประเด็นอะไร เพราะว่ายังไม่มีคนต่างด้าวเป็น challenge ซึ่งส่วนตัวผมกังวลจริง ๆ ว่าถ้ามีต่างด้าวเป็น challenge แล้วจะออกมาเป็นอย่างไร ทุกอย่างเวลาที่เราดูถึงภาพใหญ่ ถ้าบอกว่าสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคบุคคลเท่ากัน เพราะเสมอกันย่อมได้รับความคุ้มครอง อันนี้ก็คือสิ่งที่ทุกอย่างที่คนไทยได้ อะไร เขาก็ควรจะต้องได้อย่างนั้น ถ้าไม่อย่างนั้น มันก็จะไม่เกิดความเสมอภาคกัน ผมกังวลในลักษณะอย่างนั้นมากกว่าครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ความคุ้มครองนี่ก็คือความคุ้มครองตามกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศนั้น ๆ ถ้าบุคคลคนนั้นเป็นคนต่างด้าว เป็นนักท่องเที่ยวเข้ามา เขาจะได้รับความคุ้มครองอะไร ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศของเรา

นายบรรชิต สิงหเสนี : ขออนุญาตท่านอาจารย์ครับ พรรคหนึ่งน่าจะชัดเจนครับ ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน ไทย ก็ชัดเจนอยู่แล้วครับผม

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ ดิฉันคิดว่าที่เขียนมาพรรคสองเหมือนเป็น statement ทัวไปให้ทุกคนสบายใจว่าเราเข้าใจ บุคคลโดยอ้อมมี เป็น general statement ที่ไม่น่าจะต้องกังวลว่าเขาจะมา challenge เรานะคะ ดิฉันไม่คิดว่ามันเป็นการ challenge แต่มันสร้างความสบายใจให้กับหลาย ๆ ภาคส่วน ที่นี้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เขาถกกันนัก ว่าไม่มี เพราะเขามองไปมากกว่าสิทธิเสรีภาพหรือความเสมอภาค เพราะว่าในส่วนของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่มันรวมถึงการที่ไม่ถูกลบหลู่ดูหมิ่น ไม่ถูกกีดกัน หรือเลือกปฏิบัติหรืออะไรต่ออะไรด้วยความแตกต่าง อะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้นเราใส่ไว้ก็สร้างความสุขอย่างที่ท่านประธานว่า ดิฉันว่าดีแล้วนะคะ น่าจะทิ้งไว้แบบนี้เลยคะ

นายบรรชิต สิงหเสนี : ผมขออนุญาตครับ เดิมมันมีมาตรา ๔ มาตรา ๕ ที่เราเขียนพรรคแรกกับพรรคสอง เดิมพรรคสองเข้าไป ที่นี้พรรคสองก็คือมาตรา ๕ เดิมของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่บอกว่าใช้คำว่าประชาชนชาวไทย เวลาเขาไปถกถกถกอย่างนี้

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ผมเรียนที่แรกเขาก็คงมองดูว่าของเรามาตรา ๔ ที่เรามีอยู่มันขาดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในมาตรา ๕ ซึ่งเป็นมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ นะครับ ขาดไปก็เลยท้วงเข้ามา ซึ่งถ้าเราเติมให้แบบนี้เท่ากับเราก็รวมมาตรา ๔ กับมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เข้าด้วยกัน มันก็ครบถ้วนแล้ว เขาก็คงถูกใจแหละครับ ถ้าเติมมันมีว่าปวงชนชาวไทย ได้รับความคุ้มครอง เขาก็มองดูว่าถ้าเป็นบุคคลละ ถ้าเป็นบุคคลก็อาจไม่ได้รับความคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของเราไป แต่ถ้าเราเขียนได้อย่างนี้มีคำว่าบุคคล มาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาอย่างนี้มันก็คลุมหมดแล้วนะครับ เราใช้คำว่าปวงชนชาวไทย แทนประชาชนชาวไทย เติมให้แบบนี้ก็น่าจะดีที่สุดแล้วครับ ขอบพระคุณครับ

นางกิริณา สุมาวงศ์ : ท่านประธานคะ ขอบคุณค่ะ ดิฉันในฐานะที่อ่านกฎหมาย แต่ขอความรู้ว่ามาตรา ๔ เราขึ้นต้นด้วยปวงชนชาวไทย ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ แล้วต่อมาเราก็มาต่อด้วยวรรคสองว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค ของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง อันนี้มันอยู่ในมาตราเดียวกัน เพราะฉะนั้นมันก็ชี้ชัด หมายถึงว่าตัวนี้วรรคสองมันคุ้มครองปวงชนชาวไทย เพราะฉะนั้นดิฉันก็ไม่แน่ใจว่าเราจะไป กลัวทำไมว่าจะต้องไปคุ้มครองคนต่างชาติ ดิฉันมองอันนี้ว่ามันคุ้มครองปวงชนชาวไทย เพราะว่าถ้าอ่านตาม sequence มันเป็นอย่างนั้น ไม่ทราบที่ท่านประธานเห็นด้วยหรือเปล่า ใ้ใหม่คะท่าน

ประธาน : เอาไว้ให้คณะคุณสุพจน์ตีความ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : อธิบายจากท่านประธานครับ ผมคิดดู ผมจะพูดแล้ว แต่ผมไม่อยากจะพูดว่า ๒ ประโยคนี้มันขัดกัน มันไม่สอดคล้องทีเดียว มันขัดกันพอสมควร เพราะว่าปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเหมือนกัน แต่มาบอกอีกวรรคหนึ่ง บอกว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ผมว่ามันอย่างไรอยู่นะ

นางกิริณา สุมาวงศ์ : แล้วจะเขียนอย่างไรให้มันคุ้มครองเฉพาะ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ขออนุญาตครับ ผมว่ามันดีแล้วนะครับ คือวรรคแรก ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเหมือนกัน อันนี้มันเหมือนสงวนที่ไว้ กับคนไทยเบื้องต้นก่อน แต่ขณะเดียวกันพอตัวแดงที่ ๒ พูดถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคล บุคคลหมายถึงปัจเจกมนุษย์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะคนไทยไม่เป็นไทย

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ณิชากร ๒/๔

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

มาอยู่ในแผ่นดินไทย ใต้อำนาจรัฐไทย ก็ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายที่มีอยู่อยู่แล้ว ซึ่งบุคคลในวรรคสอง ความเข้าใจของผม ก็คือเป็นทั้งคนไทยและคนที่ไม่ใช่คนไทย ที่มาอยู่บนผืนแผ่นดินไทย ซึ่งอันนี้ก็เป็นสิ่งที่ดีแล้วก็สอดคล้องกับนานาชาติที่เขาปฏิบัติกัน ในเชิงข้อตกลงของ UN ของ human rights อะไรทั้งหลาย แล้วก็เขียนอย่างนี้ก็เท่ากับว่า เราสงวนที่ให้คนไทยเราในวรรคแรกไปแล้ว และวรรคสองก็เป็นการมองให้มันกว้างขึ้น เพื่อจะอยู่ได้กับสากล ผมว่าก็ดีแล้วครับ ในความเห็นของผมนะครับ เพราะถ้าหาก เอามั่นมารวมกันมันจะกลายเป็นว่าคุ้มครองเฉพาะคนไทยเท่านั้น เมื่อสักครู่นี้มีคนอื่นอีก หรือที่ไปเขียนให้คนอื่นอีกมันก็เหอะเหอะ ไม่ทราบนะ ในความเห็นผมคิดว่าอันนี้ดีแล้วครับ ขอขอบคุณครับ

เลขานุการ : ขออนุญาตท่านประธานครับ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เราจะใช้คำประกาศเป็นคำประกาศทั่วไปก่อน ก็คือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะอยู่ในมาตราต้น เสร็จแล้วอีกมาตราหนึ่งก็จะมา define เฉพาะว่าปวงชนชาวไทย เขาเรียงกันมาอย่างนี้ตั้งแต่ รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ คือถ้าจะยอมแก้แบบว่าให้มันผ่าน ๆ ไป ยอมลดมาตรฐานลงก็อาจจะใช้คำเดิม แนวทางเดิมก็คือประกาศสิทธิทั่วไปก่อน แล้วจึงมาประกาศสิทธิของคนชาวไทย

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : ขออนุญาตครับ แล้วถ้ามารวมอยู่ด้วยกันก็อาจจะมีคนชี้สงสัยถามอีกว่าปวงชนชาวไทยได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ และอันนี้ได้รับความคุ้มครองตามอะไร ถ้ามันด่วน ๆ อยู่นะครับ ตามอะไรซึ่งเมื่อสักครู่ที่ท่านอาจารย์ชาติชาย พูดว่าตามกฎหมายที่มีอยู่ มันอย่างนั้นจริง ๆ นะครับ ผมว่าเขาก็ต้องมานั่งสงสัยกันอีก ไม่ใช่คุ้มครองไม่เข้ากันอีก แล้วท่านอาจารย์ชาติชายใช้คำว่าตามกฎหมายที่มีอยู่ นะครับ แสดงว่ามันจะน้อยกว่ารัฐธรรมนูญใช้ไหมครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : มิได้ครับ กฎหมายมันก็ต้องออกตามรัฐธรรมนูญ

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : มันก็คิดไปได้ นะครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : คือผมไม่ได้ให้เติม ตามกฎหมายที่มีอยู่นะครับ อันนี้ผม จุด ๆ ๆ พอดีจุด ๆ ๆ ผมมันพูดตั้งออกมาหน่อย เขียนอย่างนี้ก็เป็นที่เข้าใจแล้ว

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ณิชากร ๒/๕

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายบรรชิต สิงหเสนี : ท่านประธานครับ ผม บรรชิต ครับ ด้วยความเคารพ ถ้าเราพร้อมจะใส่ทั้ง ๒ เรื่องคู่กัน ผมคิดว่าถ้าเราใส่ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เรื่อง general constitution principle ก่อนว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง เสร็จแล้วค่อยเอามาเรื่องคนไทยว่าคนไทยที่เป็นบุคคลไทยได้รับความคุ้มครองเท่ากัน ไม่ว่าจะกำเนิดเพศ ศาสนาใด ตามรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน ผมไม่อยากจะ คำว่าเพื่อ expediency แต่ว่าถ้าเรารับตรงนั้นได้แล้วมันไม่ hurt ก็น่าจะเหมือนกัน ก็ไม่มีใครจะมาตำหนิเราได้ครับท่าน คือเราได้พยายามคิดแล้ว แต่ว่ายังมีคนไม่เข้าใจเรา ฉะนั้นถ้ากลับไปอย่างเดิมก็คิดว่าเสี่ยงปน เสี่ยงเรียกร้องน่าจะหมดไปครับ ขอบพระคุณครับ

ประธาน : อย่างนี้ใช่ไหม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตครับ คือผมคิดว่าร่างเดิมเรา ความจริง อภิปรายมาตั้งแต่ครั้งก่อน ความจริงผมอยากจะเอาตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาใส่ ที่นี้ที่ประชุมว่าพรรคสองที่ท่านแก้เป็นพรรคสอง มันคุ้มครองหมดแล้ว เราก็คิดว่าดีแล้วนะครับ มันน่าจะขึ้นเป็นพรรคแรกเหมือนเดิม ที่เราเดิมอันหลัง เติมเพราะว่าคนเขาบอกว่าทำไมมันศักดิ์ศรี ไม่มี บอกก็เพื่อความสบายใจ ก็เติมให้อย่างนี้ ผมว่านะ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านดูอีกนิดนะครับ พรรคแรกทุกคนได้รับหมดเลย แต่พรรคที่สองได้แค่คุ้มครองเสมอกัน รู้สึกเราด้อยค่ากว่าพรรคแรกนะ คนไทยจะได้ด้อยค่า กว่าพรรคแรกนะ เพราะบุคคลมันรวมถึงต่างด้าวด้วย แต่พรรคสองนี้เฉพาะคนไทย

นายบรรชิต สิงหเสนี : คนไทยก็ได้นี้ครับ ตามพรรคแรก ทำไมไปมองกลับกัน อย่างนั้นล่ะครับท่าน คนไทยก็ได้ทุกคนในโลกได้ แต่ของเรา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : คือมันบรรยายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค แต่พรรคสอง พูดอย่างเดียวคือความเสมอภาคอย่างเดียว แต่ถ้อยคำ ศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพ มันหายไปหมดเลย

ประธาน : คือไม่ว่าจะใส่อย่างไร มันจะมีคนด่าอยู่เสมอ เพราะมันจะด่าอีกอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นก็เอาสะดวกตรงไหนเราก็ใส่อย่างนั้นก็แล้วกัน

นายบรรชิต สิงหเสนี : ถ้าใช้ LINE ของท่านก็เอาของรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ก็ด่ากันตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ แล้วก็ด่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แล้วก็ด่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๙ ก็เฉลี่ยกันไปสิครับ คือถ้าเรารับ concept ได้แล้วเราถือว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ที่ จะต้อง defend ก็ if it ain't broke ก็อย่าไป fix -----

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ถ้ารับ concept นั้นได้นะครับ ถ้าไม่เอานั้นผมเห็นด้วยว่าถ้าเราคิดว่าดีแล้ว ผมก็พร้อมจะอยู่ด้วย แต่เมื่อมาเปลี่ยนและแก้ไขนิดหน่อย อะไอย่างนี้แล้วมา debate กันเอง ผมคิดว่าอันนี้ มันก็รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ คือ general idea ว่าถ้าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทั้งหมดเรื่องสิทธิ เสรีภาพของบุคคลเฉพาะสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้รับความคุ้มครอง อันนั้นเป็น general concept ส่วนอันที่ ๒ คนไทยไม่ว่าจะกำเนิดอย่างไร เพศอะไร ศาสนาใด ได้เท่ากัน อันนี้เป็นการ ตอกย้ำ ยืนยันว่าเฉพาะคนไทยเราจะ cover ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ผมอ่านง่าย ๆ อย่างนั้นครับ ไม่ทราบอ่านผิดหรือเปล่า ขอบพระคุณครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : โอเคครับ จะเอาอย่างนี้ก็ได้ ไม่เป็นไร

ประธาน : เราแยกคนละมาตราเลย

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ คือผมชอบหลักของท่านประธานครับ ว่าเราร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา เราทำตามหลักที่มันควรจะเป็นเหมือนกับเราทำเมนูสุขภาพขึ้นมา ถ้าใครกินตามเมนูนี้เขาก็สุขภาพดี แต่ก็มีคนบอกว่าเขาเคยกินขนมหลังอาหาร เขาจะขอ กินขนมหวานด้วย นี่เราก็เติมให้เขา ถ้าเราไปใส่ ๒ มาตราหรือเราไปเอาไว้อย่างแรก มันเหมือนกับ ที่เราทำตอนแรกมันไม่ถูก แต่ผมเองก็คิด คือผมภูมิใจว่าที่เราทำ เราทำถูกแล้วครับ แต่เรามาเติม บางอย่างให้เขา เพื่อให้เขาสบายใจ เพราะบางคนอ่านรัฐธรรมนูญไม่หมด อ่านบางมาตราแล้วก็ ไม่เหมือนที่เคยเจอ ก็ jump in แล้วก็ comment เลย ผมก็ยังคิดว่าหลักที่ท่านประธานให้ ก็คือเราทำของเรที่ดีที่สุดแล้ว แต่บางอย่างอันนี้เราไม่ได้หลงลืมนะครับ มันมีแล้ว เพียงแต่เขาไม่ดู เมื่อมีแล้ว แล้วเขาไม่ดูและมันไม่เป็นแบบที่เขาอยากได้ เขาก็บ่น เราก็เติมบางอย่างให้เขา ถ้าเมื่อไรก็ตามที่เราไปเปลี่ยนใหม่ มันเหมือนกับที่เราชิม ผมยังคิดว่าผมยังอยากคงหลักของท่าน ประธานไว้ครับว่าเราได้ร่างอย่างดีแล้ว แต่ว่าบางอย่างที่รู้สึกเหมือนเขาอยากกินของหวาน หลังอาหาร เราก็เติมให้เขาเท่านั้นเอง แต่ถ้าเขาอ่านรัฐธรรมนูญทั้งฉบับเขาจะเห็น ไม่อย่างนั้นกลายเป็นว่าเราต้องไปเปลี่ยนตามคนที่อ่านรัฐธรรมนูญ ไม่ได้อ่านทั้งหมด แล้วก็อะไรก็ตามที่ไม่เขียนตามความเคยชินก็จะบ่น แล้วบ่นเราก็ต้องแก้ตาม ผมไม่อยากจะ เห็นอย่างนั้นครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ คือผมว่าเอาปวงชนชาวไทยมาอยู่ วรรคสองดีไหมครับ คือเหตุผลพวกเราก็ได้พูดคุยกันหมดแล้ว คือท่านสุพจน์เองเป็นคนบอกว่า มันแปลก ๆ แล้วถ้าฟังคุณปกรณ์หรือว่าอันนี้มันเป็นประกาศิตโดยรวมนะครับ ถ้าเราเขียนอย่างนี้

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

มันก็จะมีคนมาแย้งอีก อันไหนควรจะขึ้นต้นหรืออันไหนควรจะลงท้าย ทีนี้ผมไปดูเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขาบอกว่าการที่เขียนเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่พึงได้รับโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ไม่คำนึงว่าบุคคลนั้น ๆ จะเป็นคนสัญชาติไทยหรือไม่ ไม่คำนึงว่าบุคคลนั้น ๆ จะเป็นคนสัญชาติไทยหรือไม่ เช่น คนต่างด้าว คนไร้รัฐ คนไร้สัญชาติ ชนกลุ่มน้อย ซึ่งผมคิดว่าเราก็มีคำอธิบายได้ เพราะว่าเรามีเรื่องความไม่ชัดเจนเรื่องของกลุ่มของคนที่มีเรื่องสัญชาติ คือไม่ใช่เป็นคนต่างด้าวเลยนะครับ พวกคนไทยเองที่ยังไม่มีบัตรไม่มีอะไร ผมคิดว่าเราได้แค่ครึ่งคนเหล่านี้ ผมคิดว่าคำอธิบายของพวกนี้มันน่าจะดีกว่าแล้วเราก็ตูถึงว่าปวงชนชาวไทย อันนี้ก็เป็นหลักที่เป็นอย่างที่ท่านอาจารย์ศุภชัยได้ว่าเมื่อสักครู่นี้คือว่าเรายืนยันว่าเราเขียนนี้สมบูรณ์แล้ว ถ้าเติมตรงนี้แล้วเราก้เอามาใส่ข้างต้นเป็นด้วยเหตุผลอย่างที่คุณปรกรณ์ว่า ผมว่าอย่างนี้น่าจะไปได้ครับ มันจะได้ไม่มีปัญหาไปตีความกันตอนภายหลังอีก

ประธาน : เชิญครับ

นายบรรชิต สิงหเสนี : เห็นด้วยครับท่านประธาน แล้วเราก้ทำให้สั้นลงแล้ว concept เรายังอย่างเดิม อยู่ในมาตราเดียวกัน เห็นด้วยอย่างยิ่งเลยครับ

ประธาน : ไปได้นะ ผมไม่ค่อยติดใจ แต่รู้ว่ามีปัญหา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ไม่เป็นไรครับถ้ามีปัญหาที่ส่งศาลรัฐธรรมนูญ

ประธาน : ใช่ ถึงเวลาศาลรัฐธรรมนูญเขาก็ไปวินิจฉัยของเขาเองว่าเป็นอย่างไร มาตรา ๕ มีใครว่าอะไรใช่ไหมครับ

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ : มาตรา ๕ มีคุณพรสันต์ เหมือนเดิมครับ คนเดิมคือเขาติดคำว่ากรกระทำ ผมอ่านแล้วคร่าว ๆ ผมไม่เข้าใจที่เขาพูด แต่ว่าพูดเหมือนทำนองว่า มาตรา ๕ พูดว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะขัดกฎหมายสูงสุดได้ก็คือตัวบทบัญญัติ ตัวกรกระทำไม่น่าจะมี ซึ่งผมเองโดยส่วนตัวไม่เห็นด้วย เพราะว่า มันก็มีการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญได้เหมือนกันอยู่แล้ว แล้วก็ก็มีคนนี้คนเดียวครับเท่าที่พบในมาตรานี้ ก็คงอธิบายได้

ประธาน : เขาสอนวิชาอะไร

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ พอตีคุณพรสันต์เขาก็เอ่ยกับผม เรื่องของการกระทำ แล้วเขาก็พยายามอธิบายให้ผมฟัง แต่ผมฟัง ๆ แล้วผมก็ยังเรียกว่ายังรู้สึกว่

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ณิชากร ๒/๘

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เหมือนท่านเลขานุการปกรณ์ ก็คือผมก็ยังไม่รู้สึกว่ามัน convince ผมเท่าไร เพราะว่าถ้ามันถึง มันก็มีการกระทำที่ขัดรัฐธรรมนูญ ก็ยังคิดว่าการเขียนแบบนี้ไม่น่าจะเป็นอะไร แต่เขาอ้างกฎหมาย อะไรไม่รู้ ผมไม่ค่อยรู้เรื่องกฎหมาย แต่ผมก็ใช้ sense ปกติ ผมก็เขียนแบบนี้ก็ถูกแล้ว พอตีเขาถามมาแล้วก็ฟัง ๆ ดู ผมก็จะมองแบบว่าเขามีเหตุผลของเขา เพียงแต่ว่าเหตุผลของเขา ฟังแล้วผมก็ไม่ค่อยเห็นด้วยเท่าไร บอกว่าเขียนอย่างนี้ก็ได้อยู่แล้ว คือถ้าเขาถามผมอีกผมก็คงบอก เขาว่าเขียนอย่างนี้ก็ดีแล้ว เพราะมันก็มีการกระทำหลายเรื่องที่มีมันขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่เขาใช้เหตุผลอะไรแบบเมื่อสักครู่นี้ที่ท่านเลขานุการปกรณ์ว่า ว่าอะไรที่ขัดรัฐธรรมนูญ มันต้องเป็นบทบัญญัติหรือเป็นอะไรอย่างนี้ แต่ว่าบางทีการกระทำมันก็ขัดรัฐธรรมนูญได้ ก็ยังคิดว่าเขียนอย่างนี้ก็อาจจะโอเคครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : อยากขอความรู้หน่อยครับ การกระทำ อยากให้คุณปกรณ์ ยกตัวอย่างหน่อยสิครับ การกระทำอะไรที่มันขัดรัฐธรรมนูญ

เลขานุการ : มาตรา ๖๘ ท่านครับ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : คุณพรสันต์ไปคิดว่าความเข้าใจที่ผ่านมารี่องความเป็นกฎหมายสูงสุด บทบัญญัติของกฎหมายที่จะขัดหรือแย้งไม่ได้ ก็ไปติดแค่ตัวกฎหมาย กฎ ระเบียบ อะไรต่าง ๆ นานา ที่ไม่เกี่ยวกับตัวการกระทำทางกายภาพ ทั้งที่จริง ๆ มันมีก็คือมาตรา ๖๘ ที่เราเคยเขียน เพราะฉะนั้นความเป็นกฎหมายสูงสุด มันต้องอยู่สูงสุดทุกรูปแบบนั้นแหละ

ประธาน : จริง ๆ ข้อเสนอแนะอันนั้น ถ้าเราทำได้จะดีนะ แล้วเราโยนบาป ไปให้เขา เพราะว่าถ้าเราตัดอันนี้ออกเสียได้ คสช. จะอาศัยอำนาจกระทำการใด ๆ เพราะไม่ใช่กฎหมาย ไม่ใช่ข้อบังคับ แต่เป็นการกระทำที่ไม่ตรงตามรัฐธรรมนูญนี้ได้ เราไปปิดทางเอง โยนให้พรสันต์

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : เรียนท่านอาจารย์ อาจารย์พรสันต์ไม่ได้เป็นลูกของท่านอาจารย์สุรชัยครับ เป็นญาติห่าง ๆ เป็นหลานหรืออะไรอย่างนี้

ประธาน : ผมไม่รู้ว่านามสกุลอะไร

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : นามสกุลเดียวกับท่านสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัยครับ เพราะฉะนั้นไม่ต้องเกรงใจครับท่านอาจารย์

ประธาน : ไม่ได้เกรงใจหรอก

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ขออนุญาตครับท่านประธาน ตอนเขาอ้าง
คุยกับผมเขาก็ให้ดูรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขียนว่าหรือการกระทำ เพียงแต่ผมก็ไม่ค่อยตั้งใจนะครับว่า
มันจะมีอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับไหนหรือไม่มี ดูจากตรรกะ ดูจากเหตุผลเสียมากกว่าแล้วก็ยังคงคิดว่า
โดยตรรกะและโดยเหตุผลมันเขียนคำว่าหรือการกระทำใด ก็คิดว่าไม่เขียนครับ พอตีเขาไปอ้าง
รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ว่ามันไม่มี ผมก็เลยบอกว่ามันไม่มีก็ช่างมันสิครับ เราจะมึนก็ไม่เห็นเป็นอะไรเลย
ถ้าเราคิดว่ามีเหตุผลที่จะมี

ประธาน : ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีอะไรที่ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่มีตั้งเยอะ
และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีอะไรที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ ไม่มีก็ตั้งเยอะ ถ้าใช้ทฤษฎีนั้น มันก็ไม่มีการ
พัฒนาไปได้เลย

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : มันเหมือนตรรกะครับ บางคนบอกว่าถ้ารัฐธรรมนูญ
๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขียนไว้ ทำไมอันนี้ไม่เขียนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
ไม่ได้เขียนไว้ ทำไมอันนี้เขียน คือบางทีมันเป็นตรรกะที่ฟังไม่ค่อยได้ครับ เพราะว่ามันควรจะดูอย่าง
อื่นมากกว่าที่จะไปดูว่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขียนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขียน แล้วทำไมตอนนี้เราไม่
เขียน เหมือนมาตราเมื่อสักครู่นี้ครับ เสร็จแล้วอันนี้มันเป็นคนละแบบรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่เขียน แล้วทำไมเราเขียน อ้าวก็มันดีก็เขียน ผมก็ได้ว่าอะไร ผมก็ว่ามัน
ต้องมาดูว่ามันดีกับประเทศไทยหรือเปล่า เท่านั้นเองนะครับ

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย : ท่านประธาน ถ้าจะดูถึงกลุ่มคนที่เห็นด้วย
หรือไม่เห็นด้วย มีคำว่ากระทำการใด ๆ หรือไม่ อาจารย์พรสันต์คือ ๑ เสียง ในขณะที่คนอื่น
ไม่ว่าคุณวรเจตน์ ไม่มีใครแย้งในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นถ้าสมมุติพูดในเรื่องของความเห็นด้วย
ไม่เห็นด้วย ก็ต้องบอกว่าหลายคนน่าจะเห็นด้วยมากกว่าสิ่งที่อาจารย์พรสันต์เขาไม่เห็นด้วยครับ

ประธาน : ที่เราแก้ไว้ ถ้าใครมีเวลา จดไว้ว่าเรา mention ชื่อใครไว้
ไปมาตรา ๕/๑ อันนี้ลอกจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ เลย แต่ปรับถ้อยคำเสียหน่อย

เลขาธิการ : พรรคแรกรู้สึกจะตกคำว่าทรงเป็นประมุข

ประธาน : ลองอ่านสิ

เลขาธิการ : มาตรา ๕/๑ เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด
ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยกรณีใดตามความในวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวงงาน
ของรัฐสภา ให้รัฐสภาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด -----

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ฉันทนากร ๒/๑๐

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

หรือเมื่อมีกรณีที่เกิดขึ้นนอกวงงานของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลฎีกา หรือศาลปกครองสูงสุด หรือองค์กรอิสระจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดก็ได้ แต่สำหรับศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุด ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ก็ได้ มันก็มีความไม่แน่นอน ถ้าเราชี้ไปเลย ให้ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่นี้จะชัดเจนกว่าไหมครับ

ประธาน : ไม่ใช่ครับ ก็ได้ นี่หมายถึงพวกนั้นจะขอก็ได้ ไม่ใช่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย หมายถึงพวกนี้เขาขอ พวกนี้จะมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ไม่ขอก็ได้ แต่ศาลรัฐธรรมนูญจะเที่ยวได้ไปหยิบมาเองไม่ได้ ทีนี้เราไปเขียนไว้ในมาตรา ๒๐๗ ของศาลรัฐธรรมนูญ เราจะต้องแก้ตรงนั้นไหม หรือจะปล่อย

นายอัชพร จารุจินดา : ตัดออกก็ได้ครับ ถ้าแก้แบบนี้แล้ว

ประธาน : ตัวนี้ความจริงมันเขียนไว้สำหรับว่าเวลามีคดีไปถึงศาลรัฐธรรมนูญแล้ว มันไม่มีบทบัญญัติ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ธมนธรณ์ ๓/๑

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายอัชพร จารุจินดา : มาตรา ๒๐๗ ถึงแม้จะไม่เขียนไว้ แล้วไม่มีบทบัญญัติ
ในรัฐธรรมนูญเขียนไว้ชัดเจน ศาลก็คงต้องวินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป ที่นี้อันนี้เป็นกฎหมาย
รัฐธรรมนูญก็ต้องตีความตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไป ไม่เขียนศาลก็ต้องตัดสินได้

ประธาน : เขียนไว้ก็จะดี เพราะว่าอันนั้นสำหรับคนอื่นยกมาใช้ใหม่ครับ แต่อันนี้
คดีมันมาถึงไม่มีใครยก ซึ่งจริง ๆ ก็ไม่ควรจะมี

นายประพันธ์ นัยโกวิท : จริง ๆ ถ้าเราเพิ่มในส่วนนี้ก็ตัดมาตรา ๒๐๗ ไปก็ได้
เพราะว่าถ้าเกิดมีกรณีศาลรัฐธรรมนูญก็เอาตามมาตรา ๕/๑ วรรคแรก ศาลก็ต้องใช้อันนั้น
มาวินิจฉัยอยู่แล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ มาตรานี้ในห้อง ศาลรัฐธรรมนูญที่ผม
ดูแลอยู่นี้เขาก็ถามปัญหานี้ขึ้นมา บอกว่าทำไมต้องเขียนขนาดนี้ตามตัวอักษร ถ้าไม่มีตามตัวอักษร
ก็วินิจฉัยไม่ได้หรือ ผมก็บอกว่ามันก็เหมือนเราไปขึ้นชมธรรมชาติ ขึ้นชมความงามอะไรต่าง ๆ นี้
เราก็ต้องบรรยายไป ถ้าบรรยายนี้มันยังไม่ถึงใจหรอก เขียนไปมันก็ชมความงามได้ไม่หมดหรอก
มันก็ต้องมีตามความมุ่งหมายอีกอันหนึ่งที่จะต้องกลับมาดูว่าอันนี้เป็นไปตามนั้นนะ เพราะทุกอย่าง
เราไม่สามารถเขียนบรรยายตามตัวอักษรได้หมดหรอก

นายอัชพร จารุจินดา : พวกที่บิดเบือนเขาบอกว่ามาตรานี้มันทำให้
ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจมากก็สามารถสร้างรัฐธรรมนูญได้เอง

ประธาน : ตัดออกเสียเลยสิครับ เชิญครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ อย่างนี้ครับ วรรคสุดท้าย
ผมไม่ติดใจอะไร แต่ว่าในการไปรับฟังความคิดเห็นนี้ในส่วนที่เขียนว่าการวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามตัวอักษรหรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ อันนี้
ชาวบ้านเขาชอบนะครับ ที่ผ่านมามีประวัติว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่มีมาตรฐานในการให้ความเห็น
แล้วก็ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ แต่พอมาเขียนอย่างนี้เขาสบายใจ แล้วเขาก็ไปเห็นกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญอีกว่าจะออก พ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีการพิจารณาคดี และให้คนเขารู้เรื่องราวถูกฝ่ายการเมือง
ถ่วงมาตลอดเลย เขาก็ดีใจว่าอันนั้นก็จะมีกฎหมายประกอบแล้ว แล้วมาเขียนอย่างนี้เท่ากับ
เพิ่มความมั่นใจครับ ที่นี้ถ้าคำพูดแรกมันไม่เสียหายอะไร มาตรานี้ไม่มี แต่เอาคำว่าวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญเอาไปใส่ไว้ที่ไหนในมาตรา ๒๐๖ อย่างนี้ก็จะให้เขาสบายใจครับ อันนี้ก็

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เป็นอย่างนี้จริง ๆ เพราะว่าเป็นการยื่นวินิจฉัยไปตามตัวบทบัญญัติก็อยากให้มีความมั่นใจ อันนี้ได้
คะแนนเสียง ได้ใจจริง ๆ นะครับคำนี้

นายอัคร จารุจินดา : เห็นเขาโจมตีกันอยู่

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ที่เขาโจมตีเขาโจมตีพรรคต่อไปครับว่าถ้าไม่มี
บทบัญญัตินี้ อันนี้ฝ่ายการเมืองเขาโจมตี เพราะเขากลัวศาลรัฐธรรมนูญไปโน่นนั่นนี่อะไรไปเรื่อย
เพราะมันไม่มีวิธีพิจารณาใช้ใหม่ เขาก็กลัว เพราะฉะนั้นมาตรา ๒๐๗ มันมี ๒ ส่วน ชาวบ้าน
ร้านช่องขอบส่วนแรก แต่นักการเมืองเกลียดส่วนหลัง อันนี้เรื่องจริงครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ผมไม่ติดใจครับ อาจจะเป็นคำชม
แถมเหน็บแนมก็ตาม ผมก็ไม่ติดใจ ตัดออกไป ดีียวเราก็ออกกฎหมายลูกมาอยู่ดี ผมไม่ติดใจ
อยู่แล้วครับ อาจจะเป็นคำชมเชิงเหน็บแนม

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : อันนี้ต้องขอประทานโทษ ผมไม่ได้ว่าท่านสุพจน์
อันนี้ว่าจริง ๆ จากที่ไปรับฟังมาจากชาวบ้าน ไม่เชื่อถามคุณภักดิ์สิครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ผมเห็นว่าตอนที่เราใส่มาตรา ๒๐๗ นี้เพราะว่าเราตัด
ร่างมาตรา ๗ ออกไป ทีนี้เราเอากลับมาใส่ข้างหน้าแล้วมาตรา ๒๐๗ ก็ไม่จำเป็นแล้ว ถ้าอยากจะใส่
ตีความตามตัวอักษรได้ตามความมุ่งหมาย ความจริงอันนี้มันเป็นหลักทั่วไปอยู่แล้วในมาตรา ๗
กฎหมายแพ่งอะไรนี่นะครับ แล้วถ้าอยากจะใส่จริง ๆ ก็ไปอยู่กฎหมายลูกอย่างที่ท่านสุพจน์ว่า
รัฐธรรมนูญเราจะได้ไม่ต้องยาว เพราะว่าเดี่ยวคนโน้นเสนอมันก็จะยาวขึ้นไปเรื่อย ๆ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ ถ้าอย่างไม่ต้องมีมาตรา ๒๐๗
ก็ได้ แต่ข้อความการวินิจฉัยในประโยคแรกนี่เอาไปไว้เป็นวรรคหนึ่งในมาตรา ๒๐๖ ก็ได้ครับ
เป็นการประกันความพอใจเขาไว้ และเดี่ยวกฎหมายประกอบต้องมี พ.ร.บ. วิธีพิจารณาออกมา
ก็เท่ากับหนุนกันไปครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ถ้าเอาไว้แค่ที่เหลื่อมมันจะไม่ครบถ้วน หมายความว่า
แล้วถ้าเกิดไม่ตรงตามความมุ่งหมายอะไรอย่างนี้แล้วจะเอาอะไรมาใช้ต่อ

ประธาน : ความจริงมันมี เราบอกว่าให้วินิจฉัยไปตามตัวอักษร พอเราเติม
มาตรา ๕/๑ ตัวอักษรมันบอกให้วินิจฉัยไปตามประเพณีการปกครอง มันโยงไปได้ ถ้าอยากจะใส่
ก็ใส่ได้ แต่เอามาใส่ไว้เป็นวรรคนี้เสีย แค่นี้

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : อย่างนี้ได้ใจแล้วครับ ขอขอบคุณครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : คืออันนี้วรรคที่เติมตัวอักษรหรือตามความมุ่งหมายนี้แล้วมันต่อจากกฎหมายแพ่ง มาตรา ๔ เรื่องการตีความกฎหมาย ซึ่งมันเป็นหลักที่นักนิติศาสตร์เขาทราบกันแล้วว่าถ้ามันไม่มี คือการตีความตามตัวอักษรหรือความมุ่งหมายนี้มีค่าเท่ากัน แต่ถ้าไม่มีนี่ก็ตีความตามกฎหมายใกล้เคียง อันนี้มันหลักทั่วไป basic ของเรา เพียงแต่ว่าเป็นรัฐธรรมนูญเราเลยเอามาเพิ่มว่าให้วินิจฉัยตามประเพณีการปกครอง ในเมื่อเราใส่หลักกลับไปแล้ว ในมาตรา ๗ กลับไปข้างหน้าแล้ว มาตรา ๒๐๗ ผมคิดว่าไม่จำเป็น ถ้าจะใส่ในส่วนนี้ไปใส่ในกฎหมายลูกได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : เห็นด้วยครับ เพราะบางที่เราไปยึดถือคำวิจารณ์หรือความเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว แต่เราถือว่าเป็นของทั้งห้องเลยเพราะผมถือว่ามันผิดหลัก เพราะว่าบางทีมันไม่ใช่เป็น consensus ของในกลุ่มนั้น ๆ เป็นเพียงความเห็นบางบุคคลแต่ถูกใจเรา เราก็มาบอกตรงนี้ ผมก็อยากขอให้ เป็น consensus ของในกลุ่มนั้นเลย แล้วสรุปมาว่าเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่เอาความเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียวนะครับ ผมว่าอย่างที่ท่านประพันธ์พูดไปอยู่ในกฎหมายลูกแล้วก็สามารถจะลดความร่วมมือของมาตรานี้ออกไปได้ครับ

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : แต่เราก็ไม่ไปไหนนะครับเพราะมันเป็นหลักทั่วไปอยู่แล้ว แล้วก็ตอนนี้ก็มีคนมานั่งคอยนับอยู่แล้วคำว่าศาลรัฐธรรมนูญมีตั้ง ๑๘๓ คำ เดิมที่ร่างของเขาเก่า ผมก็ยังขำอยู่เขานั่งนับ คำว่าศาลรัฐธรรมนูญมันก็จะได้ไม่มากขึ้น

ประธาน : ตัวที่คุณปกรณ์เคยทำตารางเปรียบเทียบเก็บเอาไว้ วาง ๆ ไปออกสักทีให้เห็นว่าอำนาจมันไม่ได้มาก ทีนี้อีกอันหนึ่งมาตราอะไรที่ว่าการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ไม่ใช่การประชุมร่วมกันของรัฐสภามาตราอะไร

เลขานุการ : มาตรา ๑๕๑ ครับ

ประธาน : เพราะเมื่อกี้มาตรา ๕/๑ เราบอกรัฐสภา มาตรา ๑๕๑ ใช้ไหมครับ คราวนี้ทำแล้วต้องแก้ไขเลยเพราะไม่อย่างนั้นเดี๋ยวล้ม มาตรา ๑๕๑ เขียนคร่าว ๆ ไว้แบบนี้ก่อนนะครับคุณปกรณ์ แล้วค่อยไปดูว่ามาตรา ๕/๑ มันเขียนว่าอย่างไร เวลาพลิกไปพลิกมาอะไรต่ออะไรตอนนี้มันพลิกยาก ตอนนี้ก็ย้อนกลับไป เชิญครับ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ มาตรา ๕/๑ คือในแง่ของเทคนิคว่า ศาลรัฐธรรมนูญควรจะวินิจฉัยอย่างไร เพราะว่ามันควรจะมีความตรา ๗ ออกมาแล้ว ผมว่าประเด็นที่เรา น่าจะถกกันให้มันชัดก็คือว่ามาตรานี้เดิมเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้เกิดทั้งการแก้ไขปัญหาทางการเมือง แล้วก็เกิดวิกฤติทางการเมือง รวมทั้งเกิดวิกฤติกับสถาบันหลักของชาติด้วย ผมคิดว่าพอเราเอาใส่ไว้คืนในมาตรา ๕/๑ ประเด็นที่เราจะต้องพูดกันให้แจ่มแจ้งก็คือประเด็นที่ว่ามันจะมีผลอย่างไรต่อไปไหม หรืออันที่ ๒ คือว่าการเขียนลักษณะในวรรคสองนี้ แค่นี้จะทำให้ลดปัญหาที่มันเคยเกิดขึ้นแล้วและอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอีกหรือไม่ ผมว่าน่าจะคุยประเด็นนี้ด้วยนะครับ ผมไม่แน่ใจว่าพอวิกฤติถ้าจะเกิดขึ้นมาซ้ำอีกในวรรคสองมันโอเคแล้วหรือยังครับ

นายอัชพร จารุจินดา : เราคุยกันตั้งแต่แรกแล้วที่เราตัดมาตรา ๗ ออก เพราะการทิ้งไว้นั้นจะสร้างปัญหา ถ้าไม่มีใครคนใดคนหนึ่งเป็นคนวินิจฉัย อย่างกรณีนี้ตั้งแต่ต้น ถ้าเราบอกว่าวงการรัฐสภารัฐสภาชี้ขาด ถ้ารัฐสภาตกลงกันไม่ได้ ชี้ขาดไม่ได้ คาราคาซังกันอยู่ตรงนั้น หรือว่าชี้ขาดได้แต่ชี้ขาดไปตามเสียงข้างมากซึ่งไม่ถูกต้องปัญหามันเกิด เดิมของเราถึงได้ตัดออกแล้วก็ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นคนวินิจฉัยเสียมันจะยุติปัญหา แต่ที่นี้พอเติมเข้ามา มันก็ต้องเกิดปัญหา ไม่รู้จะทำอย่างไร

นายภัทร คำพิทักษ์ : ขอบคุณท่านอัชพรครับ ผมมีความเห็นคล้าย ๆ ท่านอัชพรครับท่านประธาน คือผมว่าถ้ามันใส่แล้วปัญหาทางการเมืองยังมีอยู่ การเกิดขึ้นในมาตรา เมื่อที่ที่เราว่ากันในศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗ ก็เพื่อที่ว่าเราจะแก้ไขปัญหาวิกฤติการเมืองของชาตินำไปสู่การปรองดอง คือผมคิดว่ามันชัดเจนนะครับ มันบอกว่าไปทางไหน แล้วมันก็มีกระบวนการของการพิจารณาไปอย่างไร คือผมว่ามันชัด อันที่ ๒ ยังคุยกับอาจารย์อุดมเลยว่าของเดิมใหม่ในมาตรา ๗ นี้ มันมีหน่วยงานไหนที่เอาไปตีความใหม่ เอาไปใช้ว่าตัวเองเกิดปัญหาแล้วเอามาตรา ๗ ไป กล้าเอาไปใช้ไหมครับ จะมีเมื่อมีปัญหาในลักษณะของการข้ามหน่วยงานที่ท่านอัชพรว่า ที่นี้ถ้าเกิดวิกฤติขึ้นแล้วมันจะไม่ซ้ำเก่าหรือ ผมว่าถ้ามันทำให้บ้านเมืองถอยหลังแล้วไปอยู่ในวิกฤติแบบเดิมทำไมเราไม่เอามาตรา ๒๐๗ เหมือนเดิม ทำไมเราต้องแก้ตามคนอื่น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ผมว่าเราต้องดูรากเหง้าของปัญหานะครับ คือว่าจะไปโทษศาลรัฐธรรมนูญว่าคำวินิจฉัยออกมานั้นก่อให้เกิดวิกฤติทางการเมืองนี้เราต้องดูรากเหง้าของปัญหา

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ปัญหาเกิดจากอะไร เกิดจากฝ่ายไหน และคำวินิจฉัยที่ออกมามันเป็นคนหรือเป็นโทษ ถ้าเราไปมองว่าสร้างวิกฤตินี้เราก้ถึงว่าศาลรัฐธรรมนูญ

ประธาน : เขาว่าเอาไว้มาตรา ๒๐๗ อย่างเดิมเพื่อให้เป็นศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : เปล่าครับ ผมกำลังพูดคำกล่าวที่หาว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นต้นเหตุของวิกฤติทางการเมือง ผมจะพูดอันนี้ว่าคำว่าวิกฤติทางการเมืองเราต้องดูรากเหง้าของปัญหาด้วย ถ้าเราพูดแบบนี้มันไม่เป็นธรรมนะครับ เราต้องดูสาเหตุที่เกิดมา แล้วเกิดจากฝ่ายไหน เกิดจากอะไร แล้วคำวินิจฉัยออกมามันทำให้แก้ไขการเมืองได้ไหม มันก็แก้ไขได้ในระดับหนึ่ง คนที่ไม่พอใจคือคนเสียผลประโยชน์ และคนที่เสียผลประโยชน์นี้ผลประโยชน์ของชาติ หรือของส่วนตัว หรือของส่วนรวม หรือของพรรคการเมืองนั้น เราต้องดูเป็นเปลาะ ๆ ไป ที่นี้ผมต้องการที่จะแก้ไขความหมายของคำนี้ครับ

ประธาน : เขาไม่ได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญ เขาบอกเกิดวิกฤติแล้วมันไม่มีที่ไปของเดิมมันไม่มีที่ไป การที่เราเขียนมาตรา ๒๐๗ คือให้ไปศาลรัฐธรรมนูญนี้มันถูกแล้ว ผมไม่ Mind เพราะอย่างที่ผมบอกแล้วว่าเวลาที่เราคิดอะไรเราคิดดีที่สุดแล้ว มาตรงนี้ถามว่าทำไมผมยอมเอากลับมาเดิม เพราะในที่สุดมันก็ไปศาลรัฐธรรมนูญ คือคนพวกนั้นคิดขั้นเดียวคือคิดแค่พรรคหนึ่งแล้วทิ้งไว้เพื่อหวังว่าตัวจะเป็นคนชี้ พวกนักวิชาการหวังว่าตัวจะเป็นคนชี้ แต่มันไม่มีใครยอมหรือคือนักวิชาการต่อให้เก่งกาจสามารถแค่ไหนมันก็ไม่มีใครยอม มันก็ต้องไปหาใครสักคนชี้ซึ่งมันก็หนีไม่พ้นที่จะไปศาลรัฐธรรมนูญ แต่มันไปไม่ได้ หมายความว่ามันไปไม่ได้ถึงต้องเถียงกันอยู่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ ฉบับชั่วคราวนี้จึงแก้ปัญหานี้ แล้วเราไปหยิบเอามันมาเพื่อที่จะได้เป็นฐานอ้างอิงว่านี่อิงมาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ ตอนร่างของอาจารย์บวรศักดิ์เขาก็ไปหยิบตัวนี้เอามาเหมือนกันแหละ คราวนี้เมื่อเวลาเขียนถึงตรงนี้ เดิมนี้เป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาตอนนี้เราก้ต้องใช้รัฐสภาเพราะทำหน้าที่เหมือนกัน ถามว่าแล้วถ้าเกิดปัญหาอย่างที่ว่าว่าวินิจฉัยได้ แต่ไม่เป็นที่ไปตามที่มันเป็น ถามว่ามันเป็นอย่างไร ถ้ามันขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะมีคนหยิบไปหาศาลรัฐธรรมนูญ บอกว่าสิ่งที่คุณทำนี้ไม่ใช่ตามนี้เพราะมันมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : ท่านประธานครับ คือมาตรานี้มีนักวิชาการบางท่านก็บอกให้อยู่ในบททั่วไปนี้ เพราะว่าเขาบอกว่าประเด็นในการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะไม่ใช่เป็นตัวกฎหมายซึ่งไปสู่ศาลรัฐธรรมนูญ แต่อาจจะเป็นกฎที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

หรือเปล่าครับ คือมีคนเห็นในลักษณะอย่างนั้น ก็เลยเห็นว่า เอ๊ะ จริง ๆ น่าจะอยู่บททั่วไป ก็น่าจะเหมาะสมด้วยครับ

ประธาน : นี้อยู่บททั่วไป

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : ที่ผมเรียนนี่คือหมายความว่าที่ไปไว้ในศาลรัฐธรรมนูญ คำว่าศาลรัฐธรรมนูญนั้นจริง ๆ มีหลายคนที่ยืนยันอยู่บททั่วไปก็เพื่อแก้ประเด็นในเรื่องของ ศาลปกครอง ซึ่งจริง ๆ ผมเองก็เห็นว่าไม่ว่าจะอยู่ในบททั่วไปหรือไม่อยู่ในบททั่วไปนี่อย่างไร ศาลปกครองก็มีอำนาจในการวินิจฉัยส่วนที่เป็นกฎว่าขัดหรือไม่ขัดรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว เพราะผมเห็นว่าศาลอย่างไรก็ต้องวินิจฉัยปัญหา คือถ้าคดีมาสู่มือศาลนี้ศาลจะบอกว่าไม่วินิจฉัย โดยไม่มีกฎหมายไม่ว่าศาลไหนคงจะไม่ได้

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ ผมกลับไปประเด็นท่านอัครพระครับ ในกรณีถ้าเกิดจะดูวรรคสองตอนต้นของสภา สภาชี้ขาด ที่นี้เกิดสภาชี้ขาดไปด้วยความไม่ชอบ หรือเสียงข้างมาก หรือมันเกิดเหตุอย่างที่เคยมักเกิด แต่มันอยู่ในวงงานของเขานะครับ ที่นี้พอจะข้าม ไปนี้เขาจะบอกว่าเขาชี้ขาดไปแล้ว มันจะเป็นปัญหาระหว่างองค์กรอยู่ไหมครับ แล้วใครจะเป็น คนส่งไปเมื่อวงงานนั้นมันชี้ขาดไปแล้วนี่ครับ

ประธาน : ก็จะเป็นเรื่องในวงงานของเขาก็ต้องปล่อยให้เขาชี้ขาดไป

นายภัทร คำพิทักษ์ : ปัญหามันก็จะไม่จบสิครับ

ประธาน : ก็ต้องจบ มันก็เหมือนกับไปศาลรัฐธรรมนูญแล้วเขาไม่เชื่อเขาก็จบ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ ประเด็นนี้สำคัญนะครับ เพราะว่า สังคมก็ดูเหมือนอยากจะต้องการ เรียกว่ามีทางออก ไม่อยากให้เกิดทหารต้องปฏิวัติอีก เหมือนคราวที่แล้ว อยากจะให้รัฐธรรมนูญนี้มีช่องทาง ตัวอย่างเช่น ผมจำไม่ได้ว่าเป็น สปท. หรือ สนช. ที่อภิปรายกัน เขาพูดถึงกรณีปัญหาที่มีความขัดแย้งกันในสภาก็มีการเอาไปให้ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณา ที่นี้เขาเขียนต่อไป เขาเสนอในเชิงวิธีการปฏิบัติเลยนะครับว่า ให้ศาลรัฐธรรมนูญได้หารือกับประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครอง ยังมีมาถึงผู้บัญชาการ กองทัพอะไรต่าง ๆ เหมือนกับเอา head ของอำนาจหลัก ๆ ทั้งอำนาจทางการ อำนาจที่มีอย่างนี้ ให้มาปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางออกให้บ้านเมือง เขาเขียนทำนองอย่างนี้ ซึ่งผมก็ยังนึกในใจว่า เอ๊ะ มันจะมาเขียนในรัฐธรรมนูญนี้ได้หรือเปล่า หรือว่าจะไปเขียนในวิธีอะไร ที่ไหนสักแห่งหนึ่ง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

แต่ว่าเขาก็มองตรงนั้นะครับว่าเมื่อเราเขียนอย่างนี้ฟังดูเหมือนมี ในความหมายว่ามันก็น่าจะจบ อยู่ที่รัฐสภาใช้ใหม่ครับ แต่ที่นี้คนไทยเล่นไม่เลิก ฝ่ายแพ้กก็ไมยอม ประเภทอย่างนี้ก็ไม่รู้ว่าใครจะเป็นอย่างไร ก็เลยคิดว่าต้องพากันไปหาศาลรัฐธรรมนูญ ที่นี้ถ้าไม่มีอะไรให้เป็นทิศทาง ศาลรัฐธรรมนูญมา say yes say no จะเผาศาลอีก ก็เลยทำให้มีการคุยกันรอมขอม อันนี้เป็น ข้อเสนอที่เขาหารือ ผมกำลังจะค้นอยู่นะครับว่าเขาส่งมาหรือยัง แต่ว่าผมไปได้ยินเขาอภิปราย อย่างนี้ครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ขออนุญาตครับท่านประธาน มันอยู่ในเอกสารที่ สนช. เขาส่งมา หน้า ๘ ครับ เขาจะเขียนแบบที่อาจารย์ว่าเลย นี่เป็นข้อเสนอของ สนช. เขาครับ ท่านประธานให้อ่านเลยใหม่ครับ อันนี้เขาเขียนอย่างนั้นะครับ ข้อ ๔ ความจำเป็นที่จะต้องมีกลไก เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องมี กลไกเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศเฉพาะในกรณีที่ไม่มืบทบัญญัติของกฎหมายกำหนด แนวทางการดำเนินการไว้ หรือในกรณีที่สถาบันทางการเมืองไม่สามารถใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจ บริหารในการบริหารประเทศได้ โดยสมควรกำหนดให้มีกลไกที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศดังกล่าว โดยให้เป็นอำนาจของรัฐสภา หรือวุฒิสภาในกรณีที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร หรือมีสภาผู้แทนราษฎรแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แล้วแต่กรณีที่จะวินิจฉัยว่าสถานการณ์ใดที่จะถือว่าเป็นวิกฤติของประเทศ และหากปรากฏว่า รัฐสภาหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณีมีคำวินิจฉัยว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นวิกฤติของประเทศแล้ว ให้เป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญในการเรียกประชุมร่วมกันของผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ปลัดกระทรวงกลาโหม และบุคคลอื่นใดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยให้ที่ประชุมดังกล่าวมีอำนาจในการบริหารจัดการ สถานการณ์ เพื่อให้สถานการณ์กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็ว โดยมีเหตุผลดังนี้ แม้ว่า ร่างมาตรา ๒๐๗ จะกำหนดว่าการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ถ้าไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่จะยกมา ปรับแก้กรณีใดให้วินิจฉัยกรณีนั้นตามประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่อย่างไรก็ตามศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจวินิจฉัยได้เฉพาะภายใน กรอบอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๕ เท่านั้น จึงไม่สามารถนำหลักการ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ในมาตราดังกล่าวมาใช้บังคับเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศได้ อันนี้คือที่ สนช. เสนอมาครับ

ประธาน : มันคนละเรื่องกับมาตรา ๕/๑ อันนั้นคือเป็น failed state ปัญหาว่ามันเขียนในรัฐธรรมนูญได้ไหมว่าเมื่อเวลาประเทศตกเป็น failed state แล้วให้ทำอะไร

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ผมถึงเรียนปรึกษาท่านว่าจะเขียนในนี้หรือไปเขียนที่ไหน

ประธาน : เขียนที่ไหนก็ไม่ได้ครับ นอกจากจะเขียนพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิวัติ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : อย่างน้อยให้มันมีทางไปไม่ได้หรือครับ วิธีการที่เขาเสนอมาก็เคารพความเห็นเขาเนอะครับ ก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่กรณีอย่างนี้ในวรรคสองให้รัฐสภาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และสมมุติว่าชี้กันไปชี้กันมาแล้วอย่างที่ท่านอัครพรพูดว่ามันหลักหลัก มันที่ ๔ ตี ๕ อะไรกันมาอีกนี่แล้วจะอย่างไร ต้องมีรูให้มันไม่ระเบิดหรือมันจะไปทางไหนครับ ในกรณีที่มันอะไรสักอย่างหนึ่งโยงไปหาศาลรัฐธรรมนูญได้ไหมครับ

ประธาน : คือมีอีกทางหนึ่งถ้าจะเอาอย่างนั้นก็เปลี่ยนเป็นว่าไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ไหนให้ส่งไปศาลรัฐธรรมนูญหมด ก็เหมือนมาตรา ๒๐๗ นั่นแหละครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับ คือในวรรคสองที่เพิ่มมานี้ดูแล้วในร่างที่เราร่างในมาตรา ๒๐๕ ก็จะอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญอยู่แล้วใน (๒) ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ในร่างมาตรา ๒๐๕ (๒) มันโยนกลับไปได้อยู่แล้ว วรรคสองนี้ก็อาจจะไม่จำเป็นนะครับ คือถ้าเกิดมีปัญหาทางสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเขาส่งศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว มาตรา ๒๐๕ (๒) อันนี้ที่เป็นหลักการที่เราเพิ่มขึ้นมาอยากจะให้ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยปัญหาได้ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์จริงอย่างเช่นที่ว่า กกด. ให้เลื่อนการเลือกตั้งอะไรอย่างที่ว่า นายกรัฐมนตรีบอกว่าเลื่อนไม่ได้ไม่มีหรอก ถ้าไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตอนนั้นชี้ขาดปั๊บก็จะยุติว่าเลือกไม่ได้

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : ขออนุญาตนะครับ ที่ท่านอาจารย์ศุภชัยเมื่อกี้ที่ท่านพูดมาเรื่องอำนาจประธานศาลรัฐธรรมนูญเรียกประชุมอะไรนี้ผมว่ามันก็ยังไม่เข้ามาตรา ๒๐๕ (๒)

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นี่นะครับ มันน่าจะเป็นเรื่องกลไกแก้วิกฤติ ซึ่งอันนี้ผมเคยจดไว้ที่ สนช. เขา ๑๖๐ คนนี้ เสียงเอกฉันท์เลยนะครับ มีคนงดออกเสียงอยู่ ๒ เสียง เตรียมส่งให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ วันนั้น เขามี ๕ ข้อเสนอแนะ และอันนี้มันก็อยู่ในข้อ ๔ มีกลไกแก้วิกฤตินี่นะครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : เมื่อที่ผมบอกไปแล้วครับว่าอันนี้ผมอ่านของ สนช. นี่คือที่ สนช. เขียน

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ : นี่ของ สนช. เขาลงมติกันนะครับ เป็นกลไกแก้วิกฤติ ก็คือเขาถือเป็นข้อ ๔ ซึ่งผมว่ามันน่าจะไม่ใช่มาตรา ๒๐๕ (๒) น่าจะยังไม่ถือเป็นกลไกแก้วิกฤติ อย่างที่พูดนี่นะครับ อันนี้เขาให้อำนาจประธานศาลรัฐธรรมนูญเรียกประชุม วันนั้นผมจด แต่จดขาดอยู่แค่เรียกประชุม จนท่านศุภชัยพูดชัดเลยว่าร่วมกันของ ผบ. เหล่าทัพ ของประธาน องค์กรอิสระเหล่านี้เพื่อแก้ นี่คือแก้วิกฤติ อันนี้ผมจดมาจากที่วินะครับ ผมจดได้ไม่ครบ เพราะฉะนั้นข้อนี้ก็ถือกลไกแก้วิกฤติตามที่ สนช. เขาต้องการ เป็นข้อเสนอแนะแก่เรา ในนี้มันจะอยู่ตรงไหนครับ เสนอแนะมานี้มาตรา ๒๐๗ มันก็ไม่ใช่

ประธาน : ตกลงจะเอาเพียงแค่วรรคเดียวใช้ไหมครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในร่าง ๒๐๕ (๒) เราแก้ไว้แล้วเราก็ให้ไปศาลรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นวรรคสองเกือบไม่จำเป็น สมมุติว่าใครมีปัญหาปุ๊บก็ยื่นศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๕ (๒)

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ตามมาตรา ๕/๑ มันครอบจักรวาลอยู่แล้วครับ วรรคแรกนี่ มันครอบจักรวาลเลย วรรคสองเพียงแต่ที่เราจะระเินเท่านั้นเองว่ามีปัญหาอะไร เป็นรายละเอียด เท่านั้นเองนะครับ

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ : ท่านประธานขออนุญาตครับ คือความดีของวรรคสอง มีนะครับ คือป้องกันสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ได้ แล้วไม่ต้องทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ มาบอบซ้ำในเรื่องการเมือง ซึ่งผมคิดว่าอันนี้เป็นประเด็นสำคัญที่เราควรจะทำ คือต้องรักษาสถาบัน เอาไว้โดยที่ไม่ให้ทางการเมืองไปบ่อนทำลายนี่นะครับ การเขียนออกมาในวรรคสองเป็นตัวอธิบาย ว่าไม่ต้องเอาการเมืองไปยุ่งกับข้างบนพูดง่าย ๆ มันมีช่องทางของมันไปใช้ไหมครับ ที่นี้พอเรา มาเขียนโดด ๆ มันจะมีคนเอาไปใช้ในแบบเก่าอีกไหม คือถ้าเขียนเฉพาะวรรคแรก แล้วไป มาตรา ๒๐๕ และคงมาตรา ๒๐๗ วัันนี้มันก็พอได้ใช้ไหมครับ มันก็มีความชัดเจนระดับหนึ่ง แต่ใจผม

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ผมรู้สึกว่ามันไม่ค่อยแก้ปัญหให้กับสถาบัน แต่ถ้าอยากจะแก้ปัญหให้สถาบันด้วยมันก็ต้องมีตั้งลงมาตรวรรคสอง แต่ตั้งลงมาตรวรรคสองมันก็ต้องไปได้ในทางที่ไปทางศาลรัฐธรรมนูญ คือถ้าจุดยืนผมนี้ผมคิดว่าศาลรัฐธรรมนูญแค่ ๑๘ ปีเราก็ต้องพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญไป แล้วก็ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญได้มาตรฐาน ผมคิดว่าเป็นอย่างนั้นนะครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ที่บอกว่าเกี่ยวพันกับสถาบันมันตรงไหนครับ ที่บอกว่าจะไม่ให้ไป

นายภัทร คำพิทักษ์ : คือจะมีคนอ้างเฉพาะวรรคแรกนี้

ประธาน : คือเขาบอกให้วินิจฉัยไปตามประเพณีปฏิบัติ ถามว่าใครเป็นคนวินิจฉัย เขาก็จะไปให้พระเจ้าอยู่หัวเป็นคนวินิจฉัย ที่แล้วมาเขาเป็นอย่างนั้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : เขาบอกว่าไปดึงเอาพระราชอำนาจของในหลวงมา

นายภัทร คำพิทักษ์ : ไม่ใช่ครับ คือไปส่งให้ในหลวงเลย พระเจ้าอยู่หัวต้องมีพระราชดำรัสมาปีหนึ่งท่านจำได้ไหมครับ คือผมคิดว่าอันนี้ต้องระงับความเดือดร้อนที่จะไปมีสู่พระองค์ท่าน ผมคิดอย่างนั้นนะครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : คือเนื่องจากว่าในร่างมาตรา ๒๐๕ (๒) เราแก้ไขหลักการเดิมที่ว่ากรณีที่จะไปศาลรัฐธรรมนูญได้จะต้องมีข้อขัดแย้งระหว่างองค์กร เราได้แก้ไขในมาตรา ๒๐๕ (๒) ไปแล้ว

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : เอาอย่างนี้ ผมถามท่านประพันธ์นิตได้ไหมครับว่าไม่เขียนเลย แล้วท่านคิดว่าใครเป็นคนวินิจฉัย

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในที่สุด พอเถียงกัน คนที่เขาสงสัยคณะรัฐมนตรี หรือวุฒิสภาหรือรัฐสภา เขาก็ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๐๕ (๒) ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย มันก็จะไปกลับไปมาตรานั้น

ประธาน : ในความเห็นของท่านก็คืออย่างไรก็ต้องไปศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าอย่างนั้นเขียนเสียให้ชัด

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ถ้ามันจะเนียนกว่าที่มาเขียนอยู่ตรงนี้

ประธาน : เขียนเสียให้ชัดเถอะครับ เขียนเข้าไปอีกหนหนึ่ง ไหน ๆ มันบังคับให้เราเขียนซ้ำตั้งหลายหน เรื่องประโยชน์เราก็เขียนซ้ำกันบ้าง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : แต่ค่อนข้างเห็นนะครับว่ากฎหมายประกอบมันศักดิ์สิทธิ์ ไม่เท่ากับกฎหมายตัวแม่ ต้องเอาตัวแม่เป็นหลัก ศรีธนญชัยก็อ้างอย่างนี้

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธาน คือ ในมาตรา ๒๐๕ (๒) เราไปเขียนว่าพิจารณาอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานพวกคณะรัฐมนตรี สภาพวกนี้เสร็จปั๊บ พอในวงงานรัฐสภา อย่างที่ท่านอชพรยกก็คือเขาจะอ้างว่ากระทำโดยไม่ชอบโดยอำนาจหน้าที่ ก็จะร้องไปศาลรัฐธรรมนูญเหมือนทุกคราว เหมือนตอน ๖๘ ก็เหมือนกัน ฉะนั้นถ้ามีพรรคสองไว้ มันก็จะกรองได้ชั้นหนึ่งก่อน ถ้ามันจบกันได้มันก็จะจบ แต่ถ้ามันจบไม่ได้มันก็ต้องกรณีหามาตรการอื่น อาจจะต้องไปดูในกฎหมายวิธีพิจารณาด้วยว่าจะเขียนอะไรได้ที่จะตัวกัน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ : มาตรา ๕/๑ เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยกรณีใดตามความในวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวงงานของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระแล้วแต่กรณี เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๐๕ ต่อไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธาน คือใส่เพิ่ม (๒) คนเขาก็จะบอกว่าคือคล้าย ๆ มันเน้นไปนิดหนึ่ง คือถ้าไม่มีอย่างไรมันก็ต้องไปตาม ๒๐๕ (๒) ได้อยู่แล้ว

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : มันจะไม่อย่างนั้นนะสิ มันจะไปมาบอกว่าอันนี้เคยคิดกันอยู่ว่าต้องไป
ให้พระเจ้าอยู่หัว

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ทำได้ไหม เขาก็ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๐๕ (๒)
ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไปได้ไหม

ประธาน : เราก็อธิบายเสียให้ชัดว่าไปได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับระหว่างองค์กรอิสระ
กับศาลปกครอง แต่ตรงนี้ก็ยังมีปัญหาอยู่ แล้วก็ยังมีหลาย ๆ เรื่อง

ประธาน : เขาก็ไปถามได้อยู่แล้ว ตามมาตรา ๒๐๕

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ผมว่าทั้งไว้อย่างนี้ก่อนก็ได้ครับ ลองไปนั่งนึกดูอีกสักวันหนึ่ง
เพราะว่ามาตรา ๒๐๕ (๒) ดูแล้วมันอยู่ตรงนั้นแล้วมันดูกลมกลืนดีแล้ว ให้เอามาตรา ๗ กลับมา
เราก็อากลับมา อะไรอย่างนี้นะครับ แต่เรามีมาตรา ๒๐๕ (๒) กำกับอยู่

ประธาน : คือถ้าจะหมกเม็ดนะ ถ้าจะหมกเม็ดก็ตัดวรรคสอง

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานไม่ต้องไปหมกหรือครับ ดีแล้วอยู่อย่างนี้

ประธาน : หมกหรือไม่หมก

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ไม่หมกครับ

ประธาน : จริง ๆ คำว่าหมกเม็ดจะเห็นได้ว่าต้องใช้ความพยายามในการอ่าน
หน่อย แต่อ่านชู้ ๆ ก็อ่านไม่รู้เรื่อง เพราะฉะนั้นมันเหมาะแล้ว สังคมปัจจุบันที่มันน่าจะเหมาะ
ที่จะหมกอะไรไว้บ้าง กว่าที่จะรู้ว่ามันมีอยู่ก็ออกไปนานแล้ว

นายประพันธ์ นัยโกวิท : เราคิดแต่แรกว่าร่างมาตรา ๗ นี้ หรือมาตรา ๕/๑
วรรคแรกเดิมมันไม่ควรจะบัญญัติตรงนี้ เมื่อมีคนเรียกร้องอะไรกันมากกว่าควรจะตั้งมีอยู่
เราก็อธิบายให้ ก็มีแค่นั้นก็จบ เราอธิบายง่าย

ประธาน : เพราะว่ามันมีวรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ พอเราไม่มี
มันจะกลับไปเถียงกันว่าเราตั้งใจอะไรให้ผิดแปลกไปจากนั้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท : อย่างนั้นคนที่ว่าไปไม่ได้ ในที่สุดก็ต้องไปใช้มาตรา ๒๐๕
วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความว่าไปได้ไหมที่นั่น

ประธาน : ก็อันนี้มันเสียอย่างเดียว รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ แล้วพอเราไม่มีวรรคสอง
แล้วเราบอกนี่แสดงว่าเราต้องการจะเปลี่ยนกลับแล้ว เพราะของเดิมวรรคสองมันเขียนให้ไป

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ศาลรัฐธรรมนูญ อันนี้เราก็ได้อ้างได้ว่าเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ ก็คือไปศาลรัฐธรรมนูญ แต่ว่าเรื่องนี้ต้องเข้าใจว่าคนละเรื่องกับการแก้วิกฤตินอกระบบ ไม่ใช่อันนี้วิกฤติในระบบแก้ได้ แต่วิกฤตินอกระบบมันต้องเขียนว่าในกรณีที่ประเทศล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ ซึ่งมันจะเขียนได้ ก็หัวเราะกันทั้งสากลโลกหยุดพักเสียหน่อยจะได้กินขนมมมเนยได้ วันนี้ใครไปแกลง แกลงว่าอย่างไรบ้าง

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : แกลงตามกรอบที่ได้รับมอบหมายครับ ไม่มีอะไรเกินเลยครับ แล้วก็ยังมีเรื่องหนึ่งอยากจะขออนุญาตเรียนปรึกษาครับ คือผู้สื่อข่าวถามมาว่าในอนาคตเราจะบอกใหม่ว่าการแก้ไขแต่ละมาตราใครเป็นผู้เสนอ นักข่าวก็ให้ความเห็นว่ามันจะเป็นความปลอดภัย ของ กรธ. เอง สมมุติว่ามีผู้เสนอให้มี คปป. นี้เขายกตัวอย่างครับ เราจะได้อ้างได้ว่าไม่ใช่ความเห็นเรา แต่เป็นความเห็นของ ครม. บ้าง ใครต่อใคร อะไรอย่างนี้ครับ

ประธาน : ก็ที่เราบอกว่าให้จดไว้อย่างไร เมื่อสักครู่นี้ที่บอกว่าเราแก้เรื่องไหน บางทีมันมากเสียจนจดไม่หมด อย่างยกเรื่องมาตรา ๔ โฆษกก็ต้องคอยจดเอาไว้ว่ามาจากไหน มาตรา ๕ ก็จดไว้ว่ามันมาจากไหน ถ้าจดไว้ได้ก็เป็น好事 ผมก็จดไว้บ้างไม่จดบ้างว่าผมเอามาจากไหน บางคนก็ไต่ยินแ่วว ๆ ผมก็จด มันสะดวกใจผมก็จด แต่ไม่ทันรู้ว่าใครพูดหรือเพราะไม่ได้สนใจว่าใครพูด สนใจที่ว่าเขาพูดแล้วมันมีเหตุผลไหม ผมก็จะจดเอาไว้ แต่บางทีถ้ารู้ว่าเป็นใครผมก็จะจดชื่อไว้เหมือนกัน พักการประชุมก่อนครับ

พักประชุมเวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เริ่มประชุมต่อเวลา ๑๖.๐๕ นาฬิกา

ประธาน : เราจบไป ๑ หมวดแล้ว นี่เรายังไม่ค่อยได้พูดเรื่องเราเปลี่ยนหน้าที่และอำนาจ ความจริงเรื่องนี้เน้นให้ดี ๆ คนเริ่มจะสนใจว่าที่เราเปลี่ยนคำว่า หน้าที่และอำนาจเพราะเรามุ่งหวังชี้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกแห่งเห็นว่าคุณมีหน้าที่แล้วจึงให้อำนาจไปเพื่อที่จะทำหน้าที่ ไม่ใช่ให้อำนาจไปเฉย ๆ หมวด ๒ มีคนท้วงเยอะ

เลขานุการ : มาตรา ๒๔ ครับ

ประธาน : มาตรา ๒๔ มาตราอะไรที่คณะรัฐมนตรี

เลขานุการ : มาตรา ๑๕๖

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : เมื่อกี้มีข่าวว่ารองนายกลงนามแล้วหรือครับส่งถึงเรา

ประธาน : ส่งมาแล้วเมื่อวาน คือมีคนเขาท้วงว่าเมื่อเราไปยกเว้นในมาตรา ๒๔ วรรคสอง ว่าให้ทำไปพลางก่อนได้ ปราบกฏว่าคณะรัฐมนตรีจะเข้าไปทำหน้าที่ก่อนแล้วจะมีคณะรัฐมนตรีซ้อนกัน คือ ครม. ยกเว้นไว้ให้ว่าอย่างไรก็ต้องไปถวายสัตย์ก่อน หมวด ๒ ไม่มีอะไรใช้ใหม่ครับ หมวด ๓ มาตรา ๒๖ มีคนเขาท้วงอะไรกันบ้างไหม

เลขานุการ : มาตรา ๒๖ ที่ผมจับความได้ในบรรทัดที่ ๓ กฎหมายดังกล่าวต้องคำนึงถึง เขาอยากให้มีค่าบังคับมากกว่านี้

ประธาน : ค่าบังคับว่าอย่างไร

เลขานุการ : ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในมาตรา ๓ วรรคสอง เขาใช้ว่าให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและหลักนิติธรรม

ประธาน : เป็นไปตามหลักนิติธรรม หรือไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : เพราะในมาตรา ๓ วรรคสอง ในช่วงต้นเราใช้ว่าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและหลักนิติธรรม

ประธาน : นั่นคือการปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปตาม แต่กฎหมายบางที่มันไม่ได้เป็นไปตามหลักนิติธรรม เพราะมันมีเรื่องใหม่ ๆ ขึ้นมา มันต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมมากกว่า คำว่า เกินสมควรแก่เหตุ เขาก็ว่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ หรือรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ใช้ว่าอย่างไร มีตรงอื่นอีกไหมครับ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ ในมาตรา ๒๕ เมื่อวานนี้เครือข่ายของกลุ่มผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อการพัฒนาของประเทศไทยที่ยั่งยืนกันข้างล่างนี้ได้ตั้งประเด็นคำถามว่าในหมวดสิทธิและเสรีภาพ โดยเฉพาะในมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นตัวแม่ ขึ้นต้นของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันร่างเขาตั้งใจคำว่า การที่เราไปเขียนว่า การใช้สิทธิเสรีภาพที่กฎหมายไม่ได้เขียน ไม่ได้ห้ามใช้ได้ トラบเท่าที่ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐเขาบอกว่าคำนี้มันเหมือนกับเป็นการไปเปิดโอกาสอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเป็นคนมาตีความเพื่อไปจำกัดสิทธิของเขาว่าอันนี้มันเป็นเรื่องความมั่นคง คุณทำได้ ทำไม่ได้ เพราะฉะนั้นมันก็มีปัญหาหรือว่ามีคำถาม ๒ ประการ อันที่ ๑ ความมั่นคงของรัฐใครจะเป็นผู้ให้คำนิยาม อันที่ ๒ ถ้ากรณีว่ารัฐเป็นผู้ให้คำนิยามจะมีตรงไหนใหม่ในรัฐธรรมนูญนี้หรือในหมวดนี้ที่จะเขียนในกรณีเหมือนกับว่าเป็นการที่จะมีเหมือนกับองค์กรที่จะคุ้มครองเขาด้วย เพราะว่าถ้าอย่างนั้นรัฐก็จะเป็นคนที่ตัดสินใจฝ่ายเดียวว่าอันนี้มันมั่นคง อันนี้ก็มั่นคง สุดท้ายก็จะทำอะไรไม่ค่อยได้ เพราะฉะนั้นมันก็เลยเป็นตัววาทกรรมที่อดีต สปช. ๖๑ คน ก็มาตีตรงนี้ว่าเราเขียนโน่นกลายเป็นว่าเปิดสิทธิเสรีภาพมากขึ้นก็จริง แต่เอาเข้าจริงในทางปฏิบัติโน่นกลายเป็นว่ารัฐก็ยังเป็นผู้กำหนดอยู่ดีว่าจะได้มากน้อยแค่ไหน แม้ว่าจะไม่ได้เขียนเป็นกฎหมาย อันนี้เขาเฉลยความเห็นมา เขาไม่ได้ตั้งใจคำว่ามั่นคงของรัฐ แต่ว่าทำอย่างไรจะขยายความหรือเขียนอย่างไรให้มันชัดเจน หรือว่ามีกลไกอะไรที่จะไปถ่วงรัฐ ไม่ให้รัฐว่าฝ่ายเดียว แล้วชาวบ้านก็เหมือนเดิม ก็คือจะทำอะไรรัฐก็บอกว่าไม่ได้อันนี้มันเป็นความมั่นคง แล้วก็จบอยู่ที่ตรงนั้น ประชาชนก็ไม่รู้จะไปทำอย่างไรต่อ ไปต่อล่อต่อเถียงก็ลำบาก อันนี้ก็ขึ้นได้มาจากกลุ่มพวกองค์กรเครือข่ายทั้งหลายรวมทั้งอดีต สปช. ๖๑ คนที่ยั่งยืนเมื่อวาน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : เรียนท่านประธาน เรามีมาตรา ๒๐๙ ซึ่งเปิดใหม่ว่าบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะฉะนั้นถ้ารัฐไปห้ามโดยอ้างกรณีนี้ ถ้าประชาชนไม่เห็นด้วยก็ร้องศาลรัฐธรรมนูญให้ชี้ว่ารัฐไม่มีสิทธิห้าม

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานขออนุญาตครับ พอตีเมื่อวานที่ได้รับมอบหมายให้ไปแยกแยะประเด็นของ สปท. ผมก็เลยไป tally มาทุกมาตราที่เขาเสนอมา เพราะฉะนั้นในทุกมาตราต่อไปนี้มันก็จะเป็นเรื่องข้อเสนอแต่จะเห็นชอบตามนี้หรือไม่ก็แล้วแต่

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ท่านประธานที่ประชุม อย่างมาตรา ๒๕ สปท. เสนอให้ใช้ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ในเรื่องเดียวกัน แต่เขาไม่ได้บอกว่ามันตรงกับมาตราอะไร เขาบอกให้ใช้กลไกเดิมที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธาน : มันคนละหลักการ หลักการเราถ้าไม่มีกฎหมายห้าม สิทธิเสรีภาพย่อมมี แต่หลักการเขาสิทธิเสรีภาพมีตามที่กำหนดไว้มันตรงกันข้าม

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง : ขออนุญาตท่านประธาน ผมได้ไปฟังเกี่ยวกับกรณีคนพิการเขาเรียกร้องมาหลายเรื่อง แต่มีส่วนหนึ่งก็คือในมาตรา ๒๕ นี้เขาอยากให้เราเขียนทำนองเดียวกับมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่เขียนในวรรคสามในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องของคุณคนย่อมนสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ของรัฐธรรมนูญ เพราะว่าเราจะไปขอเพิ่มในเรื่องของสิทธิเกี่ยวกับคนพิการในหลาย ๆ เรื่องอยู่ในหมวดสิทธิเสรีภาพเพิ่มเติม แต่ก็อธิบายเขาไปแล้วว่าจริง ๆ แล้วพวกนี้เราไปเขียนเป็นหน้าที่ของรัฐแล้ว เมื่อเปลี่ยนเป็นหน้าที่ของรัฐ แล้วมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ ก็บัญญัติรองรับสิทธิของทุกประการไว้ ซึ่งคนพิการก็มีสิทธิเท่ากับบุคคลปกติ เขาสามารถเรียกร้องได้อยู่แล้ว แต่อันนี้เป็นข้อเสนอเขาว่าถ้าเขียนลักษณะนี้เขาจะสามารถใช้สิทธิที่จะเรียกร้องเกี่ยวกับเรื่องของการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับในเรื่องของคนพิการในบางเรื่องได้ด้วย ก็ขอเรียนมาเพื่อพิจารณาครับ

ประธาน : ผมคิดว่าสิทธิและเสรีภาพของคนมันสมควรอยู่หรือที่จะใช้จนกระทั่งกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนอื่น ถ้าหากว่าใครเป็นคนวินิจฉัยมันก็ต้องมี อย่างมาละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเรา เราก็เป็นคนวินิจฉัย ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐเขาก็วินิจฉัย ถ้าสมมุติเขาไม่มีอำนาจจะไปสั่งห้าม เขาก็ไปออกกฎหมาย ซึ่งกฎหมายมันก็จะไปบังคับเขาเองในตัว ตัวนี้มันไม่ได้มีบทกำหนดโทษ มันเป็นแต่เพียงเงื่อนไขของการใช้สิทธิและเสรีภาพเท่านั้นเอง

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานที่ฟังมาจากหลายคนรวมทั้งคุณธนาบอกว่าไม่ได้ขัดข้องกับเนื้อหาจริง ๆ เข้าใจ เพียงแต่เกรงว่าอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐจะถูกนำไปใช้โดยการนิยามของเจ้าหน้าที่ที่ทำให้ประชาชนมีปัญหา เขาถามว่าใครจะเป็นผู้กำหนดว่าอะไรคือความมั่นคง ไม่มั่นคงของรัฐ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : ตัวเขาเองต้องรู้ เพราะนี่มันไม่ได้เป็นบท sanction อะไร เป็นแต่เพียงเงื่อนไขที่แต่ละคนจะต้องรู้ อันนี้ถ้าเขาใช้ไปโดยไม่คำนึง เช่นสมมุติว่ามีความลับของประเทศแล้ว เทียวได้ส่งข่าวไปให้คนอื่น เขาก็รู้อยู่แล้วเป็นอันตรายต่อความมั่นคง ถ้ารัฐเห็นเข้า รัฐเขาก็ไปออกกฎหมายสั่งห้าม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : คืออะไรที่เป็นความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดี หรือว่าจะเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพบุคคลอื่นก็จะมีกฎหมายบัญญัติอยู่แล้ว แล้วการที่บัญญัติรับรองเรื่องสิทธิเสรีภาพเอาไว้ ถ้าหากไม่มีการกระทำอะไรซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในร่างมาตรา ๒๐๙ บุคคลก็สามารถที่จะไปร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว เพียงแต่ว่าที่ไปรับฟังมาชาวบ้านเขาบอกว่าที่ให้เขาไปร้องศาลรัฐธรรมนูญ ให้เขาไปร้องได้ง่ายหน่อยกฎหมายลูกที่จะออกไม่ใช่ที่กำหนดขั้นตอนเยอะแยะต้องมีคนลงชื่อเท่านั้น ๆ ไปร้องได้

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานครับ ขออนุญาตให้ข้อมูลเพิ่มเติมเป็นความเห็นของคุณวินัย ดะห์ลัน ซึ่งเป็น สปท. เขาเสนอให้ตัดเรื่องนี้ไปเลย ที่ผมโน้ตไว้ว่าเป็นความคิดเห็นที่อันตราย แล้วก็ภัยต่อความมั่นคง เพราะเขามองว่าปัจจุบันนี้สังคมไทยเป็นพหุสังคม ถ้าไปเขียนไว้อย่างนี้มันอาจจะไปละเมิดสิทธิคนกลุ่มน้อย แต่ผมคิดว่าที่ประชุมคงไม่เห็นด้วยครับ

ประธาน : ไปละเมิดสิทธิคนกลุ่มน้อย หมายความว่าอย่างไร

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : เพราะเขาบอกว่าการกระทำของคนกลุ่มน้อยเป็นเรื่องวัฒนธรรมส่วนตน ส่วนกลุ่มเขา บางเรื่องมันอาจจะขัดแย้งกับคนส่วนใหญ่ ซึ่งบางเรื่องอาจจะมองว่าเป็นภัย เป็นอันตราย แต่ว่าในสายตาของคนกลุ่มน้อยมันก็เป็นสิ่งที่เขาปฏิบัติยึดถือกันมา เขาก็เลยมองว่าเราไม่ควรไปจำกัดสิทธิ

ประธาน : มันก็ขึ้นอยู่กับว่าเขาปฏิบัติยึดถือกันมาอย่างไร เช่น ถ้าเขาเคยปฏิบัติยึดถือว่าสามารถส่งตัวเจ้าบ่าวเจ้าสาวมาขึ้นเรือนหอกันที่กลางแจ้งได้ ถ้าตราบไตที่ยังอยู่มิดชิดในหมู่บ้านเขาก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าบ้านเขาอยู่ถนนราชดำเนิน แล้วเขาบอกว่าเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติมา มันก็ทำไม่ได้ ก็เป็นของธรรมดา หรือถ้าเขาบอกว่าเวลาตีใจแล้วจุดไฟเผาบ้านกัน เพื่อนบ้านมีลูกต้องรีบไปจุดไฟเผาบ้านเพื่อแสดงความยินดีด้วย

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : คือผมเข้าใจว่าเขาจะกังวลประโยชน์สุดท้าย ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น อย่างในศาสนาเขาก็จะมีการสวดและจะมีเสียงดัง แล้วช่วงนี้ผมเข้าใจว่าก็อาจจะมีข้อขัดแย้งอยู่ระดับหนึ่งเหมือนกัน

ประธาน : ลองคิดดูง่าย ๆ ว่ามหาวิทยาลัยอะไรทางใต้สร้างศูนย์พุทธมณฑลขึ้น แล้วเขารวมตัวประท้วงบอกไม่เคยถามพวกเขามาก่อน ทั้ง ๆ ที่พวกเขาเป็นมุสลิม ๘๐ เปอร์เซนต์จะไปสร้างศูนย์พุทธมณฑลที่นั่นได้อย่างไร แล้วอันนี้มันก็จะเกิดเรื่องกันที่เชียงใหม่แล้วบอกจะไปสร้างโรงงานฮาลาล พระที่นั่นท่านก็ไม่ยอม พวกนี้จริง ๆ ผมคิดว่าเราตามใจกันมาก เพราะเราไม่ได้นึกถึงหัวอกอีกข้างหนึ่ง ถ้าต่างคนต่างนึกถึงหัวอกอีกข้างหนึ่ง

นายวราห์ แห่งพุ่ม : ขออนุญาตครับ คือจริง ๆ แล้วไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องกระจายเสียงก็ได้ครับ ในสมัยโบราณเพียงแต่บุคคลชื่อท่านบิลาลขึ้นไปบนหอสวดแล้วก็ใช้การอาซานเป็นการป่าวประกาศเรียกให้ผู้คนในบริเวณรอบด้านมาทำการละหมาดร่วมกันเท่านั้นเอง แต่เผอิญเราพัฒนาในการใช้เครื่องขยายเสียงให้คนได้ยินไปไกล ๆ

ประธาน : เท่าที่ดูผมว่าคนไทยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามเขาก็อดทน พวกที่เขาอยู่บ้านใกล้ ๆ เขาก็ยอมรับสภาพ

เลขานุการ : ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธาน คือจริง ๆ แล้วมาตรา ๒๕ ไม่ได้ทำอะไรอย่างอื่นเลย นอกจากกำหนดกรอบในการใช้สิทธิและเสรีภาพซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีด้วยซ้ำไปว่าจริง ๆ แล้วการใช้สิทธิและเสรีภาพของตนจะต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ไม่เป็นอันตรายต่อรัฐ คือความเป็นอยู่ของชาติกระทบไม่ได้ อันที่ ๒ ก็คือความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน อันที่ ๓ ก็คือไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น อันนี้เป็นกรอบในการใช้เสรีภาพ เพราะฉะนั้นเวลาท่านใช้เสรีภาพก็คือตัวคนที่ใช้เสรีภาพจะต้องเป็นคนดูว่าสิ่งที่เขาทำต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมว่าง่าย ๆ เพราะฉะนั้นคำว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือไม่ อย่างที่ท่านประธานได้กรุณาแนะนำก็คือว่าคนนั้นจะต้องเป็นคนวินิจฉัยว่าสิ่งที่เขาทำมันเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า มันไม่ใช่เรื่องที่รัฐจะไปกำหนด อันนั้นจะเป็นอีกอย่างหนึ่ง ผมเข้าใจว่าเขาอ่านไม่ละเอียดมากกว่า

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตครับ คือข้อความตั้งแต่ตราบท่าที่จนจบถ้าเราเอาออกไป แล้วเราเพิ่มในมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เข้ามาก็คิดว่าน่าจะครอบคลุม เพราะว่าหลักเรื่องสิทธิเสรีภาพที่เขาพูดมากในของเดิมที่มี และที่ไม่ปรากฏในของเรา คือใน

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

มาตรา ๒๘ เขาเหมือนกับเขียนรับรองสิทธิของประชาชนไว้ค่อนข้างมาก และตัดประโยคตราบเท่าที่นี้ออกไป มันก็จะอยู่ในมาตรา ๒๘ วรรคแรกอยู่แล้ว คือสามารถที่เอามาปรับใช้กันได้อยู่แล้ว ในมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : แต่ว่าจริง ๆ แล้วอันนี้ที่เราเขียนน่าจะคุมกว่า เพราะอันนั้นมันแค่เขียนไว้ว่าการใช้สิทธิมันใช้สิทธิได้แค่ไหนเพียงไร แต่อันนี้เราเขียนเป็นกรอบเหมือนที่ปรกรณ์บอกก็คือเป็นเรื่องของความรับผิดชอบเท่านั้นเอง เพราะเดิมเราเขียนทำนองเดียวกันว่า เท่าที่ไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของคนอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน อันนั้นเป็นการกำหนดกรอบ แต่อันนี้ของเราเขียนเป็นเรื่องของความรับผิดชอบ

ประธาน : แปลกนะ มาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มันก็แรงกว่านี้แต่เขาไม่ยกกล่าว

นายประพันธ์ นัยโกวิท : เรียกร้องมากก็เอามาใส่เลย จะยกมาตรา ๒๘ มาเป็นมาตรา ๒๕/๑ ไปผมคิดว่าน่าจะพอไปได้ แล้วมาตรา ๒๘ มันเป็นบทหลักของเรื่องสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ในวรรคสาม ให้บุคคลสามารถใช้สิทธิทางศาลได้

ประธาน : มาตรา ๒๘ วรรคสอง มันคือคำอธิบายรัฐธรรมนูญ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านอาจารย์ครับ ตอนแรกที่ท่านอาจารย์ปรารภขึ้นมา นั้นหมายความว่าทำให้ตัดข้อความที่เหลื่อใช้ไหมครับ

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ ดิฉันคิดว่าคนเขากังวลแย้งมา แต่ว่าถ้าเราพิจารณาแล้วเห็นว่ามันไม่จำเป็นต้องตัดก็ไม่เห็นจำเป็นต้องแก้ ข้อนี้ดิฉันว่าดี เพราะว่าการสังคมไทยเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิ แต่เรื่องความรับผิดชอบไม่ค่อยจะพูดถึงกัน ใส่ไว้ตรงนี้มันก็ไม่ได้แรงไป ดิฉันคิดว่าที่เราใส่ไว้ดีแล้ว เราอธิบายได้

ประพันธ์ นัยโกวิท : ที่นี้มาเพิ่มในมาตรา ๒๘ ข้อความนี้มันจะซ้อนกับมาตรา ๒๘ ที่จะเพิ่ม

ประธาน : ผมคิดว่าเอามาตรา ๒๘ วรรคสองของเขาเติมไปก็แล้วกัน เขาอยากได้ตัวนี้ ทั้ง ๆ ที่ความจริงมันก็ได้อยู่แล้ว

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ : บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในวรรคที่สอง วรรคที่สาม ของมาตรา ๒๘ ผมคิดว่าน่าจะต่อมาก็น่าจะดีนะครับ โดยเฉพาะในวรรคท้ายของมาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือจากรัฐในการใช้สิทธิอะไรอย่างนี้ คือมันก็จะไปรับกับมาตรา ๒๐๙ ที่ว่าไปศาลรัฐธรรมนูญได้ง่าย ผมคิดว่าอย่างนั้นนะครับ

ประธาน : แต่นั่นมันไม่ได้ไปศาลรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : เพราะมันไปกระทบกับสิทธิเขา รัฐก็ส่งเสริมว่าให้การใช้สิทธินี้ พอใครฝ่าฝืนเขาไปศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๙ ได้ครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : หรือไปทางองค์กรอิสระก็ได้เนอะครับ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : แล้วแต่ channel ไป

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : อันนี้เราพูดทางศาลอย่างเดียว ไม่ได้พูดถึงองค์กรอิสระอื่นเลย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : วรรคที่สี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ มันเรื่องของรัฐที่จะประสงค์ให้รัฐให้ความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือให้เขาใช้สิทธิได้เต็มที่เท่านั้นเอง มันไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิอะไรซึ่งเราก็อธิบายไปในเรื่องของหน้าที่ของรัฐไปแล้วทั้งหมดครับ เป็นเรื่องเรายกไปเขียนเป็นหน้าที่ของรัฐ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : มันต้องอธิบายว่ามันไปอยู่ตรงนั้นที่ว่าให้เข้าถึงได้โดยง่าย ต้องไปพูดอย่างนั้น

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ใช่ครับ เพราะฉะนั้นตรงนี้นั้นมันไม่ต้องเขียนไว้ก็ได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : แค่นี้ได้ความแล้วนะครับ วรรคแรกพอแล้วครับ

นายนครชิต สิงหเสนี : ท่านประธานครับพูดถึงเรื่องเสียงเรื่องอะไร ผมก็อดนึกไม่ได้ บ้านผมเวลาที่เที่ยงคืน ตี ๑ ก็ยังมีคาราโอเกะร้องกันอยู่ เข้าเวลา ๗ โมงโรงเรียนบดินทร์เดชาที่ใส่ผมจนเวลา ๙ โมงได้อบรมไปได้ทุกวันเลยครับ คืออันนี้มันเหมือนกับต้องไปใช้สิทธิทางศาล แต่จริง ๆ น่าจะเตือนทุกคนรวมทั้งอำเภอที่เราไปร้องเรียนเขาก็ไม่ทำอะไร คืออันนี้เหมือนกับว่า

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ถ้าผมไม่ต้องการจะถูกละเมิดสิทธินี้ผมก็ต้องไปฟ้องศาล แต่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบก็ไม่ได้ทำอะไร คือเมื่อที่พูดกันเรื่องเสียงที่ออกมาจากบางที คือตอนนี้ก็เลยอดนึกถึงตัวเองไม่ได้ว่าคนที่รับผิดชอบ ไม่ทำอะไร คือปล่อยให้คาราโอเกะร้องไปจนเวลาตี ๑ ตี ๒ เข้าก็เวลา ๗ โมงก็เริ่มอบรมทั้งนักเรียน รวมทั้งชาวบ้านรอบโรงเรียนไปด้วย คือมันไปศาลทางเดียวก็เลยนึกถึงครับ ขอบพระคุณครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ คือคนที่ท้วงเรื่องนี้มากที่สุด แล้วก็ถูกอ้างอิงมากที่สุด คืออาจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ ข้ออ้างของอาจารย์บรรเจิดที่ท้วง เรื่องหลักการเขียนของเรา ถูกยกเป็นข้ออ้างที่ใช้เป็นการทั่วไปของคนที่มาคัดค้านเรื่องการเขียน บทบัญญัติ เรื่องสิทธิและเสรีภาพของเรา อาจารย์บรรเจิดก็ยืนยันอยู่ใน ๓-๔ มาตราในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ คือมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ คือท่านก็ยืนยันเรื่องนี้ว่าสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้งต้องผูกพัน ได้รับการคุ้มครองจากรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ คือท่านบอกว่าถ้าไม่มีองค์กรเหล่านี้ผูกพันองค์กร เหล่านี้ย่อมมันก็เป็นเรื่องทีลักษณะที่เราเขียนเป็นลักษณะที่แคบและไม่ได้กว้างของเขามี มาตรา ๒๗ คือการผูกพัน มาตรา ๒๘ ก็คือว่ายกไปใช้ได้ทั้งศาลก็ประมาณนี้ครับ ทีนี้ ถ้าเราเขียนในพรรณนะผม ถ้าว่าเรายกเอาเฉพาะวรรคที่ ๒ ของมาตรา ๒๘ ซึ่งเป็นตัวแดงมาใส่ มันจะเข้าลักษณะที่มันมีใครว่าเราสักคน ผมจำไม่ได้ วันนี้นั่งคุยอยู่กับท่านอาจารย์อุดมอยู่ บอกว่าปะมุ้มมันจะเข้าทางเขาเหมือนกันนะครับ คือว่าเราจะหยิบมาเฉพาะส่วนและพวกทำ picture hunter มันก็ไปดูว่าเอ๊ะ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ ทำไมเราเอาเฉพาะ วรรคที่ ๒ ก็จะเป็นประเด็นใหม่ขึ้นมาอีกว่าเราเอามาและเอามาไม่ครบ สมมุติว่าอย่างนี้นะครับ ผมว่าก็จะเข้าทางเขาอีก ทีนี้ผมไม่แน่ใจก็คือว่าผมดูคำอธิบายที่ท่านอาจารย์กรุณาชี้ให้พวกเราเห็น ตอนต้น คือคำว่าทราบเท่าที่มีการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นจะไม่กระทบกระเทือนอะไรนี่นะครับ จนมาถึงไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลอื่น ถ้าสมมุติว่าท่านอาจารย์พูดเหมือนกับว่ามันเป็นสิทธิ ที่เขาวินิจฉัยได้อยู่แล้ว ตัวบุคคลนั้นวินิจฉัยได้อยู่แล้ว ถ้าจะมาจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เจ้าหน้าที่ บ้านเมืองก็มีกฎหมายหรือว่าออกกฎหมายได้อยู่แล้ว ผมไม่ทราบ คือท่านอาจารย์พูดเหมือนกับว่า ถ้าตัดตรงนี้ออกไปมันก็น่าจะโอเคไหมครับ คือถ้าความหมายอันนั้นก็ถือว่าประชาชนอ่าน มาตรา ๒๕ เรา เราบอกว่าเราให้เต็มที่เลย และกรอบที่ว่า ๒-๓ อันนี้ มันก็เป็นหลักทั่วไป แม้กระทั่งในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กรอบอันนี้ก็มิอยู่ในมาตรา ๒๘ การใช้สิทธิพวกนี้จะต้อง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ไม่ขัดศีลธรรมอันดี ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ ก็มีอยู่ในมาตรา ๒๘ แต่ว่าของเขาอ่านรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แล้ว เขาไม่รู้สึกรู้ว่าข้อจำกัดที่เราเขียนไว้ในปีนี้และกัรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มันมีปัญหาเพราะว่าเขาไปเติมเรื่องใช้อ้างในทางศาลได้ ผูกพันคณะรัฐมนตรีได้ ทางนั้นเขาเลยรู้สึกว่ามันเป็นรูปธรรมมากกว่าของเรา ที่นี้ของเราให้กว้างขวาง แต่ว่าเราไปติดเบรกเอาไว้ลักษณะ ๒-๓ อย่างและคนก็กลัวรัฐ ถ้าเรายกออกหมด ตั้งแต่คำว่าตราบาจนมาถึงบุคคลอื่น ผมก็รู้สึกว่ามันเป็นให้กว้าง แต่ก็คิดอยู่ในใจเหมือนกันว่ามันจะเป็นการเพื่อไหม ถ้าเพื่อไปเยอะ ๆ มันก็มีทางออกที่ ๒ ก็คือว่าใส่เบรกไว้หนอยคือเรื่องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือว่าเราจะใส่อันอื่นตามที่ท่านประพันธ์ว่าจะยกมาทั้งยวงไหม มาตรา ๒๘ เดิมของเขาอะไรอย่างนี้นะครับ ผมว่าก็น่าพิจารณา คือผมว่าถ้าใส่มันต้องใส่เยอะ ผมรู้สึกอย่างนี้นะครับ ใส่ก็ใส่ให้มันใกล้เคียงมันจะได้ไม่ได้ ดูรู้สึกว่ามันขาด ๆ เกิน ๆ แต่ถ้าสมมุติว่าไม่ใส่ ผมว่าถ้ามันเป็นบทที่บอกอยู่แล้วไม่มีอะไรจะ sanction ก็ตัดทิ้งไปนะครับ แล้วก็ไปศาลรัฐธรรมนูญก็อาจจะยุ่งยากตรงศาลรัฐธรรมนูญ แล้วก็สร้างบรรทัดฐานขึ้นมาใหม่ว่าทางศาลก็จะเป็นคนชี้ขึ้นมาเองแหละว่าอันไหนมันขัดศีลธรรมอันดี หรือจะมาละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้หรือเปล่านั้นค่อย ๆ พัฒนาเรื่องสิทธิเสรีภาพกันไป

นายอัคร จารุจินดา : เรียนท่านประธานครับ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เอมามาใช้กับรัฐธรรมนูญของเราไม่ได้เลย เพราะหลักคิดคนละแนว เราจะเห็นได้ในมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ เขียนว่าสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ มันหมายถึงว่า ๒๐ กว่ามาตรานี้เท่านั้นเองที่ประชาชนได้สิทธิเสรีภาพไป นอกเหนือจากนี้แล้วเขาไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพอะไรอีกแล้ว เพราะฉะนั้นเขาก็เลยเขียนว่าการที่จะบังคับให้ตามรัฐธรรมนูญนี้จะต้องทำอะไร ๆ แต่ของเราพอเขียนกลับหลักไปว่าเราเป็นสิทธิการที่เปิด มันก็เลยเอา ๓-๔ มาตรามาเขียนไม่ได้ ถ้าจะเขียนก็คงให้ชัดเจนก็คงต้องย้ายมาตรา ๒๐๙ เข้ามาต่อตรงนี้ไปว่าถ้าถูกละเมิดสิทธิแล้วไม่รู้จะทำอย่างไรก็ไปหาศาลรัฐธรรมนูญบอกเอาแล้วกัน กรณีที่มีคนยกขึ้นในเรื่องข้อยกเว้นใน ๓ เรื่องนี้มาเบรกสิทธิของเรา เราก็ไปหาศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าอันนี้เราใช้สิทธินี้ได้ไหม มันก็จะเข้ากับระบบที่เราวางไว้ แต่ถ้าเอามาตราเดิมมาใช้มันไม่ไปด้วยกัน หรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนวิธีเขียนใหม่

ประธาน : แล้วที่สำคัญคือมาตรา ๒๗ มันเขียนลักษณะคล้าย ๆ บอกว่าห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าคนตาย สาบานก็ได้ว่าแกต้องฟังนะ ลักษณะมันเป็นอย่างนั้นคือเราเขียน เขาว่ารัฐธรรมนูญบอกว่าคนมีสิทธิและเสรีภาพและยังต้องไปเขียนบอกว่าผูกพัน ถ้าคนมันมีสิทธิ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

และเสรีภาพแล้ว ทุกคนมันต้องยอมเคารพนับถือ ไม่ใช่ไปบอกว่าต้องผูกพันและถ้าตกไปสักคน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ และถ้ามันตกอะไรไปสักคนหนึ่งเลย แปลว่าไม่ผูกพัน ความจริงอันนี้คือ มาตรา ๒๗ มันคือคำอธิบายที่มันเหมือนกับสอนรัฐธรรมนูญว่าเมื่อเวลารัฐธรรมนูญเขียนไว้แบบนี้แล้วทุกคนมันต้องผูกพันนะเท่านั้นเอง พอเราไปเขียนเข้ามันก็ชอบกล อันนี้ถ้าสมมุติว่าตัวนี้ถ้าจะตัดออกก็ได้เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่าเรามีอยู่ในหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของคนอื่น ไม่กระทำการ ต่ออะไรได้อยู่แล้ว แต่ว่าที่จะเติมวรรคสี่แดงเข้ามาก็เพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาใช้สิทธิฟ้องร้องได้นะ ซึ่งความจริงประเด็นมันอยู่ตรงที่ว่ายกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขึ้นอ้างตรงนั้นที่มันเคยเกิดเป็นปัญหาว่าตัวรัฐธรรมนูญเอาขึ้นไปอ้างกันได้ไหม อันนี้เขาก็เขียนรองรับไว้เราก็เอาละอันนี้ก็พอใช้ได้

นายภัทร คำพิทักษ์ : คือผมเห็นด้วยกับพี่อัชพรนะครับ คือถ้าเอาเฉพาะวรรคที่ ๒ มาเติมนะครับอาจารย์มันดูแปลก ๆ และมันไม่ครบ ถ้าเราตัดอันบนออกแล้วใส่อันที่ ๒ หรือว่ายก มาตรา ๒๐๙ มามันก็คล้าย ๆ เหมือนกับที่เขาเขียนหลักรองรับไว้แล้ว ๒๐ กว่ามาตรา แล้วเขาก็บอกว่าการรับรองของเขาคืออะไร เราก็ยกมาตรา ๒๐๙ ของเรามาใส่ผมว่าอย่างนี้โอเคและอธิบายได้ เพราะว่าความรู้สึกว่าผ้าห่มมันผืนน้อยนะครับท่านอาจารย์ มันเกิดจากตัวที่ท่านอาจารย์ป้ายอยู่นั้นครับ トラบเท่าที่จนไปถึงบุคคลอื่น เขาก็เลยรู้สึกที่ผ้าห่มมันหายไป และถ้ามันจะมีผ้าห่ม รัฐจะต้องเป็นคนมาทำให้และมันผืนน้อยเกินไปรู้สึกอย่างนั้นครับ ท่านอาจารย์คิดว่ามันไม่ได้มีสาระที่ คือมันมีบัญญัติอยู่ที่อื่นแล้ว ผมว่าการตัดออกก็จะทำให้เขารู้สึกว่าเขาได้เต็มผืนเท่าที่เขาต้องการนะครับ

เลขาฯ : กราบเรียนท่านประธานครับ ผมเห็นว่าสีฟ้าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง educate คนในสังคมนี้ให้พัฒนาการใช้สิทธิเสรีภาพของตัวเองมากขึ้น ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น กรอบตรงนี้จริง ๆ แล้วถ้าไปดูที่ ๔๗ หน้าที่ของปวงชนชาวไทยก็ไม่ cover ทั้งหมดนะครับ เพราะว่าอย่างหน้าที่ในการป้องกัน อันนั้นเป็นหน้าที่ป้องกันประเทศ แต่ว่าหน้าที่ในการใช้สิทธิมันไม่มี ยกเว้นแต่การใช้สิทธิที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าจะทำจริง ๆ ผมคิดว่าตรงนี้เป็นอะไรที่เป็นของใหม่จริง ๆ ที่เราพยายามใส่ลงไป แล้วก็ไปเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมในอนาคตมาก ถ้าไปเอาระบบเก่ามาใส่ วิธีเขียนในหมวดนี้ต้องเปลี่ยนใหม่หมดเลย ซึ่งผมคิดว่าเราคงกลับถ้า-----

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ขนาดนั้นไม่ได้แล้วเพราะว่าสิ่งที่เราพยายามอธิบายกันทุกวัน ๆ ก็คือพยายามอธิบายหลักการใหม่
ว่าเวลาคุณใช้สิทธินะ คุณจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพคนอื่น คุณต้องคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ
ไม่ใช่คุณทำอะไรก็ได้ infographic ทั้งหมดก็ทำไปวันนี้ ถ้าเราลองเปิดดูบนพื้นฐานนี้ทั้งหมด
ถ้าเวลาเปลี่ยนไปหมดตัดมันออก ผมคิดว่าคุณค่าในมาตรานี้หายไปเลย มันคือใครทำอะไรก็ได้ และ
ได้รับความคุ้มครองโดยไม่มีกรอบ ผมคิดว่าเรา educate สังคมหรือชี้นำสังคมไปในทางนั้น
คงไม่ได้

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : ผมเห็นด้วยกับท่านปกรณ์ คือผมคิดว่าเรื่องรัฐธรรมนูญ
เราที่เราร่าง paradigm ของเรา shift คือถามว่าเราเปลี่ยนแนวคิดหลายเรื่อง แล้วก็สังคม
ก็ต้องเดินตามในส่วนนั้นด้วยเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเลือกตั้งหรือแม้กระทั่งอย่าง concept
เรื่องเกี่ยวกับมาตรา ๒๕ นี้ คือการที่ให้สิทธิเขาแบบไม่จำกัดเขาต้องมีเงื่อนไขในการใช้สิทธิของเขา
อันนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องตระหนัก คือถ้าไม่อย่างนั้นทุกคนก็จะเอาแต่สิทธิโดยที่ไม่รู้สึกว่า
การใช้สิทธิของเราต้องไม่ไปกระทบกับอะไรต่อมิอะไร และ concept เรื่องความเคารพคนอื่น
มันจะไม่เกิด ผมคิดว่ามาตรา ๒๕ จะเป็นบทในการที่บอกทุกคนได้ว่าใช้สิทธิของ you แล้ว you
ต้องเคารพคนอื่น เคารพคนอื่นนั่นคือเรื่องอะไรก็ ๓-๔ เรื่องนี้ ผมคิดว่าน่าจะเป็นอย่างนั้นนะครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : คือผมไม่เกี่ยวนะครับ ผมเป็นคนพูดเองเมื่อวานว่า
มาตรา ๒๕ เป็นนวัตกรรมของเราและเราจะต้องยืนยันผมพูดเองเมื่อวานนี้นะครับ แต่ถ้าวันนี้
ท่านอาจารย์บอกว่ามาตรา ๒๕ มีแล้ว แล้วรัฐมันก็ทำได้อยู่แล้ว การใช้สิทธิของประชาชน
ประชาชนตัดสินใจได้อยู่แล้ว ผมก็ว่ามันก็เป็นคำอธิบายที่ใช้ได้ครับ แต่คือถ้าเราจะใส่ไว้อย่างนี้
ผมว่าสำหรับผม ผมไม่เดือดร้อนนะครับ แต่ว่าอยู่ในหลายที่มีคำอันนี้และที่ชาวบ้านไม่สบายใจ
ก็คือว่ามันไปให้รัฐเป็นคนกำหนด เพราะฉะนั้นถ้าเราจะใส่อย่างนี้เราก็ต้องยืนยันทุกมาตรา
ที่เราใส่ไปซึ่งเราทำไม่ได้ เพราะเราพบแล้วว่าชาวบ้านเขาไม่ได้ไว้วางใจขนาดนั้น ซึ่งบางอันผมว่า
มันก็ต้องลดทอนให้เขา คืออันนี้ผมว่าถ้าไม่เปลี่ยนก็โอเคนะครับ แต่ผมคิดว่าถ้าจะเขียนให้ชัดเจน
เพิ่มวรรคที่ ๒ เข้าไปแล้ว แล้วก็เอามาตรา ๒๐๙ มามันก็ชัดเจนมันก็จะคล้ายกับที่พี่ชพรบอก
เราอธิบายได้ชัดว่ากระบวนการการเขียนของเราเป็นการกลับหลักเพราะเวลาผมไปที่ไหน
ผมก็ชี้แจงแทนมาตรานี้แบบนี้เหมือนที่คุณปกรณ์เขียน infographic เพราะผมมีหน้าที่ไปพูด
เรื่องนี้โดยตรงเลย มาตรา ๒๕

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในมาตรา ๒๕ คงตามเดิมในวรรคแรก มันก็โอเค เพราะว่าอันนี้ตราบเท่าที่อะไรนี่นะครับ มันใช้แทนมาตรา ๒๘ วรรคที่หนึ่ง ได้อยู่แล้วของ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แล้วในวรรคที่สอง ที่เราเพิ่มมามันเป็นมาตรา ๒๘ วรรคที่สอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เดิมซึ่งมันใช้ได้ดีแล้ว ส่วนมาตรา ๒๘ วรรคสามที่ว่าให้บุคคลใช้สิทธิทางศาลบังคับรัฐได้ก็ ไม่จำเป็นต้องใส่ก็ได้ เพราะว่าเดี๋ยวนี้เราพัฒนาจนไปถึงหน้าที่รัฐแล้วมันยังหนักแน่นกว่านะครับ ส่วนวรรคสี่ที่ว่าบุคคลย่อมได้รับสิทธิส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐในการใช้สิทธิ เราไปบัญญัติ อยู่ในหมวดของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอยู่แล้วทำให้ทำได้โดยง่าย ก็คิดว่าเราเพิ่มวรรคที่ สอง อันนี้มัน cover ใช้ได้นะครับ แต่ที่อื่นนี่ที่ใช้คำว่ารัฐธรรมนูญรับรองมันเป็นถ้อยคำของ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ของเราเราใช้ว่าคุ้มครอง เราหนักแน่นกว่ารับรองเพราะว่าในร่างมาตรา ๒๐๙ เราบอกว่าบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ คือเราหนักแน่นกว่า อีก เราไม่ได้รับรองเรารักษาคุ้มครองเลย

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านอาจารย์ครับ คือผมเห็นด้วยกับพี่ชพรนะครับ คือถ้าเอามาตรา ๒๐๙ มาไว้ตรงนี้สักนิดหนึ่งมันอ่านจบความมัน ผมคิดว่าอย่างนั้นนะครับ แล้วพอเราไปอ้างอิงศาลรัฐธรรมนูญว่าประชาชนไปที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ มันมีอยู่ในของ ศาลรัฐธรรมนูญอยู่แล้วว่ามันผูกพันกับองค์กรต่าง ๆ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พอเรายกมาตรา ๒๐๙ มาไว้ตรงนี้ก็เท่ากับว่าเราปิดเดิมนะครับ ปิดของมาตรา ๒๗ เดิมที่ อาจารย์บรรเจิดไปอ้าง เพราะว่าเรามีอยู่ในที่เราจะเติม ที่นี้พอตัดวรรคที่สอง ของเรามันก็มี อยู่ในมาตรา ๒๘ ของเขาใช่ไหมครับ ที่เหลือมันก็ครบหมด ผมว่าอย่างนี้มันจะสมบูรณ์ แต่ถ้าเรา ไปยกเฉพาะอันนี้มามันก็พอได้ เพราะว่าเราไปหาอยู่ในมาตรา ๒๐๙ ข้างหลังก็ได้ แต่ถ้าทำให้ คนมันอ่านง่ายขึ้นและมันจะอธิบาย อ่านแล้วปึ่ปู้รู้เลยว่ามันผูกพันทุกองค์กรอะไรต่ออะไร ผมว่าก็เอามาตรา ๒๐๙ มาอยู่ตรงนี้ก็ประเด็นที่น่าจะพิจารณานะครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : คือพอดีมาตรา ๒๐๙ มันเป็นบทบัญญัติในส่วนของ ศาลรัฐธรรมนูญนะครับ และมาตรา ๒๐๙ ในร่างของเรามันมีที่มาเหมือนกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ในมาตรา ๒๑๒ ซึ่งมันอยู่ในหมวดศาลรัฐธรรมนูญเหมือนกัน คือให้ไปศาลรัฐธรรมนูญได้ มันวางอยู่ ตรงศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๙

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : มาตรา ๒๐๙ มันเป็นเรื่องของการไปศาลรัฐธรรมนูญเพื่อบอกว่า การกระทำที่ถูกระทำนั้นมันละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ แต่สีแดงมันเป็นเรื่องที่เขาเป็นคดีความกัน เรื่องไหนก็ไม่รู้ในศาลทั่ว ๆ ไป จริง ๆ มันก็ยกขึ้นได้ ถ้าไม่เคยมีใครอุทธรณ์ไปเขียนไว้ พอมันเคยอุทธรณ์ไปเขียนไว้สักครั้งหนึ่งว่าให้ยกขึ้นมาได้พอเราไม่เขียนมันก็เลยดูเหมือนกับว่ายกไม่ได้ ความจริงเมื่อกฎหมายมันบอกไว้ว่าอย่างไรคนทุกคนมันยกขึ้นไปต่อสู้อันในศาลได้เสมอ ถ้าในตามหลัก อัยการ ไม่อย่างนั้นกฎหมายมันจะเขียนไว้ทำไม แต่ว่าเมื่อ ๒๘ ไปเขียนแล้วคนเขาบอกว่าแล้วนี้ผม จะสู้ได้หรือไม่ได้ เราก็บอกว่าสู้ได้ และเขาถามว่าไหนเขียนไว้ที่ตรงไหน ก็อย่างนี้ทุกทีไป มันก็เลย ว่าถ้ามันเคยเขียนอย่างนี้ก็เอามาใส่ไว้เสียเพื่อว่าจะได้ไม่ต้องไปตอบคำถาม แต่มาตรา ๒๐๙ มันเป็นเรื่องของมันโดยเฉพาะที่จะไปศาลรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าเอามาเขียนไว้ตรงนี้แทนที่สีแดงนี้ มันก็จะเกิดปัญหาว่าแล้วเวลาไปศาลอื่นเขาเกิดเรื่องกันอยู่ ทะเลาะกันด้วยเรื่องที่ดินอะไรอย่างนี้ แล้วมันขัดรัฐธรรมนูญอย่างนี้จะทำอย่างไร จะยกขึ้นมาสู้ได้ไหม แต่ว่าถ้าเป็นผมโดยสมัครใจจริง ๆ ผมเขียนแค่เท่าเดิมนั้นแหละ ผมไม่เขียนสีแดงนี้ด้วย แต่ว่าถ้าจะให้ผ้าห่มก็เอาที่ให้ครบ ไม่ว่าจะครบ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ดีแล้วครับท่านประธาน ใส่สีแดงนี้แหละครับ เพราะว่าเขาจะได้มั่นใจ เพราะว่าเขาจะได้เป็นการบอกว่าเขาเป็นผู้ทรงศีล ถ้าเราไม่เขียนเขาไม่ได้ เป็นนักกฎหมายเหมือนหลายท่านเขาก็อาจจะไม่มั่นใจ เคยมีที่เห็นเขาบอกว่าเขาเคยไปร้อง ไปฟ้องศาลแล้วศาลไม่รับฟ้อง ผมไม่รู้ไปฟ้องทำไหน เขาบอกว่าเขาไปอ้างสิทธิ ที่ศาลก็ตีความว่า ไม่ได้มีสิทธิอย่างนั้นอย่างนี้เพราะกฎหมายไม่มีอะไรต่าง ๆ อันนั้นก็เรื่องเดิมนะครับ แต่พอ ไม่ได้เขียนอีกเขาก็เกรงว่าอะไรที่กฎหมายไม่เขียน ถ้าไม่เขียนอะไรไว้เขาก็จะเหมือนไม่มีที่ไขว่ ที่คิดว่าอย่างนั้นเถอะครับ ก็อธิบายเป็นตุเป็นตะครับขอให้ใส่ ก็เห็นใจครับคนมันเคย มีประสบการณ์ที่เจ็บปวดมากก็ลำบาก ถ้าอย่างมาตรานี้เขาก็ยังเสนอเพิ่มอีกนะครับว่าบุคคล ก็ไม่พอนะท่าน ให้มีคำว่าชุมชนด้วย ซึ่งเดี๋ยวก็คงต้องไปหาใส่ในอะไรที่มันเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ข้างหลังก็แล้วกัน เพราะตัวมาตรานี้มันพูดถึงบุคคลปัจเจกใช้ไหมครับ มันไม่ได้พูดถึงชุมชน

ประธาน : ชุมชนมันมีเสรีภาพไม่ได้ นะครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : เดี่ยวครับพูดถึงหมวดว่าด้วยสิทธิ เดี่ยวค่อยไปเติม ให้ นะครับ เพียงแต่เรียนให้ท่านทราบเฉย ๆ ว่าเขาก็กังวล แล้วก็มาพูดเสียงดังมาก ๆ ครับ ก็ดีแล้วครับอย่างนี้แหละครับ ผมเห็นด้วยครับ

ประธาน : ไหวไหมครับท่านภัก

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นงลักษณ์ ๖/๘

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : พรรคที่สอง น่าจะเขียนคล้าย ๆ พรรคแรกว่า บุคคลซึ่ง ถูกละเมิด หรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองต่อรัฐธรรมนูญข้างบน เพราะว่ามันอย่างนั้นเดี๋ยวใช้คำ ต่างกันหรือเปล่า

ประธาน : ที่อะไรนะครับ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ที่ได้รับความคุ้มครอง ที่อยู่ในบรรทัดที่ ๔ ของพรรคแรก เขียนลักษณะเดียวกัน

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ สีแดงนี้จะสร้างความพอใจมาก หายกังวลไปเยอะเลยคะ

ประธาน : พอได้ครึ่ง ๆ พอหอมปากหอมคอครับ มาตรา ๒๖ ไปได้หรือยังครับ มาตรา ๒๗ ครับ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานครับ มาตรา ๒๗ สปท. เสนอมาให้เปลี่ยน บุคคลเป็นปวงชนชาวไทย แล้วผมไม่รู้ว่าเขาจะมีความคิดอะไรขึ้นมาเป็นนวัตกรรมของเขาเอง บอกว่า ให้ปวงชนชาวไทยต้องช่วยเหลือราชการในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะเข้าไปอยู่ในนี้ ด้วยนะครับ

ประธาน : อันนั้นของกระทรวงมหาดไทยหน้าที่ เดี่ยวไม่ถึง ตอนนี้อยู่ที่ก่อนครับ เราเคยตกลงกันไว้แล้วว่าทั้งหมดเราใช้ปวงชนชาวไทย ข้างในเราใช้บุคคลตลอด ซึ่งมีความหมาย ว่าบุคคลในที่นี้คือบุคคลซึ่งเป็นปวงชนชาวไทย มีอันเดียวที่ไม่ใช่ปวงชนชาวไทย คือหมวดแรก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ มาตรา ๒๗ พรรคที่สาม การเลือกปฏิบัติ มีสุภาพสตรีจากจังหวัดยะลาแกมาพูดที่ภาคใต้ แกบอกว่ายากให้จาระไนการเลือกไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญเดิม ๒๕๕๐ ๑๐ ประเภท เรื่องเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ ความเชื่อทางศาสนาพวกนี้นะครับ แกบอกว่าใส่มาให้หน่อยได้ไหมแกว่าอย่างนี้นะครับ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ท่านประธานอันนี้อันเดียวแหละครับ คือในวรรคที่สาม มาตรา ๒๗ ทางคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เขาอยากให้อ่านเหมือนมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ คือจาระไนมาให้หมด แต่ผมก็พยายามอธิบายว่าถ้าจาระไนอย่างนั้นมันจะมีปัญหาว่าถ้าอันไหนที่ไม่เขียนไว้แล้วจะ ได้รับความคุ้มครองหรือเปล่า เพราะเราเขียนเราบอกว่าความแตกต่าง บุคคล เพศ ความพิการ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางลักษณ์ ๖/๙

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

และเหตุอื่นใด เหตุอื่นใดมันจะกว้างกว่า คือพอมันไม่เคยมีและมันเกิดขึ้นไปภายภาคหน้า มันก็ขยายออกไปได้ แต่เขาก็ยังอยากให้การระเนเหมือนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

นายอัชพร จารุจินดา : ของคณะรัฐมนตรีที่เพิ่งแจกเมื่อก็เขาก็บอกว่ามาตรา ๒๗ ควรกลับไปเขียนเหมือนมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่เป็นความเห็นของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ

เลขานุการ : ที่ผมไปพูดที่กลุ่มผู้หญิงที่วันนั้นท่านประธานไปกล่าวเปิดและท่าน อาจารย์จूरี่ต่อตอนเช้า ผมไปต่อตอนบ่ายก็มีเสียงเรียกร้องในพรรคที่สามนี้เหมือนกัน ก็ได้เล่าให้ฟัง แล้วว่าจริง ๆ แล้วความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ มัน cover ทั้งหมดแล้ว แต่สิ่งที่ ได้รับสะท้อนมากก็คือเขาไม่มั่นใจเท่าตัวเอง เหตุผลก็คือไม่มีอะไร คือไม่มั่นใจ ของมันเคยเห็น ๆ อยู่ และมันหายไปเท่านั้น นอกนั้นเขาบอกเขาเข้าใจหมด

นายนครชิต สิงหเสนี : ท่านประธานครับรู้สึกแนวคิดเดียวกับท่าน ส.ว. มณเฑียร ที่เคยอภิปรายก็มาชี้แจงกับผมว่า ถ้าไม่ยกตัวอย่างก็อย่ายกตัวอย่างเสียเลย ถ้ายกก็ยกให้หมด และถ้ายกก็เอาคนพิการใส่ไปด้วย ไม่อย่างนั้นเดี๋ยว photo fight game อีกครับ ว่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มี ๗ มาตรา รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มี ๕ มาตรา รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๙ เหลือ ๒ มาตรา ผู้ด้อยโอกาสก็จะไม่ cover คนพิการใน sense ของเขา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ขออนุญาตท่านประธานครับ กรณีเดียวกับท่านนครชิต ของคนพิการ ในพรรคที่สี่ นอกจากเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส เขาก็ขอเติมคำว่าคนพิการ เข้าไปด้วย ระหว่างผู้สูงอายุกับผู้ด้อยโอกาสเพราะเขาบอกว่าผู้ด้อยโอกาสไม่รวมคนพิการ

นายนครชิต สิงหเสนี : เขาบอกเลยว่าถ้าเราจะยกตัวอย่างขอให้ยกให้หมด มิฉะนั้น ก็ไม่ต้องยก

ประธาน : อยากได้เท่านั้นก็เอา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ : มันก็ปะผุเหมือนเดิม ไม่มีอะไรใหม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : เขาเป็นการต่อสู้มาเพื่อได้คำพวกนี้มาตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เลขานุการ : จะมีเพศสภาพต่อมา แล้วก็เพศวิถีอีก เดี่ยวเรามีเดิมสมมุติว่าต้องเขียนรอบหน้า

ประธาน : ให้คนรอบหน้าไปลำบากกันบ้าง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : กราบเรียนท่านประธาน แต่อย่างนี้มันก็จะเกิดว่า จาระไนออกมาอย่างนี้ถ้าต่อไปก็จะเป็นปัญหาเหมือนที่เคยมา คืออะไรที่ไม่เขียนไว้ก็จะมีปัญหาว่าได้รับความคุ้มครองหรือเปล่า

ประธาน : ก็ไม่ได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : เพราะฉะนั้น คำว่า เหตุอื่นใด ผมคิดว่ามันยังสำคัญ

นายภัทร คำพิทักษ์ : คือรายงานให้ทราบเฉย ๆ แต่ผม ผมไม่ใช่

ประธาน : ใส่หรือไม่ใส่

นายภัทร คำพิทักษ์ : ถ้าส่วนตัวผม ผมไม่ใช่

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ในร่างมาตรา ๒๗ เราที่ออกไปที่มีคนท้วง ผมว่าเรื่องคนพิการใช้ไหมครับ ที่เราไปเพิ่มความพิการ เราไปใส่ในวรรคสาม เพียงแต่ว่าในวรรคสี่เราไปตัดออก ไปใส่วรรคสาม เขาบอกว่าจะอยู่ด้วยในวรรคสี่ ส่วนประเด็นเรื่องอื่นรู้สึกก็ยังไม่ค่อยมีอะไรที่จะค่อยรุนแรง เพราะว่าในของเรา เรายังต่อด้วยว่าหรือเหตุอื่นใดมันครอบคลุมหมด เราอธิบายได้ คุณจะเอาเรื่องอะไร เรื่องการศึกษา หรือเหตุอื่นใดมันก็รวมหมดแล้ว แล้วไปเขียนเฉพาะของคุณยิ่งแย่งกว่า เดี่ยวคุณไม่ถึง เราก็ต้องอธิบายให้เขาเข้าใจแล้วก็ชี้แจง เหมือนที่เราไปชี้แจง

ประธาน : ตกลงเอาหรือไม่เอา

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธาน ขอเสนอว่าเอา แต่เดิมหรือเหตุอื่นใดไปด้วย จะได้เปิดกว้างขึ้น ไม่อย่างนั้นมันก็เฉพาะแค่นี้ แต่ว่าหรือเหตุอื่นใดเป็นของดีอย่างไรเราต้องคงไว้ แต่ในเมื่อเขาอยากได้รายละเอียดเราก็ใส่ไปให้ แต่ว่าเหตุอื่นใดของเราดีอยู่แล้ว

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : สังคมเวลานี้เป็น stronger people ใคร ๆ เขาก็อยากให้เรารับรองความต่างของเขา ก็ถามหาทั้งนั้น เพราะฉะนั้นผมว่าไม่เสียหายอะไรมี ๒-๓ บรรทัด

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เลขานุการ : ผมสนับสนุนให้ใส่ นะครับ ด้วยเหตุผลว่านั่นคือตัวเรา นั่นคือหลักการ แต่ที่เราเติมขมหวานให้ก็เพราะว่าจะให้เขารู้สึกว่าเขาจะได้เห็นมัน แต่หลักการของเรามันอยู่ตรงนั้น ก็เลยยังอยากจะให้ใส่ด้วยเหตุอื่นใด เพราะนั่นคือหลักการสำคัญ และนั่นคือตัวเรา อันนี้คือตัวคนอื่นเขา เราเติมให้เขาเท่านั้นเอง ให้เขาเห็น

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านอาจารย์ครับ คือถ้าคุณถ้อยคำเหล่านี้ไปดูเฉพาะคำที่มันมีเจ้าของ ความพิการมีความเป็นเจ้าของ เพศมีความเป็นเจ้าของ แต่ผมคิดว่าเรื่องประเภทการศึกษาอบรมเศรษฐกิจ สังคม มันมีเจ้าของจริง ๆ นะครับท่านอาจารย์ชาติชาย

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ฐานะเศรษฐกิจเหลื่อมล้ำนี้มีเรื่องใหญ่เลย อันนี้ต้องมียอมรับ ความเชื่อนี้ก็มี พระก็ไม่ให้มาสู่เหล่า มาสู่เหล่าก็ไม่รับพระมันก็ยุ่ง ความคิดเห็นทางการเมืองนี่ก็สำคัญ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ก็เถียงกันในเรื่องว่าไม่ใช่ซ้ายขวาเหมือนแต่ก่อนแล้ว เป็นความคิดเห็นทางการเมืองในระบบเฉพาะกลุ่ม คือผมเลยคิดว่าที่ท่านประธานกรุณาเขียนให้มาอย่างนี้ผมว่าดี พวกที่เขาจะได้เป็นแนวร่วมกับเราอ่านปุ๊บก็จะมา ถ้าเราไม่ใส่เขาก็ตั้งใจเล็ก ๆ น้อย ๆ มันก็จะเสียมิตรไปพูดง่าย ๆ เขียน ๓ บรรทัด ภัทรได้มิตรมาเพียบเลยใส่ไปเถอะครับ ไม่เสียหายอะไร

นายภัทร คำพิทักษ์ : มีตรงนี้นั้นต้องมีตรงนั้นอีกนะครับอาจารย์ ใส่พิการตรงนี้แล้วตรงโน้นทำไมไม่มี

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : มิได้ เฉพาะหมวดสิทธิเสรีภาพเท่านั้นที่เขาแคร้กับเราเยอะ เสี่ยงส่วนใหญ่จะมาถึงตรงนี้เยอะ แล้วพวกนี้ถ้าเราพลิกนิดเดียวเป็นเพื่อนเราหมดเลย

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ หรือเหตุอื่นใดผมเห็นด้วยว่าเป็นคำเฉพาะของเรา แล้วเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นมา แล้วเราบอกกับประชาชนว่ารัฐธรรมนูญนี้เป็นรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนทั้งหมด เราไม่ได้จำกัดเฉพาะเหตุที่เคยจำกัดไว้

นางจรี วิจิตรวาทการ : เราไม่เสียฟอร์มด้วยค่ะ ที่เราไปใส่ของเราเพราะเรายังคงไว้ จริง ๆ ดิฉันคิดว่ามันต้องอยู่ เพราะอันนั้นคือความเป็นเอกลักษณ์ของเรา

นายอัชพร จารุจินดา : พอออกไปแล้วคนเขาก็จะสงสัยว่าก็มีเหตุใดแล้วทำไมจะต้องเขียนข้างหน้าด้วย เราจะได้ตอบได้

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายนครชิต สิงหเสนี : ท่านประธานครับ ถ้าไล่ไปแต่ละอันผมเห็นด้วยทุกอัน ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพร่างกาย สถานะบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม จบไว้แค่นั้นได้ไหมครับ ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัด อ่านแล้วไม่รู้คืออะไร

นายอัชพร จารุจินดา : ใครจะมาท้วงเราตรงนี้ว่าถ้าเอาต้องเอาหมด ถ้าขาดไป เดี่ยวเกิดประเด็นขึ้นมา

นายนครชิต สิงหเสนี : แต่ผมไม่เห็นว่าการกลุ่มไหนในสังคมจะมาบอกตรงนี้ ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัด

นางจุรี วิจิตรวาทการ : มีอะ กลุ่มความคิดใหม่ของคนรุ่นใหม่

ประธาน : ความคิดเห็นทางการเมืองที่มันแตกต่างกันแล้วถูกกระทำไม่เสมอภาคไม่มีใครที่มีความคิดเห็นทางการเมืองอย่างนั้นแล้วถูกกระทำ มีแต่คนที่มีความคิดเห็นทางการเมือง อันขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ถูกกระทำ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับ ในร่างมาตรา ๒๗ ของเรา ในร่าง มาตรา ๔ ผมคิดว่าเราบัญญัติของเราดีอยู่แล้วน่าจะคงในวรรคสี่ของเรา เพราะว่าเราไม่ได้พูดถึง เรื่องการขจัดอุปสรรคอย่างเดียว เรายังพูดถึงเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กสตรี ซึ่งอันนี้มันเป็นจุดเด่นของเรื่องเรา น่าจะคงของเราไว้

นางจุรี วิจิตรวาทการ : หมายถึงให้ตัด

นายประพันธ์ นัยโกวิท : เพราะอันนี้ไปเอาในมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ เอามาตรา ๕๐ มาใส่หมดเลย วรรคสี่ของเราน่าจะคงไว้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : มีคำว่า หรือเพื่อคุ้มครอง หรืออำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุหรือผู้ด้อยโอกาส แล้วทางโน้นเขาขอให้เติมคนพิการ แล้วมีการพูดกันว่าถ้าไม่ ยกตัวอย่างก็ไม่ต้องเขียนเลย

ประธาน : คือเราใส่ไปตั้งเยอะ แล้วเราไปจาะใน ๔ อย่างมันก็ไม่ได้ ของเดิมเขา ถึงไม่จาะในเสียเลย ตรงตามที่คุณมณฑียรต้องการบอกเมื่อไม่พูดก็จะไม่พูดถึงเลย

นายนครชิต สิงหเสนี : แต่ถ้าเราคิดว่าจะใส่ เขาขอให้เขียนจาะใน ๕ อย่างเขา happy ครับ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : คนที่ ๖ คนที่ ๗ มันจะมา

นางจรี วิจิตรวาทการ : ถัดไปเดี๋ยวมีเรื่องกับพวกผู้หญิงแน่เลย เพราะเขาบอกเราใส่เขาน้อยมาก ดิฉันก็ยกข้อนี้มาพูดมาก เพราะมันเป็นการที่จะสามารถนำไปใช้ได้ในการที่จะทำอะไรพิเศษ มาตรการพิเศษอะไรบางอย่างสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เพราะว่าเรามีข้อนี้แล้วสามารถจะนำไปขับเคลื่อนได้พูดหลายครั้งแล้ว

นายอัชพร จารุจินดา : เรียนท่านประธานครับ คือข้อความเดิมที่ว่าหรือเพื่อคุ้มครอง หรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาส สรุปรวมเขียนอยู่ในสิทธิในการได้รับสวัสดิการจากรัฐ ซึ่งมีอยู่ประมาณสัก ๖ มาตราคือพูดถึงเด็กเกิดมาต้องอยู่รอด เยาวชนเป็นอย่างไร เด็ก สตรีเป็นอย่างไร คนชราเป็นอย่างไร เราก็รวบรวมเหลือข้อความแค่บรรทัดเดียวแล้วเราก็ตอบบอกว่าของเดิมเรามีคือสิ่งนี้ แต่เราเขียนให้กระชับขึ้น ไม่กระจายออกไป ที่นี้พอตัดออกไปเดี๋ยวสิทธิในสวัสดิการของรัฐเดี๋ยวก็ถูกเรียกมาทั้งหมด

นายบรรชิต สิงหเสนี : เรียนท่านประธานครับ ผมว่าอันนี้ดี คือเป็น reverse discrimination ทำได้สำหรับคนเหล่านี้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : เขาอ้างว่าในอนุสัญญาหรือในสากลเขาใช้คำว่า คนพิการ ไม่ใช่ผู้พิการ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ใช้คำว่า ผู้พิการ แล้วตัวบุคคลในวรรคสี่ มันยังใช้คำว่า ในร่างมาตรา ๖๘ ของเรา รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ แต่มีคนเสนอต่อว่าแล้วมีด้อยโอกาสมันตกไปมีคนพูดมาตรา ๖๘ ที่นี้คนเหล่านี้มันสองมาตรามันเรียงไม่ครบถ้วนเหมือนกัน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ผมยื่นให้อาจารย์นิติพันธุ์ไปแล้ว เขาใช้คนพิการ ในเรื่องเกี่ยวกับคนพิการทั้งหลายเขาจะใช้คำว่า คนพิการ

ประธาน : นี่เราใช้ความพิการใช่ไหม

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : อันนั้นไม่เป็นไร อันนั้นมันเรื่องของลักษณะ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : อันนี้เวลาเราไปดูหนัง เราจ่ายเงิน ๕๐๐ บาท มีที่นั่งเหยียดขาด้วย แต่คนที่จ่ายเงิน ๑๐๐ บาท ฐานะเศรษฐกิจมันต่างกัน เขาจ่าย ๑๐๐ บาท แล้วเขาบอกของเขา ไม่มีที่นั่งเหยียดขา เพราะฉะนั้นเราต้องลูกให้เขาใหม่ การเลือกปฏิบัติเพราะฐานะทางเศรษฐกิจถึง คุณจะจ่าย ๕๐๐ บาท แล้วผมจ่าย ๑๐๐ บาท คุณก็ไม่ควรเลือกปฏิบัติ เมื่อคุณมีที่นั่งเหยียดขา ผมก็ควรจะต้องมีด้วย

นางจรี วิจิตรวาทการ : ไม่ใช่ค่ะ คุณรับเงื่อนไขว่าคุณจะจ่ายแค่ ๑๐๐ บาท มัน เป็นข้อตกลงกันที่ว่าจ่ายแค่ ๑๐๐ บาท แล้วได้เก้าอี้แบบนี้

ประธาน : เพราะกฎของคุณมันบังคับผมผิดรัฐธรรมนูญ เพราะว่าผมจ่าย ๑๐๐ บาท คุณก็ควรจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ ที่เราใส่ไปเรานึกถึงความทัดเทียมในเชิงธรรมชาติ แต่ความทัดเทียมในสิ่งที่มันเป็นความจำเป็นที่แตกต่าง เช่น จะเอาคนไปอยู่สถานทูตเจรจาธุรกิจ แล้วเราบอกต้องพูดภาษาอังกฤษเก่ง เลือกได้ใหม่ ออกข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ก็เลือกปฏิบัติ ผมไม่รู้ภาษาฝรั่งเศส ไม่รู้ภาษาอังกฤษ ผมก็สอบไม่ได้เลือกปฏิบัติกับผม แต่ถ้าถาม ผมเป็นภาษาไทยผมตอบได้ดีกว่าคนนั้นอีก

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ : อันนี้ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐก็เถียงได้ แต่เป็น มหาวิทยาลัยเอกชนต้องยอมรับเงื่อนไขเขา

ประธาน : ส่วนราชการ

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ : ต้องบอกตั้งแต่ต้น

ประธาน : อัยการก็ออกมาแต่ต้นบอกต้องไม่มีสภาพร่างกายที่เป็นอุปสรรคและ ศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ : ไม่ไปขัดขวางการทำงานในฐานะอัยการ

ประธาน : ขัดขวาง ก็คุณเป็นอัยการคุณต้องไปยืนอยู่หน้าศาลแล้วคุณยืนไม่ได้

นางจรี วิจิตรวาทการ : ถ้าอย่างนั้นก็ต้องเปลี่ยนระเบียบที่ว่าไว้ว่าต้องไปยืน เพราะว่าตราบิตที่เขาเสนออะไรได้ก็ไม่ใช่ไร

ประธาน : เขาไปเรียนกฎหมาย แต่ว่าเขาก็ให้อยู่กับโต๊ะ เขาไม่ได้ให้ไปว่าความ ถ้าเมื่อไรไปว่าความก็จะเป็นปัญหากัน หรือผู้พิพากษาเขาก็บอกต้องมีบุคลิกภาพดี

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นางจรี วิจิตรวาทการ : เขาไม่ได้บอกต้องหล่อ หรือสวย อ้วน ผอม เขาไม่ได้บอก

ประธาน : เขาไม่ได้บอก แต่ว่าชนิดที่เดินบิดเบี้ยวไปขึ้นบัลลังก์

นางจรี วิจิตรวาทการ : ก็ไม่เห็นเป็นไร ตราบใดที่ท่านมีความสามารถในการที่จะตัดสินใจอย่างเป็นธรรมก็ไม่น่าจะเป็นไร อันนี้คือเราต้องเปิดโอกาสให้คนที่ไม่เหมือนคนอื่นเขาได้มีโอกาส

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : มันมี case ขึ้นศาลรัฐธรรมนูญ เราก็พูดกันหาเหตุผลอะไรต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนว่าความพิการแบบนี้ไม่เป็นอุปสรรค แล้วก็ขัดต่อสิทธิความเสมอภาคต่าง ๆ ก็มีหลายคนท่านตัวเตี้ยมาก แล้วผมก็ชี้ให้เห็นเวลาท่านขึ้นนั่งบัลลังก์ข้างบนเขาก็ไม่ถึงพื้นมันส่งาใหม่ นั่งแกว่งขาอยู่ที่นี่ ท่านบอกว่าต้องมีบุคลิกภาพที่ดี แต่ว่าท่านตัวเตี้ย บุคลิกก็ไม่ให้ใช้ใหม่ไม่จำเป็น บุคลิกมันไม่จำเป็น อยู่ที่สมอง ความเป็นกลางอิสระในการพิจารณาดี ไม่ใช่อยู่ที่สภาพร่างกาย แต่ว่าก็มีเสียงคัดค้านอยู่พอสมควร พวกหัวเก่าก็คัดค้าน แต่พวกที่ว่าอิสระเขาก็ผ่านเลย เราก็วินิจฉัยว่ามันขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ประธาน : แล้วที่เราห้ามคนล้มละลายเป็นอันนั้นเป็นอันนี้

นางจรี วิจิตรวาทการ : เสียหาย ถ้าเศรษฐกิจในภาพรวมหรือเสียหายต่อคนที่เขาไปติดหนี้ติดสินคนเขา เขาสร้างความเสียหายให้ผู้อื่น

ประธาน : ตัวเขาเองเสียหายหมดตัว เขาถึงล้มละลาย

นางจรี วิจิตรวาทการ : ในระหว่างนั้นเขาทำคนอื่นเสียหายด้วย มันไปสร้างปัญหาให้กับส่วนรวม

ประธาน : แต่มันก็ไม่ได้บอกไว้ในนี้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจทำให้คนอื่นเสียหายไหม ที่นี้กฎหมายที่มันมีเยอะแยะ ที่ต้องไม่ล้มละลาย

เลขานุการ : ผมคิดว่าไม่น่าเป็นปัญหา เพราะว่าทางเลือกปฏิบัติที่ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ประธาน : แล้วมีการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม

เลขานุการ : มีครับ

ประธาน : มีอย่างไร ยกตัวอย่าง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นางจรี วิจิตรวาทการ : ตรงวรรคที่บอกว่ามาตรการให้รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น อันนี้คือเลือกปฏิบัติ แต่เพื่อคุ้มครองอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ใครต่อใคร

ประธาน : เพราะฉะนั้นก็กำหนดหลักเกณฑ์ได้ว่าถ้าเป็นเศรษฐกิจก็เอาเงินมาวาง ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ถ้าเป็นยาจกก็เอาเงินมาวาง ๒๐,๐๐๐ บาท ได้อย่างนั้นหรือ

นางจรี วิจิตรวาทการ : เพื่อจะประกอบธุรกิจอันนี้ ๒๐,๐๐๐ บาท ทำอะไรก็ไม่ได้ ซื่อสายไม้ก็เส้น ดาวเทียมจานหนึ่งก็ไม่ได้

ประธาน : ก็ผมมีความรู้ความสามารถ

นางจรี วิจิตรวาทการ : คุณก็ไปเป็นลูกจ้างเขา ไปสมัครทำงานได้

ประธาน : เลือกปฏิบัติผมแล้วเห็นไหม เพราะฐานะทางเศรษฐกิจผมสู้เขาไม่ได้

นางจรี วิจิตรวาทการ : เพราะว่าธุรกิจบางอย่างมันต้องมีการลงทุนเยอะ ถ้าคุณไม่มีเงินลงทุนคุณก็ทำหน้าที่อื่น

ประธาน : เดียวผมประมูลได้ ความรู้ความสามารถผมไปชวนคนมาหาเงินได้เอง แต่ว่าก็ดักกันผมตั้งแต่แรกเอาเงิน ๒๐,๐๐๐ ล้านบาทมาวาง

นายอัชพร จารุจินดา : ความจริงความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติมันยังค่อนข้างยังมีปัญหาสำหรับประเทศไทย ความจริงเรื่องการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะในการเข้ารับทำงานหรืออะไรก็ตามมันไม่ใช่เป็นการเลือกปฏิบัติ คือถ้าทุกคนเข้าอยู่ในคุณสมบัติพวกนั้นได้ก็มาได้หมด แต่ถ้ากำหนดคุณสมบัติลงไปแล้วรับคนนี้แล้วไม่รับอีกคนหนึ่ง เพราะเหตุหน้าตา อันนั้นไม่ได้

ประธาน : ที่ตีความกันไม่ใช่อย่างนั้น

นายอัชพร จารุจินดา : ครับ ของไทยกลายเป็นไปไกลเลย อย่างเช่นที่ศาลปกครองโดน ศาลปกครองเปิดรับสมัครเฉพาะคนที่จบได้รับเกียรตินิยม เพราะเขาต้องการคนที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว สำนักงานศาล ตัวศาลปกครองเองบอกว่าสำนักงานศาลคัดเลือกปฏิบัติ เพราะว่าคนจบมหาวิทยาลัยมันต้องได้หมดทั้ง ๆ ที่สำนักงานเขาต้องการคนที่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดีจากมหาวิทยาลัยแล้ว ซึ่งความจริงนั้นไม่เลือกปฏิบัติ แต่ก็ถูกหาว่าเลือกปฏิบัติ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : เพราะฉะนั้นยิ่งใส่มากก็ยิ่งเป็นปัญหาเยอะ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ผมว่าถ้าใส่มากเหมือนสังคมเรามันมีปัญหา ปัญหาเยอะ เต็มไปหมดเลย ไม่ว่าจะถิ่นกำเนิด ชาติ เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ เต็มไปหมดเลยใส่เข้าไป มันเหมือนกับฟ้องตัวเอง สังคมเราพิการ

ประธาน : เลือกปฏิบัติเพราะการศึกษาอบรมก็จะเป็นปัญหา อาจารย์บอกจะต้อง จบดอกเตอร์ เขาบอกทำไมผมจบปริญญาตรี ผมก็สอนได้ ทำไมถึงจะต้องเอาดอกเตอร์

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : เรียนอย่างนี้ครับ ในต่างประเทศผมจำได้สมัยผมเรียน หนังสือ ในอังกฤษซึ่งเป็นต้นแบบประชาธิปไตยประกาศเลยว่าคนที่จบออกซ์ฟอร์ดมหาวิทยาลัยจะได้เงินเดือนมากกว่าคนอื่น แต่ว่าของเราธนาคารไทยพาณิชย์เหมือนอย่างที่ท่านอัครพุดบอกว่า รับเฉพาะเกียรตินิยมจุฬาก็โดนเล่นงานเลย ผมรู้สึกของธรรมศาสตร์ก็มีกรณีเพศสภาพที่เข้าไปเป็น อาจารย์แล้วไม่รับ เขาก็ฟ้องศาลปกครองเหมือนกัน ก็เลยไม่รู้ทำไมอังกฤษทำได้อย่างนั้นที่เขาสามารถประกาศเรียกว่า discriminate ขนาดนั้นได้

ประธาน : เพราะไม่ว่าเขาจะทำอะไรคนทั้งโลกก็บอกว่าถูกแล้วเป็นประชาธิปไตย

เลขานุการ : ถ้าอย่างนั้นในวรรคสี่เราจะเอาให้เหมือนกับมาตรา ๖๘ไหมครับ ที่เมื่อกี้ท่านอาจารย์ประพันธ์ยกขึ้นมาจะมีเยาวชนและผู้ยากไร้ ในขณะที่มาตรา ๖๘ เองก็ตกผู้ด้อยโอกาส

ประธาน : คนพิการกับคนทุพพลภาพไม่เหมือนกัน

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ตอนนี้ไม่ใช่คำ disable ก็ใช้ไม่ได้ disability เป็นการดูถูกเขา เราต้องใช้คำว่า physically challenged คือร่างกายทำให้ challenge แต่เขาไม่ได้ disable เขา able เพียงแต่ว่า physically challenged

เลขานุการ : เขาเรียกว่าหย่อนกำลังความสามารถที่จะประกอบการทำงานตามปกติ แต่ถ้าคนพิการ physically

ประธาน : อย่างไรมันจะพิการ คนมีแขนข้างเดียวพิการไหม มีแขน ๓ ข้าง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : คนพิการคือแขนขาด แต่ถ้าทุพพลภาพคือแขนมีอยู่แต่ใช้ไม่ได้ไม่เต็มทีเหมือนแขนคอก

ประธาน : อย่างนั้นเรียกอะไร

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ทุพพลภาพ วันนั้นไปคุยกับเขา ผมก็ถามเขาว่า
ทุพพลภาพกับคนพิการ ผมก็เถียงเขา เขาก็บอกว่าคนคิดอย่างนี้ถึงไม่เจริญ

ประธาน : เอาอันนี้ไว้อย่างเดิมใช่ไหม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : คือในมาตรา ๖๘ กลุ่มบุคคลคล้าย ๆ ว่าจะใช้ถ้อยคำ
อย่างไร คือในมาตรา ๖๘ รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้
ซึ่งอันนี้ของมาตรา ๖๘ ก็ยังตกผู้ด้อยโอกาสที่ไปรับฟังแล้วคนเขาท้วง มาตรานี้มี ตกลงกลุ่มคน
น่าจะเป็นกลุ่มคนเดียวกันไหมหรืออย่างไร

ประธาน : อันแรกมาตรการที่ขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ
หรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับคนอื่นมันใช้สำหรับกับคนทุกคน แต่ส่วนเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก
สะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส สำหรับคนเหล่านี้โดยเฉพาะ แต่ว่าคน
ยากไร้มันไม่ได้ต้องการการอำนวยความสะดวกอะไรพิเศษ แต่มันจะได้รับการส่งเสริมให้ใช้สิทธิได้
เท่ากับคนอื่น มันก็ไม่จำเป็น เพราะไม่เช่นนั้นมันจะกลายเป็นคนที่ได้ประโยชน์มากกว่าคนอื่น

เลขาธิการ : เวลาเขาถามจะได้อธิบายว่าอันนี้ ที่นี้ถ้อยคำเราใช้ว่าผู้ด้อยโอกาส
แต่พอผู้พิการ เราบอกคนพิการ ผมว่ามันอย่างไรครับ

เลขาธิการ : กราบเรียนท่านประธานครับ เดิมใช้ผู้พิการมาในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ
แต่ว่าทางคนพิการเขายืนยันว่าเป็นคนพิการ แล้วเปิดพจนานุกรมเมื่อสักครู่นี้ก็ใช้คนพิการ ผู้พิการ
ไม่มี

ประธาน : แต่ผู้สูงอายุมี ผู้ด้อยโอกาสมี อันนี้ผมคิดว่าพอไปได้ แล้วก็เอาเท่านี้
วันนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านอาจารย์ครับพอดีผมจะไปญี่ปุ่น แล้วที่นี้มันมีเรื่อง
มาตรา ๓๔ กับมาตรา ๓๕ อยู่แล้วอีกอันหนึ่งผมว่าเขาห่วงมาตรา ๓๕ วรรคสุดท้ายเรื่องเจ้าหน้าที่
รัฐพึงปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน พวกนี้เขาทำหนังสือมา เขาบอกว่าเขาอยากให้อำนาจว่า พนักงานหรือ
ลูกจ้างของเอกชน รวมทั้งข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจที่
ประกอบกิจการสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและมีความคิดเห็นตามจริยธรรม
แห่งวิชาชีพ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : แต่คนอื่นได้ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมันต้องมีเงื่อนไขอื่น เพราะใช้เสรีภาพ โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานไม่ได้ เพราะไม่อย่างนั้นตั้งมาก็อัน ๆ รัฐก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้สักที

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานครับ ของ สปท. สื่อเขาบอกว่าไม่ต้องแยก หนังสือพิมพ์ออกมาต่างหากครับ แต่ว่าทุกอย่างก็เหมือนอย่างที่ท่านภักดีพูดคือเขากังวล เรื่อง battle กับเรื่อง war ก็คือเรื่องสงครามกับการสู้รบ เขากลัวว่าไปเขียนจลาจลอะไรเดี่ยวเขา จะเสนอข่าวอะไรถูก censor อะไรต่ออะไรพวกนี้ครับ

ประธาน : กรณีอันนั้นก็ไม่เคยมีปัญหาเพราะเราไม่เสนอ CNN มันก็เสนอ ของโกหกมาได้ เพราะฉะนั้นตัวนั้นไม่เป็นปัญหาหรอก แต่ว่าตัวข้างบนนี้ถ้าจะเปลี่ยนคน ก็โอเคเปลี่ยนเป็นคนได้ แต่เป็นคนของภาคเอกชนได้ไหมครับ เพราะถ้าภาครัฐมันจะมีพรรคสุดท้าย ตัวนี้ ซึ่งผมคิดว่ามันต้องเอาไว้

นายภักดี คำพิทักษ์ : คือ ๓๕ อันบนเขาโอเคแล้วครับอาจารย์ เขาห่วง แต่อันล่างที่อาจารย์ป้ายอยู่นี้แหละครับ

ประธาน : ตัวนี้ใช่ไหมครับ

นายภักดี คำพิทักษ์ : ครับ

ประธาน : อันนี้มันเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือที่เราบอกว่าต้องนึกถึง วัตถุประสงค์ของภารกิจว่ามันก็คล้าย ๆ กับว่าถ้าหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแล้วจะมีวาทะดารานั่งมา มันก็ไม่ได้

นายภักดี คำพิทักษ์ : คือความจริงตอนที่ผมไปคุยกับพวกวิชาชีพสื่อ ผมบอกว่า ลองไปเช็ก พ.ร.บ. จัดตั้ง Thai PBS กับช่อง ๑๑ ดู ผมเข้าใจว่ามันไม่น่าจะมีปัญหาเพราะช่อง ๑๑ ถ้าผมจำไม่ผิดนะครับมันจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการศึกษา เพราะฉะนั้นที่เขียนไว้ไม่น่าจะมีปัญหา แต่เขาก็อยากจะให้มันคือรู้สึกว่ามีข้อจำกัดเยอะเกินไปครับ

ประธาน : ไม่ครับ มันไม่ได้จำกัดสื่อทั่วไปนะครับมันจำกัดแต่เฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐว่า you มีวัตถุประสงค์และภารกิจอะไร you ก็ต้องทำตัวนั้นด้วย ต้องสอดคล้องกัน ไม่ใช่ you จะตะลุมตะลิวเสรีภาพของ you ตอนนี้ฉันชอบเรื่องสงครามระหว่างพระ ฉันก็ตะลุมเสนอ แต่สงครามระหว่างพระ สืบนึกถึงภารกิจว่า you มีหน้าที่ต้องทำให้เกิดความสามัคคีกันด้วยนะครับ

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

คือหมายความว่าเขาเองในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐเขาก็ต้องมีภารกิจ เหมือนกับสื่อธรรมดา เขาก็ต้องนึกถึงภารกิจในการทำอะไรเหมือนกัน

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ : ท่านประธานขออนุญาตครับ สืบเนื่องอันนี้ ประเด็นเขาอย่างนี้ครับที่ผมฟังเขาอภิปราย เขาบอกว่าเขาเป็นสื่อของรัฐทำงานกรมประชาสัมพันธ์ ทำงาน Thai PBS มันไม่มีอะไรคุ้มครอง อธิบตีสั่งให้เขาลงข่าวอย่างนี้ ๆ ตัดอย่างนี้ทำให้ ความอิสระในฐานะเป็นสื่อมันไม่มีการคุ้มครองและยังมาเขียนอย่างนี้ เพราะอดีตมันเคยมี เจ้าหน้าที่เขาอยู่ไม่ได้ก็ต้องลาออกไปหรือว่าถูกแบ็กถูกอะไรไป เพราะว่าอธิบดีอยากจะให้เขียน อย่างนี้ นายให้เขียนอย่างนี้แล้วก็ตัวเองบอกว่าไม่เขียนเพราะว่าหลักเสรีภาพมันเป็นอย่างนี้ อันนี้คือประเด็นเขาครับ เพราะฉะนั้นผมก็บอกว่าวินัยก็มีไม่ใช่หรืออะไรอย่างนี้ ไปร้องเรียนได้ไหม เขาบอกมันไม่มีการคุ้มครองเขา เขาก็ถูกบีบถูกอะไรอยู่เขาว่าอย่างนั้น

ประธาน : เราคุ้มครองอยู่แล้วว่าเขาเสรีภาพ เราเพียงแต่บอกเพียงแต่ว่า เขาต้องปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานเขา

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ : ก็เหมือนอาจารย์มหาวิทยาลัยเขามีเสรีภาพ ทางวิชาการใช้ไหมครับ แต่ว่ามันก็มีเส้นสายที่ต้องพูดกับอธิการบดีเหมือนกัน

ประธาน : หน้าที่ของเขาในการสอนหนังสือก็ต้องสอนอยู่นะครับ

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ : ถูกครับ แต่ว่าบางที่อธิการบดีก็มาบอกว่าอย่าไปสอน เรื่องอย่างนี้ อย่าไปพูดแนวอย่างนี้ เขาก็ทะเลาะกัน

ประธาน : เขาก็ฟ้องร้องกันได้ครับ

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ : อันนี้ก็คล้าย ๆ กันอย่างนี้นักข่าวทางราชการ เขาก็มองเป็นอย่างนั้น ที่จริงมันเป็นเรื่องของกฎระเบียบวินัยของเขา ถ้าภูนั้นมันตีคำถามนั้นก็ defend ตามนั้น

ประธาน : ไม่ว่าจะเขียนอย่างนั้นมันก็เหมือนข้าราชการ เพราะราชการที่เรา บอกว่าฝ่ายการเมืองได้เที่ยวสั่ง สั่งให้มันทำทุจริตแล้วถ้าไม่ทำมันก็ย้าย ก็เลยต้องทำ ซึ่งมันไม่ใช่ คือเขาสั่งผิดถ้าคุณไปทำคุณก็โดนเอง เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเขียนอย่างไรในรัฐธรรมนูญ เขาก็หนีไม่พ้นชะตากรรมอย่างนั้นได้ ถ้าเวลาเขาเจอเจ้านายที่เป็นอย่างนั้น

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : คือจริง ๆ ถ้าสังเกตตอนช่วงที่มีปัญหาเยอะ ๆ มันจะมีช่องหนึ่งช่องของรัฐเลยที่เชิญแต่คนกลุ่มหนึ่ง ฟากหนึ่งมา อีกฟากหนึ่งไม่เคยเชิญ ไม่เคยอะไรเลย คือคำถามว่าลักษณะอย่างนี้มันเป็นการใช้เสรีภาพหรือเปล่า เขาเป็นไปตามจริยธรรมหรือเปล่า คือคำถามมันอยู่ตรงนี้ครับว่าเวลาที่เราให้เขาเสรีภาพหรือทำอะไรเขามีกรอบในการดูแล จริยธรรมทางของสื่อเป็นลักษณะแบบไหน อันนี้ผม sense มากเลยนะครับในตอนนั้นที่ฟังดูแล้วก็สิ่งที่รู้เลยว่าจริงใจในการที่ไม่ถามคำถามบางคำถามที่มันจี้จุดตรงส่วนนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ : อันนี้ นะครับที่เขาห่วงกันคือว่าถ้าไปมี ความจริงถ้าแปลตามตัววัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมันก็ไม่นำมาทำอะไรมาก แต่ที่นี้พอไปเขียนในตรงนี้ไว้แล้วเขาก็กลัวว่าพอมันมีคำสั่งของผู้บังคับบัญชาให้ไปตกขอบไปอะไรอย่างนี้ เพราะฉะนั้นพรรคแรกที่เรื่องการให้เสรีภาพตามพรรคที่มันน่าจะคลุมมาและมันตรวจสอบได้ มันจะไม่เกิด เขาก็เลยเป็นห่วงเรื่องนี้ครับ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : อันนี้ก็ต้อง fair fair นะครับ ผมว่าในแง่ของสื่อเองเขาตรวจสอบได้แค่ไหน เขาสามารถที่จะกำกับหรือบังคับได้แค่ไหน ผมจำได้เลย มติชนอะไรสักเรื่องไม่รู้ ลากออก control อะไรไม่ได้เลย คำถามลักษณะนี้มันควรจะเกิดหรือเปล่า

นายภัทร คำพิทักษ์ : อธิบายสั้น ๆ นิดหนึ่งนะครับ คือหลักที่เราใช้กลับมาในมาตรา ๓๕ คราวนี้ คือหลักการควบคุมกันเองและก็ไปที่ศาล ร่างของอาจารย์บรรดักดิ์เป็นการใช้หลักของการกำกับรวบ จะเปลี่ยนสื่อมวลชนส่วนหนึ่งไปเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การกำกับดูแลกันเองโดยใช้กฎหมาย ซึ่งผลสุดท้ายก็จะมีปัญหา ก็คือว่าพวกองค์กรวิชาชีพจะกลายเป็นผู้กำกับ แต่ว่าส่งไปที่ศาลปกครองใช้ใหม่ครับ ผมคิดว่ามันไม่ได้ผล ผลที่ได้จริงก็คือต้องใช้อย่างที่เราใช้นี้แหละ เสร็จแล้วถ้าเกิดการละเมิดไปศาล อันที่ ๒ คือว่าการควบคุมทางสังคมมันรุนแรงขึ้นจากเมื่อก่อนเยอะแทนที่จะไปใช้พวกมานั่งคุมกันเองแล้วลู่หน้าปะจุมุกใช้ใหม่ครับ อย่างกรณีของคุณปอ ทฤษฎี มันเห็นชัดว่าการควบคุมทางสังคมมันทำให้พวกสมาคมวิชาชีพทั้งหลายต้องออกมาขอโทษและก็ต้องแก้ แล้วก็ปรับปรุงระบบกันใหม่อย่างนั้นนะครับ เพราะฉะนั้นสังคมมันพัฒนาการมาทางนี้ ผมคิดว่าอันนี้มันชัดเจนนะครับเรื่องวิธีการควบคุม มันจะควบคุมด้วยอะไร ๑. ควบคุมด้วยกฎหมาย ซึ่งมันมีอยู่สักประมาณเป็น ๑๐ ฉบับ ๒. ควบคุม มันต้องถอยออกมาการควบคุมกันเองแต่มันจะนำกฎหมายนะครับก็คือมาถึงตรงนี้ ซึ่งผมคิดว่าหลักที่เราใช้อยู่ในตอนมาตรา ๓๕ มันน่าจะชัดขึ้นนะครับ แต่ที่นี้ปัญหาก็คือสื่อของรัฐเราจะเอาอย่างไร

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

คือเราเขียนไว้ประมาณนี้ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน ใจผม ผมคิดว่ามันไม่มีปัญหา แต่ผมคิดว่ามันมีปัญหาเรื่องการเข้าไปใช้อำนาจเหนือหน่วยงานเหล่านี้ ซึ่งที่ผมเคยพูดก็คือว่า มุมกลับด้วยซ้ำกันว่ารัฐบาลยังเคยจัดการถ่ายทอดที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พูดเรื่อง ทำร้ายสถาบันอย่างนี้ ผมว่าอันนั้นมันเกิดขึ้นตั้งแต่ในสถานีช่อง ๑๑ ซึ่งเป็นของรัฐ อันนี้ก็มาว่า เพราะถ้าเป็นไปโดยวัตถุประสงค์การจัดตั้งอย่างเดียว ใจผม ผมคิดว่าไม่มีปัญหา แต่คนอื่นคิดว่า มันมีปัญหาเพราะว่าคนที่จะไปสั่งการต่าง ๆ มันมีอยู่ และถ้าสั่งการแบบนั้น โดยเงื่อนไขของมัน แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ก็แปลว่าคำสั่งนั้นมันเหนือกว่าตัวกรอบอันแรกก็คือว่าจริยธรรมและเสรีภาพ ซึ่งเขาก็คิดว่าถ้ามันล่าช้าโดยที่มีตัวพรรคแรกกำกับอยู่มันก็อยู่แล้ว แต่ว่าถ้ามาตัวหลัง และให้นำหนักตัวหลังมากกว่าตัวแรกปัญหามันจะเกิด เขาก็วิตกกังวลตรงนั้นครับ

ประธาน : แต่จริง ๆ ทั้งสื่อของรัฐและสื่อของเอกชนอยู่ภายใต้อันเดียวกันทั้งนั้น เพียงแต่ว่าไม่ได้พูดถึงเท่านั้น วัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดทุกสถานีวิทย ทุกสื่อหนังสือพิมพ์มีภารกิจของตัวเอง เขาก็ถูกบังคับให้ไปตามทิศทางนั้น คุณหาข่าวเสรีได้ เขียนได้ แต่ว่าถ้าลงแล้วกระทบกระเทือนต่อธุรกิจเขาก็ไม่ลงให้ แต่นี่ก็เหมือนกัน ถ้าวัตถุประสงค์ของรัฐในการจัดตั้งมีอะไรเสรีภาพมันก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของหน้าที่ของตัวเหมือนกัน ก็ต้องอธิบายให้เข้าใจกันว่าไม่ใช่ว่าคุณชอบละคร เพราะฉะนั้นมาเปิดช่อง ๑๑ ก็เจอแต่ละคร ทั้ง ๆ ที่เขาตั้งมาเพื่อการศึกษาอะไรอย่างนั้นมันเพื่อวัตถุประสงค์ที่เราเขียนอย่างนี้เพื่อวัตถุประสงค์ อย่างนั้นเท่านั้น

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง : คือของคุณภัทระอาจจะมีในมาตรา ๗๒ บอกไว้ว่า มันต้องไม่ก้าวท้าวแทรกแซงจากบุคคลใดในการทำหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะฉะนั้นตรงนี้ถ้าเราจะประกอบกับมาตรา ๓๕ พรรคท้ายผมว่ามันน่าจะไปได้เหมือนกัน

ประธาน : และนี่มันเป็น self-restraint คือการจำกัดตัวเอง เพราะตัวเองจะต้องรู้ว่าหน้าที่ของตัวคืออะไร

นายภัทระ คำพิทักษ์ : ถ้าเป็นผมนะครับอาจารย์ ผมเองไม่ซีเรียสกับที่เราเขียนนะที่เขียนไว้แต่คนอื่นเขาซีเรียส คือถ้าเป็นผม ผมเปลี่ยนคำว่าแต่ต้องเป็นรวมทั้งต้องอะไรอย่างนี้ ผมว่าก็โอเคแล้ว แต่ผมคิดว่าที่น่าจะเป็นประเด็นคือเรื่องความแตกแยกเกลียดชังมากกว่า มาตรา ๓๔ ครับ เพราะอันนั้นมันจะขยายวงได้เพราะมันเป็นเรื่องของเสรีภาพทางวิชาการด้วย

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางลักษณ์ ๘/๕

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประธาน : เขียนเปลี่ยนจากเกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังมาเป็นว่าแต่ต้อง
ไม่โกหก อย่างเมื่อเช้านี้ที่ส่งมาให้ผมดูอันนั้นโกหกแล้วนะครับ พาดหัวโกหก ผมจำไม่ได้แล้วว่า
มันว่าอย่างไรแต่รู้ว่ามันโกหก หนังสือพิมพ์อะไรนะครับ โอเคครับเดี๋ยวอันนี้เราดู ไม่เป็นไร
เลยไปแล้วก็กลับมาดูได้ โอเคครับ ขอบพระคุณครับ ผมขอปิดการประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๕๐ นาฬิกา

กลุ่มงานชวเลข ๓

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข